

Luk'an **šampi Mũq Xavar** **Běšin öyit**

Me girkə šampi Luk'a İsus Xrist'osi Mũq Xavari yəymişaksunast'a gele əşur biq'i P'avelaxun sagalane bake. Şo hamal iz əşlə şaat' avabakala sa doxt'urey. Me girkə şot'in maya šamsuna avateyan, ama šamesuni tarix 60-62-ci usenxone hari c'eysa. Girke T'eofileynak' šamesunen isə ak'esest'a ki, T'eofil varlu amdare bake, bakes banekon me girke bex c'eysunast'a Luk'a tənginen köməyebe. "Ap'ost'olxoy əşurxo" girkə šampiyoval hame Luk'ane.

Luk'a iç İsus Xrist'osi c'ək'p'i p'as'se şagirdxoxun tene bake, şot'in İsusə oşane q'abulbe. Şot'o görəl girke boş Luk'an İsusi bütüm amdarxoy çark'eseynak' eysuna lap gelene ak'est'un çuresa. Girken ak'esest'a ki, İsus fağırxoynak' q'a içoğoy yaq'a açesp'it'oğoynak', varluğoynak' hamal kəsibxoynak', yəhudi bakala hamal nu bakalt'oğoynak'e hare. Luk'ay doxt'ur baksuna görə girke boş İsusi azariğə q'olaybsuni barada bakala hadisoox lap gelene.

T'iyəmi Mũq Xavar girkurxo bəğat'an Luk'ay girkə samal q'erəze burqesa. Sa angelen K'unuk'bal İoani nanaxun baksuna iz bava sat-urběş avabakesest'a. Oşa İsusi nanaxun baksuni baradane exlətesa, oşa isə saycə Luk'ay

Müq Xavar girke boş bakala p'as's'e yəşt'ə İsusı Yerusalmi xrama taysuni barada.

Luk'an İsusı k'unuk'bak'suni, şeytanen Şot'o sinəyinşbsuni, Şot'ay İzi q'ulluğa burqsuni baradane exlətpsa. İsusı Galileya bölginə bi q'ulluği, Şot'ay Yerusalmi tağat'an bakala hadisəgoy baradal gelo saycə Luk'ay şamp'i girke boşə.

Axırda İsus fariseyxoy q'a k'anun zombalxoy kiyele tadesa, İzi saturbëş avabakest'i k'inək'əl p'uri bəyinebaksa. Axırı Şo hakot'aynak'al hareney: beş günaxxo İz ozane ext'i İz p'iyen şot'oğə os'kseynak'! Beşi çark'eseynak'! Mə barada hələ Adam q'a Yevay günaxaxun burqi İsusı nanaxun baki vədinəl şirik' hema xavareçalene saturbëş avabakest'e. Amdarxoy içəgoy əşp'est'i günaxaxun təmizbakseynak', Buxaçuğoy piyes p'urum saat'luğ bəğəbseynak' sa yaq'e bu! Moval Müq Xavara vəkəki Buxaçuğoy yaq'abi Çark'est'ala q'abulbsun!

Hametər, Luk'an şampi Müq Xavar girke axırnci bulurxo İsusı göynul əqesunen, Şot'ay İzi şagirdxo içəgoynak' İvel Urufa yaq'absuna əyit tast'unene çarksa.

Girke boş bakalorox:

1:1-4 Girke Teofileynak' şamesun

1:5-2:52 K'unuk'bal İoani q'a İsus Xrist'osi nanaxun baksun

3:1-20 K'unuk'bal İoani q'ulluğ

3:21-4:13 İsusı k'unuk'baksun q'a sinəyinşaksun

4:14-9:50 İsusı Galileyına q'ulluğbsun

9:51-19:27 İsusı Galileyınaxun Yerusalıma tay-sun

19:28-23:56 İsusı Yerusalıma baki axırınıci ğımxo

24:1-53 İsusı bəyinbaksun, t'ıyəmit'oğö ak'esun q'a göynul əqesun

Girke T'eofileynak' şamesun

¹ Hörmətlü T'eofil, gelet'ine beş arane baki əşurxoxun şamsuna çalışake.

² T'e belxun həysət'inəl şirik' Mıq Xavara içöğoy piin ak'i şot'o q'ulluğbit'oğon me əşurxo yax exlətp'i k'inək'

³ zuval t'e belxun bitova yönbəri fikir tadi mot'oğö vaynak' belxun oşel şamsuna lazımez avabaki.

⁴ Metər ki, hun vi zombakit'oğoy düz baksuna tam vəbakan.

K'unuk'bal İoani nanaxun baksuna saturbəş avabakest'un

⁵ İudeyin padçağ İrodi vədınest'a Avia dəst'inəxun * bakala Zəkəriyə s'iyen sa bəyinşe buy, iz çuuxal Aaroni nəsiləxuney, şot'ay s'i Elizabet'ey.

⁶ Şorox p'öğəl Buxaçuğoy piyes düzgün amdaxuney, Buxaçuğon laxi buyruğxo q'a q'aydoğö bitova əyitsuz bex p'ap'est'unbsay.

---

* **1:5 1:5** Avia - Xrama q'ulluğbala bəyinşxoy 24 dəst'inəxun soğoney. Me dəst'oox bütüm Aaroni nəsiləxuney. Bəğa: 1 Hadis. 24:10

7 Ama Elizabet' ərəmik'† baksuna görə içoğoy əyel tene buy. Şot'oğoy p'rannayal yəş geleney.

8 Sa ği Zəkəriyən iz dəst'in navadast'a Buxaçuğoy bəş bəyinşluği q'ulluğane taşt'ay.

9 Xrama başi saat' adeğala buxur bok'ospsunal me dönüş içune koft'ey (bəyinşxoy ədətən mot'aynak' çöpt'un bost'ay). Zəkəriyə xramane başi,

10 amdarxon isə me vədine xrame məəlnə çurpi afirit'unney.

11 Me vədə q'urban eçala gane yön tərəf Zəkəriyəynak' Buxaçuğoy sa angele ak'əsi.

12 Zəkəriyən şot'o ak'i q'inebi, içü açesebi.

13 Angelen isə şot'o pine: «Ma q'iba, Zəkəriyə! Buxaçuğon vi afırına inebaki. Vi çuux Elizabet'en vaynak' sa ğar eçale. Hunal iz s'iya İoan ‡ laxa.

14 Şot'in vaynak' müqluğ eçale, vi ük' müqluğən buy bakale. Amdarxoy geloval şot'ay dünyəne eysuna görə müq bakale,

15 şot'aynak' ki, şo Q'onçuğoy piyes kala ak'eğale. Şot'in sal sa vədə nə fi, nəəl q'erəz fi-nağoybala üğünxo tene üğəl, hələ nanay tapane amaq'un İvel Urufen buy bakale. §

16 Şot'in israilluğoy gelet'u Q'onçuğoc, içoğoy Buxaçuğoc qaydale.

17 Şo xavareçal İlyay urufen q'a zoren Q'onçuğoy bəş tağale, bavoğo içoğoy əyloğoc,

---

† 1:7 1:7 † ərəmik' - əyel eçes nu bakala çuux ‡ 1:13 1:13 İoan - əbrani muzin Q'onçuğon ük'e bok'ospsaupsune. § 1:15 1:15 Ams'i oç. 6:3

tərst'oğo düzgün yaq'aç yönbi, azuk'a Şot'ay eyseynak' həzirbale. *

18 Zəkəriyən angela pine: «P'oy zu mot'oğoy bex p'ap'suna hetərez avabakon? Axırı zuval gele q'ojazu, bez çuğoyal ene yəş c'ovakene».

19 Angelen şot'o coğabe tadi: «Zu Buxaçuğoy bəş çurk'ala Gavriilzu, me müq xavaral va upseynak'ez yaq'abake. †

20 Həysə isə, hun bezi pit'oğo nu vəbaksuna görə, me əyitmux bex p'ap'ala ğinal şirik' əyitp'es ten bakal, lal bakalnu».

21 Qavuna çurpi amdarxon isə Zəkəriyəy yaq'at'un bəğsay, şot'ay xramaxun het'u görə metər c'əyi c'eyşuna tet'un q'amışaksay.

22 Şo xramaxun c'ere, ama amdarxoxun əyitp'es tene baki. Amdarxonal q'amışt'unbaki ki, şot'o xrama hik'ənesa ak'eşene. Şot'in amdarxoxun kiin-biine əyitey, şot'aynak' ki, laley.

23 Zəkəriyəy q'ulluği vaxt' çark'at'an şo iz k'oyane qaybaki.

24 Samal oşa isə iz çuux Elizabet' əyeləne mandı, qo xaşal iz k'oyaxun tene c'eri.

25 Şot'in nexey: «Mot'o zaynak' Q'onçuğone bi. Şot'in za eyex badi amdarxoy arane çoməyin manst'axun çark'esedi». ‡

İsus Xrist'osi nanaxun baksuna saturbəş avabakest'un

26 Elizabet' üq xaşin bīhi bakat'an Buxaçuğon angel Gavriila Galileyina bakala Nazaret' şəhərə,

* **1:17 1:17** Mal. 4:5-6 † **1:19 1:19** Dan. 8:16; 9:21 ‡ **1:25 1:25 1:25** - İsq'ara bakala çuğoy əyel nu baksun Buxaçuğon tadi kala sa cazane hesabbaksay.

²⁷ iz s'i Mariya bakala ɛrgɛn sa xuyɛri t'ɔǰɔle yaq'abi. Me xuyɛr Davidi nɛsilɛxun bakala İosif s'iyeŋ sa amdaraxun nišanluney. §

²⁸ Angelen řot'ay t'ɔǰɔl hari pine: «Xeyirq'an baki, ay Buxaçuǰoy piyes řaat' ak'eǰalo! Q'onçuŋ vaxune».

²⁹ Mariya me ɛyitmoǰon çəřt'iriřebi, me ɛyitmoǰoy k'ə upsuni baradane fikirbsa burqı.

³⁰ Angelen isə řot'o pine: «Ma q'ıba, Mariya, řot'aynak' ki, hun Buxaçuǰoy piyes řaat'en ak'eře.

³¹ Hun bıhi baki sa ğar eçalnu. řot'ay s'iya İsus laxalnu. *

³² řo kala Amdar bakale, Ala Arřit'ay Ğar k'aleǰale. Q'onçuŋ Buxaçuǰon řot'o İz bava Davidi taxt'a tadale.

³³ řo İak'ovi nəsili loxol həmiřelüǰ padçaǰ bakale. İz padçaǰluǰiyal axır tene bakal. †

³⁴ Mariyan angela pine: «Mo hetərə bakes bakon? Axırı zu hələ işq'ara tezu».

³⁵ Angelen coǰab tadi řot'o pine: «İvel Uruf vi loxol řıǰale, Ala Arřit'ay kala zoren vi loxol xoji sakale. Kot'aynak'al vaxun bakala ɛyel Buxaçuǰoy Ğar k'aleǰale, řo İvel bakale.

³⁶ Bəǰa, vi q'oom Elizabet'al iz yeřlu vɛdine ğar ɛyeləne mande. řot'o ɛrɛmik't'un ‡ nexey, ama řo ene ũqxařın bıhine.

³⁷ řot'aynak' ki, Buxaçuǰoynak' mümkün nu bakala řey tene bu». §

---

§ **1:27 1:27** Mat'. 1:18 * **1:31 1:31** Mat'. 1:21 † **1:33 1:33** 2 řam. 7:12-16; İsa. 9:7 ‡ **1:36 1:36** ɛyel nu eçes bakala çuux

§ **1:37 1:37** Burq. 18:14

³⁸ T'e vədə Mariyan pine: «Zu Q'onçuğoy nökərzu, barta za vi pi k'inək'q'an baki».

Angelenal şot'o barti taneşi.

Mariyay q'a Elizabet'i suna aksun

³⁹ T'e vədə Mariya hayzeri kap İudeyani burux ganxo bakala sa şəhərene yaq'a baft'i.

⁴⁰ Şo Zəkəriyəy k'oyane hari. Başi Elizabet'a «Xeyirq'an baki!» pine.

⁴¹ Elizabet'en Mariyay əyitə ibakat'an, içust'a bakala körpə müq baki galepi. Elizabet'al İvel Urufen buybaki

⁴² alloy səsən harayepi: «Hun çupuğoy boş xeyir-bərəkət haq'iyonu, vast'a bakala əyeləl xeyir-bərəkət haq'iyone.

⁴³ Mo hetərə bakes bakon? Bez Q'onçuğoy Nana bez t'öğölə hare!

⁴⁴ Bəğa, vi əyitə ibakat'an zast'a bakala əyeləl müqluğaxun galepi.

⁴⁵ Q'onçuğon içü pi əyitmoğoy bex p'ap'suna vəbakala çuux he bəxt'əvərə!»

Mariyay alxışp'ala məğ

⁴⁶ Mariyan isə pine:

⁴⁷ «Bez ük'en Q'onçuğoy s'iyane alabsa, Bez elmuxal za Çark'est'ala Buxaçuğo görə müqebaksa,

⁴⁸ Şot'aynak' ki, Şot'in İzi me gorox k'ulane ak'i. İsəəl bütüm nəsilxon za bəxt'əvər hesabbale,

⁴⁹ Şot'aynak' ki, Bitova Başarbalen zaynak' kala sa əşe biq'i,

Şot'ay s'i İvele!

⁵⁰ Şot'ay yaq'en tağalt'oğoynak'al

İz ük' bok'ospsun nəsİLəxun-nəsİLəne c'ovakon.

⁵¹ Şot'in İz zorba kiin gele kala əşurxone biq'i,

İçoğə ala efalt'oğə oq'ane saki.

⁵² Kalaluğbalxo taxt'axune şivk'i,

Goroxt'oğə isə alanebi.

⁵³ Busat'oğə neymət'xon boşevk'i,

Varlut'oğə isə kul ams'ine yaq'abadi.

⁵⁴⁻⁵⁵ Q'onçuğon Avrahama q'a şot'ay nəsİLə

Həmişə İz ük' bok'ospsuna ak'est'i,

Beş bavoğoyal tadi əyitə eyex badi

İz nöker İsraila köməyebi». *

⁵⁶ Mariya Elizabet'i t'öğöl xib xaşa İša mandit'uxun oşa iz k'oyane qaybaki.

K'unuk'bal İoani nanaxun baksun

⁵⁷ Elizabet'i vaxt' hari p'anep'i, şot'in sa ğare eçeri.

⁵⁸ Şot'ay q'oom-q'onşİğon Q'onçuğoy şot'aynak' me kala ük' bok'ospsuna ak'i, içuxun sagala müqt'un baksay.

⁵⁹ Muğumci ğine körpə sünnetbsat'un hari. Şot'ay s'İya iz bava k'inək' Zəkəriyət'un laxsun çuresay. †

⁶⁰ Əylin nanan isə pine: «Təə, kot'ay s'i İoan bakale».

⁶¹ Şot'o pit'un: «Axırı vi q'oomxoy arane metər s'i bakala sa amdar tene bu».

⁶² T'e vədə kiin-biin q'andrişi əylin bavaxunt'un şot'in iz ğare s'İya k'ə laxsun çuresuna xavar haq'i.

---

* **1:54-55 1:46-55** Burq. 17:7; 1 Şam. 2:1-10 † **1:59 1:59** Lev. 12:3

63 Zəkəriyənel sa daxt'ak'i k'ot'or çureşi iz loxol şamepi: «Kot'ay s'i İoane».

64 Hat'e saad şot'ay muz qayeşi, şot'inal Buxaçuğə alxışpsane burqi.

65 T'iya bakala q'onşığı isə kala q'iyene haq'i, me baki əşurxoy barada exlətxoval İudeyani bito burux ganxo yəymişebaki.

66 İbakalt'oğonal "axırı me əyel kala baki şu bakala?" pi fikirət'un taysay. Şot'aynak' ki, Q'onçuğoy kul şot'ay loxoley.

Zəkəriyəy xavareçalluğbsun

67 Əylin bava Zəkəriyəy loxol İvel Urufe şiri, şot'inal metərə xavareçalluğbi:

68 «Alxışq'an baki İsraili Buxaçux Q'onçuğə!
Şot'aynak' ki, İz azuk'a eyex badi şot'o çark'esedi,

69 Şot'in İz nöker Davidi nəsiləxun
Yaynak' zorba Çark'est'ale p'ap'esp'i.

70 Gele vaxt' mot'oxun bəş İz İvel xavareçalxoxun
avabakest'i k'inək'

71 Beş düşmənşoy q'a yax aksun nu çureğalt'oy
kiyexune çark'est'i.

72 Hametər beş bavoğə ük' bok'ospsuna ak'est'i
İz İvel irəzuluğəne eyex badi.

73 Hetərə beş bava Avrahama elasp'i əyit tadey
ki,

74-75 Yan beş düşmənşoy kiyexun çark'eşi
Beş yəşəyınşı axıral şirik' hik'k'alaxun q'İbinut'
Q'onçuğoy bəş İvelluğən q'a düzgünluğən
yəşəyınşı
Şot'o q'ulluğbes bakalyan.

76 Hun isə, ay bez bala, Ala Arsit'in yaq'abi
xavareçal k'aleğalnu,

Şot'aynak' ki, Q'onçuğoy bəş tağalnu,

Şot'ay yaq'a həzirbalnu,

77 Şot'ay azuk'a içoğoy günaxxo
bağışlayınşaksunen

Çark'esuni barada avabakest'alnu.

78 Axırı beş Buxaçux ük' bok'osp'ale,

Şot'ay me ük' bok'ospsunen

Alloyaxun yaynak' t'etər sa Bəğ c'eğale ki,

79 Bisuni xojina saal bayinq'luğa arsalt'oğoy
çoyel işiğ sakane,

Beş turmoğoy şip'luği yaq'a yönbane». †

80 Körpəl kalabaksunen iz uruf zorbane bak-
say. Şo israiluğoy bəş c'eğala ğinal şirik' çölöne
manst'ay.

2

İsusi nanaxun baksun (*Mat'. 1:18-25*)

1 T'e ğimxost'a imp'erat'or Avgust'en bütüm
Rime oçalxo bakala amdarxoy siyəyinə
haq'esuni barada əmire tadi.

2 Mo samci siyəyinə haq'suney, manu ki K'irini
Siriin kalo bakat'ane c'ovakey.

3 Bito siyəyinə haq'eseynak' iz şəhərəne yaq'a
baft'i.

4 İosifal Davidi əsil-nəsiləxun baksuna görə
Galileyin Nazaret' şəhərəxun c'eri İudeyina, Da-
vidi şəhər bakala Bet'lexemane taşi.

---

† 1:79 1:78-79 İsa. 9:2

⁵ Şo t'et'iya siyəyinə haq'eseynak' iz nişanlı Mariyaxune taşi. Me vədine Mariya bîhiney, əyeləl bakala vədəney.

⁶ Bet'lexema əyel bakala vaxt' hari p'anep'i,

⁷ Mariyanal iz süft'in ğarane eçeri. Əyelə q'ondağbi nəvəne laxi, şot'aynak' ki, q'onağxo mandala k'oya şot'oğoynak' ga tene bəğəyeşey.

Angelxoy eğel bəğalxo müq xavar tast'un

⁸ T'e oçala sürün t'öğöl üşe navad zap'k'ala eğel bəğalxonoy. Şot'oğon çölöt'un kəybsay.

⁹ Bürdən Q'onçuğoy sa angel şot'oğoy bəşe c'eri, Q'onçuğoy tamtarağen şot'oğoy çoyel işiğe saki. Eğel bəğalxo kala q'iyene haq'i.

¹⁰ Angelen şot'oğoy pine: «Ma q'ibanan! Zu vəynak' bütüm amdarxo müq't'ala sa xavarez eçere.

¹¹ Ğe Davidi şəhərə efi Çark'est'ale nanaxun baki. Mo Q'onçuxXrist'ose.

¹² Vəynak' nişan mo bakale: vən nəve boş bask'i q'ondağbaki Körpə əyel bəğəbalnan».

¹³ Bürdən angeli t'öğöl Buxaçuğoy alxışp'ala kala göye q'oşune ak'əsi. Şot'oğon metərt'un nexey:

¹⁴ «Ən alloyluğxo Buxaçuğoy alxış, Şot'ay çureğala amdarxoynak' isə oçali çoyel serluğq'an baki!»

¹⁵ Angelxo qaybaki göynul əqesit'uxun oşa eğel bəğalxon pit'un: «Ekinan Bet'lexema tağen, Q'onçuğon yax avabakest'i me baki əşlə beş piin ak'en».

¹⁶ Şorox kap hayzeri tat'unşi, hariyal Mariya, İosifa saal nəve boş bask'i Əylə bəğət'unbi.

17 Eġel bəğalxon Əylə ak'at'an Şot'ay barada içoğo pit'oğo bitova exlətt'unbi.

18 Mot'o ibakalt'oğoy bitot'in eġel bəğalxoy me exlətə məət't'əlt'un manst'ay.

19 Mariyan isə bütüm me exlətxo iz ük'e boş efi me barada fikirebsay.

20 Eġel bəğalxon bütüm içoğoy ak'it'oğo q'a ibakit'oğo görə Buxaçuğo alxışp'i tərifləyinşbsun qoşt'un qaybaki. Şot'aynak' ki, hər şey angelen içoğo exlətp'i k'inək'e baki.

İsusi sünnət baksun

21 Muğumci ġine Əylin sünnət bakala vaxt' hari p'ap'at'an Şot'ay s'iya İsusst'un laxi. Me s'i Şot'o hələ Nanay tapane bakalt'uxun bəşe angeli tərəfəxun tadeşey. *

22 Moiseyi k'anuna görə təmiz bakala vaxt' çark'it'uxun oşa † İosifen q'a Mariyan Əylə Q'onçuğo həsrbəseynak' Yerusalamat'un eçeri,

23 şot'aynak' ki, Q'onçuğoy k'anuna şameşene: «Bütüm süft'in ġar əylux Q'onçuğo həsrbakalane». ‡

24 Hamal şot'oğon q'urbant'un eçeri, hetər ki Q'onçuğoy k'anunast'a əmir bakeney: «P'ə giyə, nəl ki p'ə göyərcini bala». §

Simeoni Buxaçuğo alxışp'ala afırı

25 T'e vədə Yerusalima Simeon s'ila sa amdare buy. Şo düzgün hamal Buxaçuğo və amdarey.

---

* **2:21 2:21** Lev. 12:3; Luk'. 1:31 † **2:22 2:22** - Moisey k'anunen çuğoy təmiz baksun əyel bakit'uxun oşa q'ırx ġiin bele çarksa. Bəğa: Lev. 12:2-8. ‡ **2:23 2:23** C'eys. 13:1-2,12 § **2:24 2:22-24** Lev. 12:6-8

Şot'in israilluğoy çark'esunane yaq'bëğsay, *
İvel Urufal şot'oxuney.

²⁶ İvel Urufen şot'o saturbëş avabakest'enedey ki, şo Q'onçuğon yaq'abi Xrist'osa ak'inut' biyalatene.

²⁷ Metərluğen, İvel Urufen Simeona xrame mælinene eçeri. Me vədə körpə İsusə İz bavananan xramat'un eçeri. Şorox k'anuna laxesi ədətə əməlbseynak't'un harey.

²⁸ Simeonen Şot'o iz q'ujel ext'i Buxaçuğo alxışpsun metərə pi:

²⁹ «Ay bitot'ay Q'onçux, isə Vi pi k'inək' Me Vi nöker arxayin biyes banekon.

³⁰⁻³² Şot'aynak' ki, bütüm azuk'xoy ak'es bakal Vi həzirbi çark'esuna,
Millətxoynak' həzirbi işığa,
Vi azuk' İsrailəynak' bakala tamtarağa
Bez piin azk'i». †

³³ İsusi nana q'a bava isə Simeoni içoğoy Əylin barada uk'ala me əyitmoğoxun məət't'əlt'un mandı.

³⁴ Simeonen şot'oğə xeyir-bərəkət tadi Əylin Nana Mariya metərə pi: «Me Əyel İsrailə gelet'ay bist'uni q'a əqesuni səbəbkər bakale. Şo amdarxoy nu q'abulbala sa nişan bakseynak'e təyin bake.

---

* **2:25 2:25** *israilluğoy çark'esun* - israilluğoynak' Buxaçuğoy padçağluğen eçala çark'esun. Mo israilluğoy içoğoy günaxoxun hamal rimluğon içoğoy loxol bala kalaluğbsunaxun çark'esune. Beğa: İsa. 40:1-2; 61:2-3. † **2:30-32 2:30-32** İsa. 42:6-7; 49:6; 52:10

35 Morox bito gelet'ay boş bakala fikirxo çoyel c'evkseynek' bakale. Vi ük'e isə q'ılınc bağale».

Xannay xavareçalluğbsun

36 T'et'iya Aşer tayfinaxun bakala P'enueli xuyər Xanna s'ila çuux xavareçalal buney. Şo gele yəşluney. İzi cəyil vədine işq'ara taşi, vüğ usene işq'araxun yəşəyinişi. Oşa şo süpüre mandı.

37 Mo səksən bip' yəşt'ə süpür sa çuuxey. Şo xramaxun c'etenesay, ğurux efi afırıpsun üşəğəna Q'onçuğone q'ulluğbsay.

38 İosif q'a Mariya xrama bakat'an, Xannal şot'oğə İşalayınşaki Buxaçuğə şükürebə. Şot'in Yerusalmi çark'esuna yaq'bəğəla bütüm amdarxoynak' Körpə İsusi barada exlətpsane burqi.

Nazaret'a qaybaksun

39 İosif q'a Mariya Q'onçuğoy k'anuna şameşit'oğoy bitova əməlbət'uxun oşa Galileyina - içoğoy şəhər bakala Nazaret'at'un qaybaki.

40 Əyəl isə kalabaksunen içust'a zor q'a müdriklüğ avuze baksay. Buxaçuğoy çuresunal İçuxuney.

P'as's'e yəşt'ə İsusi xrama eysun

41 Hər usen C'ovaksuni axsibayast'a‡ İsusi bava-nana Yerusalmat'un taysay.

42 İsusi p'as's'e yəş bakat'an şorox p'urum ədətə görə t'iyat'un taşi.

43 Axsibay çark'it'uxun oşa şorox qaybaki k'oya tayseynek' yaq'at'un baft'i. Ama İsus

‡ 2:41 2:41 C'eys. 12

Yerusalima manedi. Şot'ay bava-nanay isə mot'oxun xavar buteney.

44 İsusi içoğoxun yaq' tağalt'oğoy arane bak-sunat'un fikirbsay. Ama sa ği dirist' yaq' taşit'uxun oşa Şot'o dost'urxoy q'a q'oomxoy arane qəvesat'un burqi.

45 Şot'o bəğətet'unbi, şot'aynak'al qəvesun-qəvesun Yerusalimat'un qaybaki.

46 Xib ğinaxun oşa Şot'o xramaxunt'un bəğəbi. İsus məəlimxoy t'əğöl arşi şot'oğə ümüxelaxsay, şot'oğoxun k'ənesa exlətp'i xavare haq'say.

47 Şot'o ümüxlaxalt'oğoy bito Əyləst'a bakala haq'ıla q'a Şot'ay tadala coğabxo matt'un manst'ay.

48 İosifen q'a Mariyan Şot'o ak'i məət't'əlt'un mandi. İsusi Nanan pine: «Ay bez Ğar, mo hik'ə beş bel ençeri? Axiri vi bavan q'a zu nigərən mandi vayan qəvesay».

49 İsusen şot'oğə coğabe tadi: «Za het'aynak'nan qəvesay? Avatenaniy ki, Zu Bez Bavay k'oya bakalazu?»

50 Ama şot'oğon İsusi k'ə upsun çuresuna q'amış tet'un baki.

51 Oşa İsus İz nana-bavaxun sagala Nazaret'ane qaybaki. Şo şot'oğoy əyitəxun tene c'eysay. İz Nanan isə bütüm me əşurxo iz ük'e boş enefsay.

52 İsus kalanebaksay, kalabaksunenal iz müdriklüğ avuze baksay. Buxaçuğoy q'a amdarxoy Şot'o çuresunal ğiba-ği avuzebaksay.

§

3

K'unuk'bal İoani eysun

(Mat'. 3:1-12; Mrk'. 1:1-8; İoan. 1:19-28)

¹ İmp'erat'or T'iberiin kalaluğbsuni qos's'emci useney. T'e vədineſt'a P'ont'i P'ilat' İudeyani kaloney. İroden Galileyina, iz viçi Filip'en İt'ureyina q'a T'raxont'is oçalxo, Lisaniyanal Abileniyanane kalaluğbsay.

² Xanan q'a K'ayafa isə samci bəyinşxoy kalot'uniy. Hat'e vədə çölö Zəkəriyəy ğar İoana Buxaçuğoy əyite p'ap'i.

³ Şot'inal İordan oqe hərrəmine bakala bütüm oçalxo tarapsun amdarxo içoğoy günaxxo bağışlayınşakseynak' toobabi k'unuk'baksunane karoozbsay.

⁴ Hetər ki, xavareçal İsayay girke boş şameşeney:

«Çölö bayanbalt'ay ost'aar səse c'eysa:

"Q'onçuğoy yaq'a həzirbanan,

Şot'ay c'ovakala cığırxo düzbanan.

⁵ Hər dərə buybakale,

Hər burux, hər təpə oçalaxun barabar bakale,

Yaq'e k'ori ganxo düz bakale,

Ala-oq'a ganxo barabar bakale.

⁶ Bütüm amdarxonal Buxaçuğoy çark'est'una ak'alt'un"». *

---

§ 2:52 2:52 1 Şam. 2:26; Məs. 3:4 * 3:6 3:4-6 İsa. 40:3-5

7 İoanen k'unuk'bakseynak' iz t'öğöl eğala amdarxo nexey: «Ay dizik'i nəsil! Şina pi ki, vëynak' həzirbaki cazinaxun ef elmoğo çark'est'es bakalnan? †

8 Toobina ef tadala barurxoxun ak'est'anan. Ef ük'e boş "Beş bava Avrahame" pi arxayin ma bakanan. Vëx nexzu, Buxaçuğon me jëyurxoxunal Avrahameynak' əyloxə yaratmişes bakon. ‡

9 Ene tavar xodurxoy tume bitene. Metərluğen, şaat' bar nu tadala hər xod bot'əsi aruğone bosesa». §

10 Camaaten şot'oxun xavare haq'say: «P'oy yan k'ə ben?»

11 İoanen şot'oğə metərə coğab tadi: «İzi p'ə gurat' bakalt'in sunt'u nu bakalt'uq'an tadi. Haketərəl, iz ukun bakala amdaren nu bakalt'uxun t'e ukuna cöybeq'an».

12 Naloggirbalxonal k'unuk'bakseynak' şot'ay t'öğöl hari xavart'un haq'say: «Məəlim, yan k'ə ben?» *

13 İoanen şot'oğə pine: «Vëx tapşurbi q'ədərəxun gele nalog ma girbanan».

14 Bəzi əsk'ərxonal hari şot'oxun xavart'un haq'i: «P'oy yan k'ə ben?» İoanenal şot'oğə coğabe tadi: «Şuk'k'alaxun zoren təngə ma haq'anan, nahaq' gala şuk'k'ala taxsirkər ma c'evk'anan, ef haq'ala maaşaxun irəziləyinqakanan».

---

† 3:7 3:7 Mat'. 12:34; 23:33 ‡ 3:8 3:8 İoan. 8:33 § 3:9 3:9
Mat'. 7:19 * 3:12 3:12 Luk'. 7:29

15 Amdarxon umuden yaq'e bəğsay, bitot'inal İoani barada içoğoy boş fikirt'unbsay: «Mo Xrist'os bakes banekon?»

16 İoanen şot'oğö bütümə metərə çoğab tadi: «Zu vəx xenenez k'unuk'bsa. Ama zaxun gele Zorbone eysa. Zu Şot'ay torok'ali bağa şadbsunal layiğ tezu. Şot'in vəx İvel Urufen q'a aruğon k'unuk'bale.

17 İz ec'a təmizbi taxıla ambara topbseynak' k'oda † İz kiyel həzire. Koloşa isə Şot'in nu açala aruğoy boş bok'osp'ale».

18 Hametər, İoanen q'erəzəl gele ögüd-nəsyətxo tast'unen amdarxo Müq Xavarane p'ap'epsay.

19 Ama hari kalaluğbal İrodi iz viçey çuux İrodiya haq'suna q'a şot'ay mandiyal pis əşurxo pisləyinşat'an

20 İroden şot'o biq'i zindanane bostest'i. Metərлуğen, iz biq'i pis əşurxoy loxol soğoval avuzebay. ‡

İsusi k'unuk'baksun
(Mat'. 3:13-17; Mrk'. 1:9-11)

21 Bitö amdarxo k'unuk'bakat'an, İsusäl k'unuk'ebaki. Şot'in afırık'at'an göy qayesi.

22 İvel Urufäl göyərçini bədənen baki Şot'ay loxole şiri. Göynuxunal sa səse hari: «Hun Bezi çureğala Ğarnu, Vaxun irəzizu». §

---

† **3:17 3:17** *k'oda* - durut'i lap'at'k'a ‡ **3:20 3:19-20** Mat'. 14:3-4; Mrk'. 6:17-18 § **3:22 3:21-22** Burq. 22:2; İvel məğ. 2:7; İsa. 42:1; Mat'. 3:17; Mrk'. 1:11; Luk'. 9:35

İsusi əsil
(*Mat'. 1:1-17*)

²³ İsusen İz q'ulluğa burqat'an təxminən otuz yəşt'əney. Amdarxoy fikiren, Şo Helin ğar bakala İosifi ğarey.

²⁴ Helinaxun bəş isə Şot'ay əsili boş bakalorox moroxey: Mat't'at', Levi, Melxi, Yannay, İosif,

²⁵ Mat't'atiya, Amos, Naum, Esli, Naggay,

²⁶ Maat, Mat't'atiya, Semeyin, İosex, İoda,

²⁷ Yoxanan, Resa, Zerubbabil, Şealt'iel, Neri,

²⁸ Melxi, Addi, Kosam, Elmadam, Er,

²⁹ Yesus, Eliyazar, Yorim, Mat't'at', Levi,

³⁰ Simeon, İuda, İosif, Yonam, Eliak'im,

³¹ Melea, Menna, Mat't'at'a, Nat'an, David,

³² Yesse, Oved, Boaz, Salmon, Naxşon,

³³ Amminadav, Admin, Arni, Xesron, P'eres, İuda,

³⁴ İak'ov, İsaak', Avraham, Tera, Naxor,

³⁵ Serux, Ragav, Falek', Ever, Şela,

³⁶ Kenan, Arp'ak'şad, Sam, Noy, Lemek',

³⁷ Met'uşelax, Xanok', Yered, Mahalalel, Kenan,

³⁸ Enoş, Şet', Adam - Buxaçuğoy ğar.

4

İsusi sinəyişaksun
(*Mat'. 4:1-11; Mrk'. 1:12-13*)

¹ İordan oqaxun qaybakit'uxun oşa İvel Uruf İsusi loxoley. Şot'in İsusa ams'i oçalane taşeri.

² T'et'iya iblisen İsusa q'ırx ği sinəyişebi. Me q'ırx ğinast'a İsusen hik'k'al tene kəyi, ama axırda busane baki.

³ T'e vədə iblisen Şot'o pine: «Əgər Hun Buxaçuğoy Ğarnusa, me jəna əmirba ki, şumq'an baki».

⁴ Ama İsusen şot'o metərə coğab tadi: «"Amdar təkç'ə şumen tene yəşəyinşon", pine şameşe». *

⁵ Oşa iblisen İsusə alloy sa galane taşeri, Şot'o sa dayğinen dünyəni bito padçağluğxo ak'esedi.

⁶ İblisen İsusə pine: «Zu dirist' mot'oğoy kalaluğa q'a tamtarağa Va tadoz! Morox zane tadeşe, zuval şu çureğayız, şot'o tades bazkon!

⁷ Bəğa, əgər Hun za bul k'os'bayin, morox bito Vi bakale».

⁸ İsusen isə metərə coğab tadi: «"Vi Q'onçux bakala Buxaçuğə bul k'os'ba, təkç'ə Şot'o q'ulluğba" pine şameşe». †

⁹ Mot'oxun oşa iblisen İsusə Yerusəlimane eçeri, Şot'o xrame bel sa gala efi pine: «Əgər Hun Buxaçuğoy Ğarnusa, Va memiın oq'a bosa.

¹⁰ Axırı

"Buxaçuğon Va görə İz angelxo əmirebon ki, Va q'orişeq'at'un,

¹¹ Va içəğoy kiyel taşat'un, Vi tural sa jəna nu laft'ane" ‡ pine şameşe».

¹² Ama İsusen şot'o metərə coğab tadi: «"Vi Q'onçux bakala Buxaçuğə sinəyinşmaba" pine şameşe». §

---

* **4:4 4:4** K'an. 8:3; Mat'. 4:4 † **4:8 4:8** K'an. 6:13 ‡ **4:11 4:10-11** İvel məğ. 91:11-12 § **4:12 4:12** K'an. 6:16

13 İblisen İsus a hər cürə sinəyinşit'uxun oşa samal vədə Şot'oxun kule haq'i.

İsusi İz q'ulluğa burqsun

(Mat'. 4:12-17; Mrk'. 1:14-15)

14 İsus Urufi zoren Galileyinane qaybaki. Şot'ay barada xavar bito t'e gala yəymişe baki.

15 Şot'in t'iyani sinagogxo zomebsay, bitot'inal İçu tərifləyinşebşay.

İsusi Nazaret'a nu q'abulbaksun

(Mat'. 13:53-58; Mrk'. 6:1-6)

16 Sa ği İsus İz kalabaki Nazaret' şəhərene hari, Şamat' ği eğat'anal həmişənin k'inək' sinagogane taşi. T'iya Şo İvel Şamurxoxun k'alpseynak' turele hayzeri.

17 Şot'o İsay a xavareçali girkət'un tadi. İsusen girkə qaypi me əyitmux şameşi ganune bəğəbi:

18 «Q'onçuğoy Uruf Bez loxole,

Şot'aynak' ki, Şot'in Za c'ək'p'i *

Fağırxo Müq Xavara avabakest'eynak'e yaq'abe.

Biq'ésit'oğoy içoğoy çark'esuna,

K'aç'it'oğoy içoğoy pulmoğoy qayesuna,

Çətinluğa bakalt'oğoy içoğoy irəətluğa c'eysuna,

19 Q'onçuğoy ük' bok'ospsuni vaxt' hari p'ap'suna bayanbseynak'e yaq'abe». †

20 Oşa İsusen girkə but'ek'i, şot'o q'ulluğçına tadi areşi. Sinagoga bakalt'oğoy bitot'in Şot'ay loxolt'un bəğşay.

* 4:18 4:18 c'ək'p'i - ləəmdi † 4:19 4:18-19 İsa. 61:1-3

21 «Vën ibaki me İvel Šam ğe bex p'anep'i» pi İsusen iz exlõtene burqi.

22 Me vëdinə bitot'in Şot'ay barada şaat't'un fikirbsay, İz jomoxun c'eğala şaat' əyitmoğo məət't'əlt'un manst'ay, sunaxun "Mo yəni İosifi ğar tene ki?" pi xavart'un haq'say.

23 İsusen isə davamebsay: «Düze, vën həysə "doxt'urnusa, süft'ə va q'olayba!" məsəlinə Bez eyex badalnan. "K'efernauma bit'oğoy barada ibakeyan. İsə memiya, Vi yurduval hat'e əşurxo ba!" uk'alnan.

24 Vëx düzinəz nex: sal sa xavareçal iz yurdu q'abul tene baksa. ‡

25 Bëğanan, İlyay vëdine, xibinq'ı usen ağala nu hari vëdine, dirist' ölkinə kala busaluğ bakat'anal, İsraila süpür çupux geleney. §

26 Ama Buxaçuğon İlya şot'oğoy saycət'ay t'öğöl təə, Sidoni Sarfat şəhərə bakala sa süpür çuğoy t'öğölə yaq'abi. *

27 Elişa xavareçali vëdineyal İsraila cuzamlu amdar geleney. Ama şot'oğoy sayco təə, Siriyalu Naamane təmizbaki». †

28 Sinagoga bakala amdarxo bito me əyitmoğo ibaki əcuğləyinşt'unbaki.

29 Şot'oğon hayzeri İsusa şəp't'unşi. Şot'o şəhər çurpi buruğoy bel eçeri t'et'iin oq'a bost'unt'un çuresay,

30 ama İsus şot'oğoy aranexun c'eri taneşi.

---

‡ 4:24 4:24 İoan. 4:44 § 4:25 4:25 1 Padç. 17:1 * 4:26 4:26
1 Padç. 17:8-16 † 4:27 4:27 2 Padç. 5:1-14

İsusi K'efernaumi sinagogaxun murdar urufa c'evksun
(Mrk'. 1:21-28)

³¹ İsus Galileyin K'efernaum şəhərene hari. T'iya Şot'in Şamat' ğine amdarxone zombsay.

³² Bütüm Şot'ay zombsuna haq'əsi manst'unst'ay, şot'aynak' ki, Şot'in Buxaçuğon ext'iyər tadi sa amdar k'inək'e zombsay. ‡

³³ Sinagoga isə me vədine içust'a murdar uruf bakala sa amdare buy. Bürdən şot'in ost'aar harayepi:

³⁴ «Ay Nazaret'lu İsus, yaxun k'ən çuresa? Yax əfçibsan hare? Zu avazu Hun şunu: Buxaçuğoy İvelonu!»

³⁵ Ama İsusen şot'o q'adağanbi pine: «Şip' çurpa! Me amdaraxun c'eki!» Murdar urufen me amdara bitot'ay bəş oq'a saki sal sa zərəl tadinut' şot'oxun c'ere.

³⁶ Bitə məət't'əl mandi suna pit'un: «Mo hik'ə? Me amdaren murdar urufxo kalaluğen q'a zorene əmirbsa, şoroxal c'et'unsa!»

³⁷ İsusi barada bakala me exlət t'e oçali hər gala yəymişebaki.

İsusi gele amdarxo q'olaybsun
(Mat'. 8:14-17; Mrk'. 1:29-34)

³⁸ İsus sinagogaxun c'eri Simoni k'oyane taşi. K'oya Simoni q'aynako q'ızdırmin boş boneksay, şot'aynak'al İsusaxun me çuğoynak' köməyt'un çuresi.

---

‡ 4:32 4:32 Mat'. 7:28-29

39 İsus şot'o İşalayınşaki q'ızdırmina q'adağanebi, çuğoy q'ızdırmal şیره. Çuux hat'e saad hayzeri içoğoy q'ulluğbsane burqi.

40 Bëğ batk'at'an isə amdarxon içoğoy cürbəcür azariğoy İsusi t'öğöl eşt'at'un burqi, şot'inal İz kula t'e azariğoy hər sunt'ay loxol laxi şot'oğoy q'olayebsey.

41 Gelet'oğoxun "Hun Buxaçuğoy Ğarnu!" harayk'a murdar urufxone c'eysay. Amma İsusen şot'oğoy q'adağanbi şipebsay, axırı şot'oğon İsusi Xrist'os baksuna avat'uniy.

*İsusi İz karoozbsuna davamsun
(Mrk'. 1:35-39)*

42 Kəybakat'an İsus c'eri amdar nu bakala sa galane taşi. Amdarxon şot'o qəvesat'un burqi, bəğəbi isə içoğoy barti maq'an taşi pi tərbsun tet'un çuresay.

43 Ama İsusen şot'oğoy pine: «Zu t'iyəmi şəhərmoğoval Buxaçuğoy padçağluği eysuni Mıq Xavara yəymişiz buq'on, şot'aynak' ki, Zu kot'aynak'ez hare».

44 Metərluğen, İsusen İudeyani sinagogxokaroozepsay.

5

*Samci şagirdxo
(Mat'. 4:18-22; Mrk'. 1:16-20)*

1 Sa ği İsus Ginesar göle t'öğöl çurpeney. Camaaten şot'ay hərrəmine çurpi Buxaçuğoy əyitəne ümüxlaxsay.

2 İsusen göle t'öğöl çurpi p'ə dənə lodk'ane ak'i. Mo çəlibiq'alxoy lodk'ooxey, şot'oğon samal t'öğx içoğoy torurxot'un os'ksay.

3 İsusen Simoni lodk'ina arşi şot'oxun q'ariluğaxun samal əxilbaksunane xaişbi. Oşa isə arşi camaata lodk'in boşt'ane zombsa burqi.
*

4 Şot'in İz əyitə çark'it'uxun oşa Simona pine: «Lodk'ina bəğəloyluğa taşeri çəli biq'ala torurxo xena bosa».

5 Simonen coğabe tadi: «Məəlim, yan üşe kəybakamin əşyanbe, ama hik'k'al biq'es teyan baki. Ama Hun metər upsuna görə zu saal bosoz». †

6 Hametərəl bit'un. Şot'oğon t'eq'ədər çəlit'un biq'i ki, içoğoy torurxo zığebaksay. ‡

7 Şot'aynak'al t'iyəmi lodk'ina bakala yoldaşxo k'alt'unpi ki, hari içoğo köməybat'un. Şot'oğonal hari lodk'oğoy p'rannal çəlinen t'etərt'un buybi ki, lodk'oox batksane burqi.

8 Simon P'et'eren mot'o ak'i İsusı turin oq'a biti metərə pi: «Ay Q'onçux, zaxun əxil baka, axırı zu günaxkər sa amdarzu».

9 Şot'aynak' ki, şo içal, iz t'öğöl bakaloroxal içoğoy meq'ədər gele çəli biq'suna mat mandet'uniy.

10 Simonaxun ortağ bakala Zavdayi ğarmux İak'ov q'a İoanal me əşlin loxol məət't'əl mandet'uniy. Ama İsusen Simona pine: «Ma q'ıba, isə ene çəlin gala amdar biq'alnu».

* 5:3 5:1-3 Mat'. 13:1-2; Mrk'. 3:9-10; 4:1 † 5:5 5:5 İoan. 21:3

‡ 5:6 5:6 İoan. 21:6

11 Metərluğen, şot'oğon lodk'oğo q'ariluğa c'evk'it'uxun oşa bitova t'iya boşeri İsusı bač'anexunt'un taşı.

İsusi cuzam baft'i amdara q'olaybsun
(*Mat'. 8:1-4; Mrk'. 1:40-45*)

12 Sa ği şəhərmoğoy sunt'ust'a İsus dirist' iz bədən yara baft'i § sa amdarane irəst'hari. Me amdaren İsusa ak'i çooq'a past'eşi xoyinşebi: «Ay Q'ončux, çureğayın za təmizbes bankon».

13 İsusen İz kula boxodi şot'o laft'i pine: «Çurezsa, təmizbaka!» Hat'e saadal me amdar cuzamaxun təmizə baki.

14 İsusen şot'o tapşurebi ki, şuk'k'ala me barada sa əyit maq'an exlətpi. Oşa pine: «Ama taki, va bəyinşa ak'est'a. Vi cuzamaxun təmizbaksuna görə Moiseyen bürüşü q'urbanxoval eça. Barta amdarxon vi q'olaybaksuna avabakeq'at'un». *

15 Ama İsusı barada samalal gelet'un exlətəpsay. Amdarxo dəst'inen Şot'o ümüxlaxsa hamal içoğoy azarxoxun q'olaybakseyrakt'un eysay.

16 İsus isə gele vədə şuk'k'al nu bakala ganxo taşı afırınney.

İsusi p'araliçen duğit'u q'olaybsun
(*Mat'. 9:1-8; Mrk'. 2:1-12*)

17 Sa ği İsusen zomebsay. Galileyay q'a İudeyin bito ayizmoğoxun saal Yerusalamaxun bakala fariseyxo q'a k'anun zombalxoval İz

---

§ 5:12 5:12 iz bədən yara baft'i - me azari s'i - cuzamey * 5:14 5:14 Lev. 14:1-32

t'öğöl arşet'uniy. Azarit'oğö q'olaybseynak' İsusast'a Q'onçuğoy zore buy.

18 Me vədə sa hema tanen nasilk'in boş bask'i sa p'araliçen duği amdara eçeri bona İsusı bəş laxsunt'un çuresi.

19 Ama amdar gele baksuna görə, bona bayes tet'un baksay. T'e vədə şot'oğon k'ojin bel bakala k'irəmit'ə t'at'api p'araliçen duği amdara nasilk'in boş alaxun oq'a İsusı bəş şivt'unk'i.

20 İsusen şot'oğoy vəluğa ak'i pine: «Ay bez viçi, vi günaxxo bağışlayinşebaki».

21 K'anun zombalxon q'a fariseyxon içoğoy ük'e boş metərt'un fikirbi: «Buxaçuğoy tərsinə əyitk'ala me amdar şuva ki? Buxaçuğoxun başq'a şina günaxxo bağışlayinşes bakon?»

22 İsusen şot'oğoy k'ə fikirbsuna q'amışaki coğabe tadi: «Het'aynak'nan ef ük'e boş metər fikirbsa?»

23 Manu hasanda? "Vi günaxxo bağışlayinşebaki" upsun, yoxsa "hayza, tarapa" upsun?

24 Ama vən avabakanan ki, Amdari Ğare oçali çoyel günaxxo bağışlayinşala ext'iyərə bu».

Oşa isə p'araliçen duği amdaranə pi: «İsə va nexzu: hayza, vi nasilk'ina ext'a, vi k'oya taki!»

25 Azariyal hat'e saad bitot'ay piin bəş turele hayzeri, iz nasilk'ina ext'i Buxaçuğö alxışpsun iz k'oyane taşi.

26 Bito məət't'əl mandı, Buxaçuğot'un alxışpsay. Şot'oğon kala q'ıya baft'i metərt'un nexey: «Ğe nu ak'eşi əşurxoyan ak'ı!»

Levin şagirdxo gərbaksun
(*Mat'. 9:9-13; Mrk'. 2:13-17*)

²⁷ Mot'oxun oşa İsusen c'eri Levi † s'iyen sa naloggirbalane ak'i. Şo nalog gireğala gala arşeney. İsusen şot'o pine: «Bez bač'anexun eki».

²⁸ Şoval hayzeri bitova bosı, İsusı bač'anexune taşı.

²⁹ Oşa Levinen iz k'oya İsusı kala sa q'onaxluğə tadi. Sulfin bel şot'oğoxun sagala gele naloggirbalxo q'a q'erəz amdarxoval buney.

³⁰ Fariseyxon q'a k'anun zombalxon nairəzilüğbsat'un burqi. Şot'oğon İsusı şagirdxo pit'un: «Het'u görənən naloggirbalxoxun q'a günaxkərxoxun sagala kəyi-üğsa?» ‡

³¹ Ama İsusen şot'oğə metərə coğab tadi: «Azari nu bakalt'oğoy təə, azarit'oğoy doxt'ura eht'iyəce bu.

³² Zu düzgün amdarxo təə, günaxkərxo toob-absuna k'alpsaz hare».

Ğurux efsuni barada exlət
(*Mat'. 9:14-17; Mrk'. 2:18-22*)

³³ T'e vədə şot'oğon İsusı pit'un: «İoani q'a farisexoy şagirdxon usum-usum ğuruxt'un efsa, afırıt'unne, vit'oğon isə kəyi-üt'unğsa».

³⁴ İsusen şot'oğə coğabe tadi: «Laşk'oybakala bəye t'öğöl arşi yoldaşxo ğurux efsuna məcburbes banekon?»

---

† **5:27 5:27** *Levi* Levin t'iyəmi s'i Mat'feyey. ‡ **5:30 5:30** Luk'. 15:1-2

³⁵ Ama sa ği eĝale, lašk'oybakala bəyə içoğoy aranexun taşalt'un, t'e vədəl şot'oğon ğurux efalt'un».

³⁶ İsusen şot'oğoynak' sa məsələl eneçeri: «Şuk'k'alən təzə paltaraxun sa k'ot'or çuki bisi paltara yamaluq' tene duğon, tene, ham təzə paltare zığbakon, hamal təzə yamaluq' bisi paltara tene yarayınşon.

³⁷ Şuk'k'alən təzə fina bisi tuluğxoy boş batenekon. Şot'aynak' ki, təzə finen tuluğxo t'öpəvək'on, t'e vədə ham fine baron, hamal tuluğxone xarab bakon.

³⁸ Təzə fi təzə tuluğxone bayeğon.

³⁹ Şuk'k'alən bisi fina üğit'uxun oşa təzət'u çurtenəğon. Şot'aynak' ki, "bisiyo saat'e" unek'on».

6

Şamat' ğine barada zombsun

(Mat'. 12:1-8; Mrk'. 2:23-28)

¹ Sa Şamat' ğine İsus taxlı əkini aranexun c'ovakat'an, İz şagirdxon burt'unqı sünbülxo çuki içoğoy məxine şarpi ukxa. *

² Fariseyxoy bəzit'oğon pit'un: «Vən het'aynak'nan Şamat' ğine q'adağan baki əşurxo biq'sa?»

³ İsusen şot'oğo coğabe tadi: «Daviden q'a iz t'öğöl bakit'oğon busa bakat'an k'ə bsuna k'altenanpe?»

⁴ Şo Buxaçuğoy k'oyane başi; bəyinşxoxun başq'a şuk'k'ali uksuna icaza nu bakala

---

* **6:1 6:1** K'an. 23:25

Q'onçuğo həsrbaki şumurxo ext'i kəye, iz t'öğöl bakalt'oğoval tanedi». †

⁵ Oşa pine: «Amdari ĞarŞamat' ğineyalq'onçuxe».

*Kul p'araliç amdari q'olaybaksun
(Mat'. 12:9-14; Mrk'. 3:1-6)*

⁶ Q'erəz sa Şamat' ğine İsus p'urumal sinagoga başı zomebsay. T'et'iya yön kul p'araliç baki sa amdare buy.

⁷ K'anun zombalxon q'a fariseyxon İsusa taxsirkər c'evkseynak' məənət'un qəvesay, Şot'ot'un fikir tast'ay ki, bəyn Şamat' ğine azarina q'olaybala yoxsa təə.

⁸ Ama İsusen şot'oğoy k'ə fikirbsuna avaney, şot'aynak'al kul p'araliç baki işq'ara pine: «Turel hayza, bİYex c'eki!» T'e amdara hayzeri bİYexe c'eri.

⁹ Oşa İsusen şot'oğoy pine: «Vəxun xavarez haq'sa, mat'uva icaza bu: Şamat' ğine saat'luğ bsuna, yoxsa pislug' bsuna? Şinesa elmoğoy çark'est'una, yoxsa şot'o əfçibsuna?»

¹⁰ İsusen t'iya bakalt'oğoy bitot'ay loxol bəği t'e amdara pine: «Vi kula boxoda!» Şot'in boxonedi, iz kulal q'olayebaki.

¹¹ K'anun zombalxo q'a fariseyxo isə gele əcuğləyinşəki «İsusa k'ə besyan bakon?» pi, maslaatsat'un burqi.

*İsusi İz p'as's'e şagirdə c'ək'psun
(Mat'. 10:1-4; Mrk'. 3:13-19)*

† 6:4 6:4 1 Şam. 21:1-6; Lev. 24:9

12 T'e ğimxost'a İsus buruğone laşı ki, afırık'ane. Şot'in dirist' üşena Buxaçuğo afırıpsunene c'ovakest'i.

13 Kəybakat'an isə İz şagirdxo İz t'öğöl k'alpi şot'oğoxun p'as's'e tana c'ək'p'i ap'ost'ol s'ine tadi:

14 morox P'et'er s'i tadi Simon, şot'ay viçi Andrey, İak'ov, İoan, Filip', Varfolomey,

15 Mat'fey, T'omas, Halfay ğar İak'ov, Kənançi † Simon,

16 İak'ovi ğar İuda saal oşa xəyanətbi İuda İsk'ariot'.

İsusi azariğo q'olaybsun

(Mat'. 4:24-25; Mrk'. 3:7-12)

17 İsus şot'oğoxun sagala buruğoxun şiri, düzənluğa çurepi. T'et'iya İz baç'anexun tağala şagirdxoxun başq'a, İudeyinaxun, Yerusali-maxun saal Sur q'a Sidona İša bakala oçalxoxun hari gele amdarxone buy.

18 Şorox İsusa ümüxlaxsa hamal içoğoy azarxoxun q'olaybaksat'un harey. Memiya içoğost'a murdar uruf bakaloroxal q'olayt'unbaksay.

19 Amdarxoy bitot'in İsusa lafst'unat'un çalışaksay, şot'aynak' ki, Şot'oxun c'eğala zoren bütümə q'olayebsey.

İsusi burux gala bi karooz

(Mat'. 5:1-12)

20 İsusen isə İz şagirdxoy loxol bəği pine:

---

† 6:15 6:15 Kənançi - rimluğoy əleyinə İvel davina həzirləyinşakala əbrani millətçi təşk'ilati üzviğo tadeğala s'i.

«He bəxt'əvərnən, ay kəsibxo!

Şot'aynak' ki, Buxaçuğoy padçağluğ efine.

²¹ He bəxt'əvərnən, ay həysə busa bakalorox!

Şot'aynak' ki, boşalnan.

He bəxt'əvərnən, ay həysə öñök'alxo!

Şot'aynak' ki, axşumk'alnan.

²² Amdari Ğara görə amdarxon vəx nifrətbat'an, vəx içoğoy aranexun şəp'eşi təhk'irbat'an, ef s'iyə biyaburbat'an, he bəxt'əvərnən! §

²³ T'e ği müqbakanan, müqəxun cupi-bitanan!

Şot'aynak' ki, göynul ef mükəfət kalane.

Axırı t'e amdarxoy bavoğonal xavareçalxoxun hametərt'un hərəkətbe. *

²⁴ Ama vay ef hala, ay varluyorox!

Şot'aynak' ki, ene vəx lazım bakalt'oğə haq'enan.

²⁵ Vay ef hala, ay həysə boş bakalorox!

Şot'aynak' ki, busaluğ ak'alnan.

Vay ef hala, həysə axşumk'alorox!

Şot'aynak' ki, yas efi öñök'alnan.

²⁶ Amdarxoy bitot'in ef barada şaat' şeymux uk'at'an, vay ef hala! Axırı şot'oğoy bavağonal əfci xavareçalxoxun metərt'un hərəkətbe.

Ef düşmənxo çurekinan

(Mat'. 5:38-48)

²⁷ İsə vəx nexzu, ay Za ibakalxo: ef düşmənxo çurekinan, vəx nifrətbalt'oğə şaat'luğbanan,

²⁸ vəx q'arğışbalt'oğə xeyir-bərəkət tadanən, vəx incit'mişalt'oğəynak' afırıpanan.

²⁹ Vi sa çoyel sillə duğit'aynak' t'iyəmin çoyal fırıda, vi alin paltara ext'alt'u gurat'al tada.

---

§ 6:22 6:22 1 P'et'. 4:14 * 6:23 6:23 2 Hadis. 36:16; Ap'ost'. 7:52-53

³⁰ Şiin vaxun k'ənesa çureğayin tada, vi mala ext'alt'uxunal şot'o qaydı ma çureki.

³¹ Amdarxon vəxun mani yöndə rəft'ərbşuna çurnansasa, vənal şot'oğoxun t'etər rəft'ərbanan. †

³² Əgər saycə vəx çureğalt'oğonan çuresasa, avuzin k'ə binan baksa ki? Şot'aynak' ki, günaxkərxonal içoğ çureğalt'oğ çurt'unşa.

³³ Əgər saycə vəynak' şaat'luğbalt'oğonan şaat'luğ bsasa, avuzin k'ə binan baksa ki? Axırı günaxkərxonal ketərt'un bsa.

³⁴ Əgər tənginə qaydi qoş ext'es bakala amdaranan borc tast'asa, avuzin k'ə binan baksa ki? Axırı günaxkərxonal suna tənginə tam qaydi qoş ext'alt'un pi borc tast'a.

³⁵ Ama vən ef düşmənxo çurekinan, şot'oğ şaat'luğ banan, borca qaydi qoş haq'suni umuden ma tadanan. T'e vədə ef mükəfət kala bakale, vənal Bitova-Başarbalt'ay ğarmux hesabbakalnan, axırı, Şot'in saycə şaat't'oğoynak' təə, ama şaat'luğ nu q'amışakalt'oğoynak' q'a pist'oğoynak'al ük'e bok'ospa.

³⁶ Ef Bava ük' bok'osp'al bakalt'ullarik', vənal ük' bok'osp'al bakanan.

Divan mabanan
(Mat'. 7:1-5)

³⁷ Divan mabanan ki, vənal divan nu bakanan. Q'inəyinqmabanan ki, vəxal q'inəyinqşmaq'at'un bi. T'iyəmit'oğ bağışlayinqşanan ki, vəxal bağışlayinqşeq'at'un.

---

† 6:31 6:31 Mat'. 7:12

38 Tadanan - vəxal tadeğale. T'ap'k'a, jĭk'esi, çaxk'a-çaxk'a jomol şirik' buy sa usk'unen vəx tadeğale. Şot'aynak' ki, mani usk'unen usk'alnansa, hat'e usk'unenal vəynak' usk'alt'un».

39 İsusen şot'oğoynak' p'urumal sa məsələne eçeri: «Sa k'aç'inen t'iyəmi k'aç'ina taşes banekon? P'öğəl kurnu tene baft'on ki? ‡

40 Şagird məəliməxun ala tene, ama tam zombakit'uxun oşa hər şagird iz məəlim k'inək' bakale. §

41 Hun het'aynak' t'iyəmint'ay piyel bakala çöpə anksa, ama vi piyel bakala maqa ten aksa?

42 Vi piyel bakala maqa nu ak'i viçə hetəren pes bakon: "Ay viçi! Barta vi piyel bakala çöpə c'evk'az!" Ay p'əçolo, süft'ə vi piyel bakala maqa c'evk'a ki, vi viçey piyel bakala çöpə c'evk'es bakavax».

Xode q'a bare barada məsələ

(Mat'. 7:15-20; 12:33-35)

43 «Şaat' xoden pis bar tene eçon, pis xodenal şaat' bar tene eçon.

44 Metərluğen, hər xod iz baraxune çalxesa. Axırı q'aratikənəxun incil həvtet'unq'o, şaşluğaxunal t'ul tet'un həvq'on.

45 Şaat' amdaren iz ük'e bakala şaat' şeymoğoxune çoyel c'evk'on, pis amdaren isə iz ük'e bakala pis şeymoğoxun. Şot'aynak' ki, ük'e k'ə bunesa jomoxun şone c'eysa.

---

‡ 6:39 6:39 Mat'. 15:14 § 6:40 6:40 Mat'. 10:24-25; İoan. 13:16; 15:20

Haq'ullu bari zap'k'al q'a haq'ılsuz bari zap'k'al

(Mat'. 7:21; 24-27)

⁴⁶ Het'aynak'nan Za "ay Q'onçux, ay Q'onçux" pi k'ale, ama Bez pit'oğo bex tenan p'ap'espsa?

⁴⁷ Bez t'öğöl hari, Bez əyitmoğo ibaki şot'oğo əməlbala amdar avanan şuva oşq'arst'a?

⁴⁸ Şo oçala bəğəloy kaşp'i k'oja jəne binorin loxol laxala amdarane oşq'ar. Selen çaxk'at'anal k'oja zor bineton, ama şot'o şarpes tene bakon, şot'aynak' ki, k'ojin binora jəne loxole laxese.

⁴⁹ Ama Bez əyitmoğo ibaki şot'oğo nu əməlbala amdar oçali loxol binorasuz k'oj biq'ala amdarane oşq'ar. Selen t'e k'oja çaxek'on, k'ojal hat'e saad baredon. T'e k'oje hist'un hər şeyi axire bakon».

7

Rime q'oşuni baçtani kalat'ay vėbaksun

(Mat'. 8:5-13)

¹ İsusen İçu ümüxlaxala amdarxo İz əyitmoğo pi çark'it'uxun oşa K'efernaumane p'ap'i.

² Memiya sa Rime q'oşuni baçtani kalat'ay gele dəyərlü nöker azarayınşaki bask'enedey, şo elmoğoy loxoley.

³ Me baçtani kalat'in İsusi barada ibakat'an, hari iz nökerə q'olaybeq'an pi, İudeyin sa hema ağsaq'q'alxo şot'ay t'öğöle yaq'abi.

⁴ Şorox İsusi t'öğöl hari şot'o gele xoyinşbi metert'un pi: «Me amdar Vi köməyə layiğe.

⁵ Şot'aynak' ki, şot'in beş azuk'a çuresa, yayanak' sinagoga biq'est'iyoval şone».

⁶ İsus şot'oğoxun sagala yaq'ane baft'i. Şo k'oja işalayınşakat'an baçtani kalat'in iz dost'urxoxun Şot'aynak' metər xavare yaq'abi: «Ay Q'onçux, zəhmət ma zapa. Vi bezi k'oya baysuna layiğ tezu.

⁷ Kot'aynak'al bezi Vi t'öğöl eysunal za layiğ tez ak'i. Vi sa əyit upsunal bezi nökeri q'olaybakseynak' bəse.

⁸ Zuval tabi bakala sa amdarzu, ama beziyal kiin oq'a bakala əsk'ərxono. Şot'oğoy sunt'u uk'ayiz "taki!" - tanesa, uk'ayiz "eki!" - enesa; nökerə uk'ayiz "metər ba!" - bsane».

⁹ Mot'o ibakala İsusen baçtani kalat'ay əyitmoğə məət't'əle mandi. Şot'in fıripi İz baç'anexun eğala amdarxo pine: «Vəx nexzu: sal İsrailal me cürə vėbaksun tez ak'e».

¹⁰ K'oya qaybakat'anal yaq'abaki amdarxon azari nökerə q'olaybak'it'un ak'i.

Süpür çuğoy ğare bəyinbaksun

¹¹ Mot'oxun samal oşa İsus Nain uk'ala sa şəhərene taşi. İçuxun İz şagirdxo saal q'erəzəl gele amdarxone buy.

¹² Şo şəhəri darvazina işalayınşakat'an t'et'iin sa süpür çuğoy tək sa ğare meyidət'un c'evksay. Şot'oxun sagala şəhərexun kala sa top amdare c'eysay.

¹³ Q'onçuğon t'e çuğə ak'at'an şot'o İz goroxe hari. Çuğə «ma önöpa!» pi

¹⁴ İşalayınşaki İz kula sanduğane duği. Meyidə taşalorox çurt'unpi. İsusen isə pine: «Ay cəyil, va nexzu: hayza!»

15 P'uriyo hayzeri arsi bureqi eyitpsa. İsusen şot'o iz nanane qaydi.

16 Bitova q'iyen haneq'i. «Beş arane kala sa xavareçale bu!», «Buxaçuğon İz azuk'i loxole bēği!» pi Buxaçuğon alxışpsat'un burqi.

17 İsusi barada me xavar bütüm İudeyina q'a hërrëminë bakala oçalxo yëymişë baki.

*İsus Xrist'os q'a K'unuk'bal İoan
(Mat'. 11:2-19)*

18 İoani şagirdxonal bütüm me əşurxoy barada içü xavart'un tadi. T'e vədë İoanen iz şagirdxoxun p'ranna iz t'öğöl k'alpi

19 Q'onçuğoy t'öğöle yaq'abi ki, Şot'oxun xavar haq'eq'at'un: «Eğala Bakalo Hunnu, yoxsa q'erəzt'ay yaq'a bēgen?»

20 Şot'oğon İsusi t'öğöl hari pit'un: «K'unuk'bal İoanen yax Vi t'öğöle yaq'abi ki, xavar haq'ayan: "Eğala Bakalo Hunnu, yoxsa q'erəzt'ay yaq'a bēgen?"»

21 Hat'e vədë İsusen gele azariğö, içoğost'a murdar uruf bakala amdarxone q'olaybey, gele k'aç'iğoy pulmoğone qaypey.

22 İsusenal şot'oğö metëre coğab tadi: «Takinan, ef ak'i-ibakit'oğö İoana avabakest'anan: K'aç'it'oğon at'unksa, axsağxo tarat'unne, Cuzamluyox tëmizt'unbaksaxa, karurxon it'unbaksaxa, P'uriyorox bëyint'unbaksaxa, kësibxoynak'al Mûq Xavare bayanbaksaxa. *

* 7:22 7:22 İsa. 35:5-6; 61:1-3

23 Zaxun nu şüpələinşakalo he bəxt'əvərə!»

24 İoani yaq'abi amdarxo taşit'uxun oşa, İsusen amdarxo İoani barada exlətpsane burqi: «Vən çölö het'u bəğsanan taşey? Muşen galgal-dala gəşa?

25 P'oy t'e vədə het'u bəğsanan taşey? Toyexlu paltar lapi sa amdara? Ama gözəl paltar lapi tamtaraği boş yəşəyinşalorox padçağxoy sarayat'un baksa.

26 P'oy het'u bəğsanan taşey? Sa xavareçala? Hoo, vəx nexzu, şo lap xavareçalaxunal üst'ün bakalone.

27 Mo iz barada İvel Same boş metər şameşiyone:

"Mone, Vaxun bəş Bez elçinaz yaq'absa.

Şot'in Vaxun bəş taşi Vaynak' yaq' həzirbale". †

28 Vəx nexzu: nanaxun baki't'oğoy arane İoanaxun üst'ün bakalo tene bu. Ama Buxaçuğoy padçağluğa ən mis'ik'oval şot'oxun alane».

29 İsusa ibakalt'oğoy bitot'in, lap naloggir-balxonal Buxaçuğoy yaq'e düz baksuna q'abulbi İoani t'öğöl taşi k'unuk't'unbakey.

30 Ama fariseyxo q'a k'anun zombalxo İoani k'unuk'bsuna nu q'abulbsunen Buxaçuğoy yaq'al nu q'abulbit'un bakey. ‡

31 Oşa İsusen saal pine: «P'oy me döörin amdarxo şuxun barabar biq'az? Şorox şut'un oşq'ar?

32 Şorox bazari meydane arşi harayk'a suna

† 7:27 7:27 Mal. 3:1 ‡ 7:30 7:29-30 Mat'. 21:32; Luk'. 3:12

"Yan vëynak' t'üt't'əyyan farpi, vën isə
 əçitenanpi,
 Yan öñök'ala məğurxoyan məğpi, vën isə
 öñötenanpi"
 uk'ala əyloğot'un oşq'ar.

³³ Mone, K'unuk'bal İoan hari nə şum tene kəy,
 nə fi tene ŭği, ama pinan: "Şot'ost'a murdar
 urufo".

³⁴ Amdari Ğar hari ham kəye, ham ŭneği
 - pinan: "Me tapanxora q'a ŭğələ bəğanan!
 Naloggirbalxoxun q'a günaxkərxoxune dost'
 bake!"

³⁵ Ama Buxaçuğoy müdriklüğ şo içoğost'a
 bakalt'oğoy əməlxoxune təst'igbaksa».

İsusi sa günaxkər çuğo bağışlayınşsun

³⁶ Sa fariseyen İsusa iz k'oya içuxun sagala
 şum uksane k'alpi. İsusal taşi şot'ay sulfin bel
 areşi.

³⁷ T'e şəhərə günaxkər sa çuuxe yəşəyinşbsay.
 Şot'in İsusi fariseyi k'oya baksuna ibakat'an t'iya
 mas'i mərməri sa q'ave boş şaat' adeğala c'əyine
 eçeri.

³⁸ Çuux baç'anin tərəfəxun İsusi turmoğost'a
 öñök'a areşi. Şot'ay neğur İsusi turmoğoy loxole
 barst'ay. Çuğon iz popen t'e neğurxo q'aribi,
 İsusi turmoğoy muçp'i, oşa isə şot'oğoy şaat'
 adeğala c'əyin ləəmst'ane burqi. Ş

³⁹ İsusa iz k'oya k'alpi fariseyen mot'o ak'at'an
 iz boş metərə fikirbi: «Əgər me amdar xavareçal

bakiniy, içü laft'ala çuğoy şu hamal he cürə baksuna avanebakoy, axırı şo günaxkərə».

⁴⁰ İsusen isə şot'o pine: «Simon, Bezi va əyite bu». Şot'inal pine: «Məəlim, bürüşa».

⁴¹ «P'ə tanı hat'e sa amdara borce baksa. Sunt'ay qobaç dinar, t'e sunt'ay isə əlli dinar borce baksa.

⁴² Şot'oğoy borca qaydala imkan tenebaksa, borc tadalt'inal şot'oğoy p'rannayal borca içoğö bağışlayınşesba. Vi zənden t'e amdara mat'in gele çureğale?»

⁴³ Simonen coğabe tadi: «Zəndezbsa ki, mat'u gelene bağışlayınşakesa, şot'in». İsusen şot'o «düzen fikirbsa» pine.

⁴⁴ Oşa İsusen çuğoy tərəf bəği Simona pine: «Hun me çuğö anksa? Zu vi k'oyaz hari, ama hun Bez turmoğö os'kseynak' Za xeyal ten tadi. Me çuğon isə Bez turmoğö iz piin neğen os'k'i iz popene q'aribi.

⁴⁵ Hun Za muçaltenpi, me çuğon isə Zu k'oya başit'uxun mağay Bez turmoğone muçe.

⁴⁶ Hun Bez bel zeytuni c'əyin ten ləəmdi, me çuğon isə Bez turmoğö toyexlu adeğala c'əyine ləəmdi.

⁴⁷ Avanu het'u görə? Me çuğoy gele günaxxone bağışlayınşake, şot'o görə iz çuresunal gelene. Şu ki male bağışlayınşake, şot'ay çuresunal male».

⁴⁸ Oşa İsusen çuğone pi: «Vi günaxxo bağışlayınşebaki».

⁴⁹ T'e vədə İsusaxun sagala sulfin bel arşit'oğon içoğoy arane "me amdar şuva ki,

günaxxoval bağışlayınşebşa?" pi öyitpsat'un burqi.

⁵⁰ Ama İsusen çuğö pine: «Va vi vëbaksunene çark'est'i. Arxayın taki».

8

İsusi bac'anexun tağala çupux

¹ Me əşurxoxun oşa İsus şəhərmoğö q'a ayizmoğö tarapsane burqi. Şot'in Buxaçuğoy padçağluği barada karoozbsun Mıq Xavarane yəymişbsay. Şot'oxun sagala İz p'as's'e şagird q'a

² içöğoxun murdar urufxo c'eri saal q'erəz azarxoxun q'olaybaki sa hema çuuxe buy: içuxun vüğ murdar uruf c'eri Magdallu Mariya,

³ İrodi k'ojin əşurxo bəğala Xuzay çuux Yoxanna, Susanna, q'erəzəl gele çupux İsusaxunt'uniy. Me çupuğon İsusa q'a Şot'ay şagirdxo içöğoy kisinəxunt'un köməybsay. *

Şareşi şilurxoy barada məsələ

(Mat'. 13:1-23; Mrk'. 4:1-20)

⁴ İsusi t'öğöl bütüm şəhərmoğöxun amdarxone eysay. Sa ği lap gele camaat gireşi vədine İsusen şot'oğöynak' metər sa məsələne eçeri:

⁵ «Sa əkinçi şil şarp'sane c'eysa. Şark'at'an şilurxoy sa hemo yaq'e t'öğöl biti turinoq'a çaxçuxesa, q'uşurxonal şot'oğö t'uk't'i ut'unksa.

* **8:3 8:2-3** Mat'. 27:55-56; Mrk'. 15:40-41; Luk'. 23:49

6 Sa hemo jëluğane bist'a, usumal göyünebaksa. Ama oçal mal baksuna görə xesuz mandi q'arinebaksa.

7 Bəziyo şaşluğane bist'a, şaşurxonal şiləxun sagala kalabaki şot'oğə haq'layinşesba.

8 T'iyəminorox isə bərəkətlu oçalane bist'a, kalabakiyal sabaç q'at avuzin bare tast'a». Mot'o pit'uxun oşa ost'aar pine: «Ūmüx bakalt'in ibakeq'an!»

9 İzi şagirdxon isə İçuxun xavart'un haq'i: «P'oy me məsəlin məənə hik'ə?»

10 Şot'in pine: «Buxaçuğoy padçağluği sirurxo avabaksun vəxe tadeşe, t'iyəmit'oğoynak' isə hər şeyə məsələğonez exlətəpsa ki, "Bəğəq'at'un - ama maq'at'un ak'i,

İbakeq'at'un - ama maq'at'un q'amışaki". †

11 Me məsəlin məənə mone: şil - Buxaçuğoy əyite.

12 Yaq'e t'öğöl biti şilurxo - mo əyitə ibakalx-one. Şot'oğon əyitə it'unbaksa, ama oşa ib-lisen hari əyitə içoğoy ük'exun ext'i taneşt'a ki, vəbaki çark'eşes nubakat'un.

13 Jeluğa biti şilurux - mo əyitə ibaki şot'o müqluğen q'abulbaloroxe. Ama içoğoy tum ost'aar tene, şot'aynak'al samal vədə vət'unbaksa, ama hari çətinluğa baft'ala k'inək' qoşt'unbaksa.

14 Şaşluğa biti şilurux - mo əyitə ibaki, ama me dünyəni narahətçiluğxon (təngə q'azayinşesun,

† 8:10 8:9-10 İsa. 6:9-10; Ap'ost'. 28:26-27

kef zapsun) içoğo şaat' bar tast'a nu bark'ala amdarxone.

¹⁵ Bərəkətlu oçala biti şilurux isə əyitə ibaki, şot'o içoğoy ük'e boş düzgünluğen q'a şaat'luğen efi amdarxone. Şot'oğon hər şeyə portp'i bart'un tast'a.

Çıraği barada məsələ

(Mrk'. 4:21-25)

¹⁶ Şuk'k'alen çırağa bəc'ük't'i q'aven but'teneksa, nəəl ki taxt'e oq'a latenexsa. Ama çıraği q'ave loxole laxsa ki, bağalt'oğon ak'eç'at'un. ‡

¹⁷ Şot'aynak' ki, t'etər sa c'əp'k'in əş teno ki, qavuna nu c'eğane, t'etər sa but' əşəəl teno ki, iz ço nu qayəğane. §

¹⁸ Mot'aynak'al ef hetər ümüxlaxsuna fikir tadanən. Şot'aynak' ki, şi bunesa şot'o samalal gele tadeğale. Ama şi tenosa, izi baksuna zəndbi şeyal iz kiyexun c'eğale». *

İsusi nana q'a viçimux şuva?

(Mat'. 12:46-50; Mrk'. 3:31-35)

¹⁹ Sa ği İsusi Nana q'a viçimux İz t'öğölt'un hari, ama amdarxoy geleşaxun Şot'o işalayınşakes tet'un baki.

²⁰ İsusə xavar tadi pit'un: «Vi Nana q'a viçimux c'öş çurpet'un, Va aksunt'un çuresa».

²¹ İsusen şot'oğoy coğabe tadi: «Bez Nana q'a viçimux Buxaçığoy əyitə ibaki şot'o bex p'ap'esp'aloroxe».

‡ **8:16 8:16** Mat'. 5:15; Luk'. 11:33 § **8:17 8:17** Mat'. 10:26;

Luk'. 12:2 * **8:18 8:18** Mat'. 25:29; Luk'. 19:26

*İsusi tufana bask'est'un**(Mat'. 8:23-27; Mrk'. 4:35-41)*

²² Sa ği İsus İz şağirdxoxun lodk'ina laşi şot'oğö pine: «Ekinan göle t'e tərəf tağen». Şorox yaq'at'un baft'i.

²³ Şorox lodk'inen tağat'an İsusa nep'en taneşeri, Şoval nep'axeşi.

Birdən sa tufane eşeşi. Lodk'a xenen buybak-sane burqı, şoroxal xatalu vəzyətət'un baft'i.

²⁴ Şağirdxon İsusa İşalayınşaki Şot'o muğurbi pit'un: «Məəlim, ay məəlim, yan əfçıyan baksa!» İsusen hayzeri muşa q'a eşeğala xeyurxo q'adağanebi. Tufanal çurepi, şip'luğə baki.

²⁵ Me vədine Şot'in İz şağirdxo pine: «Ef vëbaksun tene bu?» Şot'oğon isə q'ıya baft'i hamal məət'təl mandı sun-sunaxun xavart'un haq'say: «Me amdar hetər sa amdara ki, muşurxo q'a xenal əmirebsa, şoroxal tabit'un baksa?»

*İçust'a murdar uruf bakala amdari q'olaybaksun**(Mat'. 8:28-34; Mrk'. 5:1-20)*

²⁶ Oşa şorox Galileyin bəş bakala gadaraluğoy oçalat'un hari.

²⁷ İsus lodk'inaxun q'ariluğa c'eğat'an şəhərexun bakala sa işq'are Şot'oxun irəst'hari. Me amdari boş murdar urufe başey, şot'in ene hema vaxt'e ki paltar tene laney hamal k'oya təə, gərəmzəluğxone yəşəyinşbsay.

²⁸ Şot'in İsusa ak'ala k'inək' haraypi Şot'ay bəş diz çökt'i ost'aar pine: «Zaxun k'ən çuresa, ay

Ala Arsit'ay Ğar? Va xoyinşezbsa, za əzyət ma tada!»

²⁹ Şot'in metər şot'o görəne harayey ki, İsusen iz boş bakala murdar urufa c'eySunane əmirbey. Murdar urufen gele vaxt'axune me amdara əzyət tast'ay. T'etərə baksay ki, lap şot'ay kula-tura zinciren ğaçt'unney, ama şot'in p'urumal t'e zincirxo k'as'p'i t'invest'ay, murdar urufenal şot'o çölmoğone taşt'ay.

³⁰ İsusen şot'oxun xavare haq'i: «Vi s'i hik'ə?» Şot'in "Q'oşun" pi coğabe tadi, şot'aynak' ki, iz boş murdar uruf geleney.

³¹ Şot'oğon İsusaxun içoğo bəğğəloyluğxo nu bost'unat'un xoyinşbsa burqı.

³² T'et'iya - buruğoy bel kala sa bəq'e sürüne otarişaksay. Murdar urufxon İsusaxoyinşt'unbi ki, içoğo bəq'ürxoy boş baysuna icaza tadane. İsusenal şot'oğ icaza tanedi.

³³ Murdar urufxo amdaxun c'eri bəq'ürxoy boşt'un başı. Dirist' sürüyəl buruğoxun oq'a - gölə baft'i q'əq'əneşi.

³⁴ Bəq' otarişalxon mot'oğ ak'i t'it'eri me barada şəhərə q'a ayizmoğot'un exlətp'i.

³⁵ Camaatal k'ə baksuna tamaşabsane c'eri. Şorox İsus t'öğöl hari iz boşt'an murdar urufxo c'eri amdara paltarla hamal iz haq'ıl iz bel İsus turmoğost'a arsit'un ak'i. Şot'oğ q'iyene haq'i.

³⁶ Me əşurxo ak'it'oğon isə iz boş murdar urufxo başı amdari hetər q'olaybaksuna exlətt'unbi.

³⁷ T'e vədə bütüm gadaraluğon İsusaxoyinşbsa burqı, oçalaxun c'eri taysunat'un xoyinşbsa burqı,

şot'aynak' ki, gelet'un q'ıbey. İsusal lodk'ina laşi qoşe qaybaki.

³⁸ İz boşt'an murdar urufxo c'eri işq'aren İsusı t'öğöl manst'eynak' Şot'o xoyinşebi.

³⁹ Ama İsusen şot'o metære pi yaq'a badi: «Qaybaka vi k'oya, Buxaçuğon vaynak' bit'oğoval bitova exlətp'a». Me amdarenal taşi İsusı içeynak' bit'oğo dirist' şəhərə yəymişebi.

*Xuyəri bəyinbaksun q'a çuğoy q'olaybaksun
(Mat'. 9:18-26; Mrk'. 5:21-43)*

⁴⁰ İsus qoş qaybakat'an gele amdare Şot'ay bəş c'eri, şot'aynak' ki, bitot'in Şot'ay yaq'ane bəğsay.

⁴¹ Me vədə sinagogi kalo bakala Yair s'iyen sa işq'ar hari İsusı turmoğo biti Şot'o xoyinşebi ki, iz k'oyaq'an hari.

⁴² T'e amdari bakal nu bakal sa dənə p'as's'e yəşt'ə xuyərə buy, şoval elmoğoy loxoley. İsus t'iya tağat'an İz hərrəmine t'ema amdare buy ki, şot'oğoy aranexun satərene c'ovaksay.

⁴³ Me amdarxoy boş içust'a p'as's'e usen p'i taysuni azar bakala sa çuuxe buy. Şot'in izi bakalt'u doxt'urxone xaşlayınşey, ama şot'oğoy saycət'in içü q'olaybes tene bakey.

⁴⁴ Me çuux İsusı baç'anexun hari Şot'ay paltari ətəyə lafedi, hat'e saadal iz p'i taysun çurepi.

⁴⁵ İsusen pine: «Şuvay Za laft'iyoy?» Ama şuk'k'alən iz ozane tene ext'i. T'e vədə P'et'eren pine: «Məəlim, axırı Vi hərrəmine amdardar ge-lene!»

46 Ama İsusen pine: «Təə, Za şunesa lafedi, şot'aynak' ki, Zaxun zor c'eysunaz hisp'i».

47 T'e vədə çuğon izi c'ap' nu mandes baksuna ak'at'an t'ut'upsun hari İsusi turnoq'a bini. Bütüm camaati bəş izi het'aynak' Şot'o lafst'una saal hat'e saad hetər q'olaybaksuna İsusə exlətebi.

48 İsusen şot'o pine: «Bez xuyər, vi vëbaksunen va çark'esedi. Arxayin taki».

49 İsusen me əyitmoğo uk'at'an sinagogi kalat'ay k'oyaxun sa amdar hari pine: «Vi xuyər p'urene, mələimə ene naraat maba».

50 Ama İsusen mot'o ibaki sinagogi kalat'u pine: «Ma q'İba, saycə vëbaka, Vi xuyər yəşəyinqəle».

51 İsus şot'ay k'oya eğat'an P'et'eraxun, İoanaxun, İak'ovaxun saal xuyəri bavananaxun başq'a şuk'k'ala İçuxun k'oya baysa tene barti.

52 Bitot'in xuyəreynak' önöpi şivant'unbsay. Ama İsusen pine: «Önöməpanan, ko p'uritene, hat'etər basek'e».

53 Şot'oğon isə İsusi loxol axşumsat'un burqi, şot'aynak' ki, xuyəri bisuna avat'uniy.

54 İsusen isə xuyəri kiyexun biq'i pine: «Hayza, bez bala!»

55 Xuyəri uruf iz bədənəne qaybaki, şoval hat'e saad turele hayzeri. Oşa İsusen pine ki, xuyərə ukunq'at'un tadi.

56 Xuyəri bava-nana mat mandet'uniy. Ama İsusen şot'oğə tapşurebi ki, me əşlin barada

şuk'k'ala maq'at'un exlöp'i.

9

P'as's'e şagirdə tadeğala tapşuruğ

(Mat'. 10:1-15; Mrk'. 6:7-13)

¹ İsusen İz p'as's'e şagirdə İz t'öğöl k'alpi şot'oğö bito murdar urufxo c'evkseynak' saal azarxo q'olaybseynak' zor q'a ext'iyəre tadi.

² Oşa şot'oğö Buxaçuğoy padçağluği barada karoozbsa, azariğö q'olaybsane yaq'abi.

³ Şot'oğö metəre pi: «Yaq'eynak' hik'k'al - nə çombağ, nə toray, nə şum, nə təngə, nəəl ki badalbseynak' gurat' ma ext'anan.

⁴ Mani k'oya bağaynan, t'et'iya mandanan, t'et'iinal yaq'a baft'anan.

⁵ Ama maya ki vəx nu q'abulbayt'un, t'e şəhərexun c'eğat'an ef turmoğoy tozal şap't'anan. Barta mo şot'oğöynak' sa nişanq'an baki». *

⁶ Metərлуğen, şorox yaq'a baft'i hər gala Műq Xavara yəymişbsun saal azarxo q'olaybsun ayizba-ayiz tarat'unpi.

Me əşurxo biq'ala amdar şuva?

(Mat'. 14:1-2; Mrk'. 6:14-16)

⁷ Bütüm me exlətxo hari t'et'rarx † İrodiyal ümüğö p'anep'i, şot'inal tene avay ki, k'əq'an fikirbi. Şot'aynak' ki, bəzit'oğon "mo İoane p'uri ganuxun bəyinbake",

---

* **9:5 9:3-5** Luk'. 10:4-11; Ap'ost'. 13:51 † **9:7 9:7** t'et'rarx - Rim imp'eriin sa hissin kalo.

8 bəzıt'ogön "İlyane hare", bəzıt'ogön "mo damna xavareçalxoxun soğone bəyinbake" next'unıy. ‡

9 İroden isə nexey: «İoani bula bot'est'ezu, p'oy iz barada me exlətxo tağala amdar şuva baki?» Şo İsusı ak'seynak' bisaney.

*İsusi qo hazaraxun gele amdara boşevksun
(Mat'. 14:13-21; Mrk'. 6:30-44)*

10 Ap'ost'olxon § İsusi t'öğöl qaybaki içoğoy biq'i əşurxoy barada Şot'o exlətt'unbi. Oşa İsusen şot'oğö İçuxun Bet'sayda uk'ala sa şəhərene taşeri.

11 Ama camaaten me barada avabaki Şot'ay qoşt'ane baft'i. İsusen şot'oğö saat'e q'abulbi, şot'oğöynak' Buxacığoy padçağluğaxune exlətp'i, q'olaybaksuna eht'iyəc bakalt'oğoval q'olayebi.

12 Ene bəğ bateksay. P'as's'e şaqirdal İsusi t'öğöl hari Şot'o pit'un: «Camaata tərba, barta hərrəmoğö bakala ganxo q'a ayizmoğö taşi içoğoy baskseynak' gaq'at'un bəğəbi, hamal sa şey haq'i kəyeq'at'un. Axırı yan miya çöl ganuyan».

13 Ama İsusen şot'oğö pine: «Kot'oğö ukun vən tadanən». Şaqirdxon pit'un: «Yast'a qo şumaxun q'a p'ə çəlinəxun başq'a hik'k'al buteyax. Saycə taşi mema amdareynak' ukun haq'alane mande!»

---

‡ 9:8 9:7-8 Mat'. 16:14; Mrk'. 8:28; Luk'. 9:19 § 9:10 9:10 Luk'. 6:13

14 T'et'iya isə qo hazara İša işq'are buy. Ama İsusen İz şagirdxo pine: «Şot'oğö dəst'ə-dəst'ə, əlli-əlli arşevk'anən».

15 Şagirdxonal içöğö pi k'inək' arşevt'unk'i.

16 İsusen qo şuma q'a p'ə çəlinə ext'i göynul bəği şükürbala afırınane pi. Oşa şot'oğö cöybi İz şagirxone tadi ki, camaata paybeq'at'un.

17 Bitö kəyi-bot'unşi, avuzin mandala k'ot'orxoxun isə p'as's'e zənbile gireşi.

P'et'eri Xrist'osa çalxsun

(Mat'. 16:13-20; Mrk'. 8:27-30)

18 Sa ği İsusen tək afırınney. Şagirdxo Şot'o İşalayınşt'unbaki. İsusen şot'oğoxun xavare haq'i: «Camaaten k'ə nexə? Zu şuzu?»

19 Şot'oğön metərt'un coğab tadi: «Bəzit'oğön K'unuk'bal İoan, bəzit'oğön - İlya, bəzit'oğön isə next'un ki, damna xavareçalxoxun soğone bəyinbake». *

20 T'e vədə İsusen xavare haq'i: «P'oy vən Za şunan hesabbsa?» P'et'eren coğabe tadi: «Hun Buxaçuğoy Xrist'osnu». †

21 Ama İsusen İz şagirdxo tapşurebi ki, me barada şuk'k'ala maq'at'un pi.

İsusi İz p'uri - bəyinbaksuni barada saturbəş avabakest'un

(Mat'. 16:21-28; Mrk'. 8:31-9:1)

22 Oşa Şot'in pine: «Amdari Ğara ağsaq'q'alxon, samci bəyinşxon q'a k'anun

---

* **9:19 9:19** Mat'. 14:1-2; Mrk'. 6:14-15; Luk'. 9:7-8 † **9:20 9:20** Xrist'os - Ləəmeşiyo, c'ək'eşiyo upsune.

zombalxon gele əzyət tadalt'un, Şot'oxun çot taradalt'un, Şot'o bespalt'un. Ama p'urit'ay xibimci ğine Şo bëyinbakale».

²³ Oşa bitot'u pine: «Əgər şunesa Bez baç'anexun eysun çuresasa, içuxun kul haq'eq'an, hər ğiyal Bez baç'anexun iz xaça ext'iq'an hari. †

²⁴ Şot'aynak' ki, şiin iz elmoğo efsun çureğayin, açesp'ale, ama şiin iz elmoğo zaynak' açesp'i bakayin, şot'o efale. §

²⁵ Axırı bito dünyənə q'azayinşi hələl vi elmoğo açepsaxun nəəl ki əfçibaksaxun ten çark'eğalsa, şot'ay k'ə xeyirə bu?

²⁶ Şin Zaxun saal Bez əyitmoğoxun ot'p'ayin, Amdari Ğarenal İzi, İz Bavay saal İvel angelxoy tamtarəgen eğat'an şot'oxun ot'p'ale.

²⁷ Vəx düzinəz nex: memiya çurpit'oğoy bəziyoroş Buxaçuğoy padçağluği eysuna lap içoğoy piin ak'it'uxun oşa biyalt'un».

İsusi ak'esuni badalbaksun
(Mat'. 17:1-8; Mrk'. 9:2-8)

²⁸ Me əyitmoğoxun oşa muğ ğine c'ovaki. İsusen İçuxun P'et'era, İoana saal İak'ova ext'i afırıpseynak' buruğone laşi.

²⁹ İsusen afırık'at'an İzi ak'esun badalebaki, İzi paltari irəngəl map-mas'i, s'aldalane baki.

³⁰ Hame vədine p'ə işq'ar hari İsusaxun exlətpsat'un burqi. Mot'oğoy soğo Moisey, t'e soğo isə İlyaney.

---

† 9:23 9:23 Mat'. 10:38; Luk'. 14:27 § 9:24 9:24 Mat'. 10:39; Luk'. 17:33; İoan. 12:25

³¹ Şot'oğon tamtaragen hari İsusı Yerusallıma İzi bisuni bex p'ap'epsuni baradat'un exlətpsay.

³² P'et'era q'a içuxun bakalt'oğö isə bəğğöloy nep'ene çaxp'ey. Ama muğurbaki şot'oğon İsusı tamtaraga saal İçuxun çurpi p'ə işq'arat'un ak'i.

³³ İşq'arxo İsusaxun cöybakat'an P'et'eren Şot'o pine: «Məəlim, beşi memiya baksun he şaat'e! Eki xib dənə çadır biq'en: soğö Vaynak', soğö Moiseyeynak', soğöval İlyaynak'». Əslində şot'in içinal tene avay k'ə nex.

³⁴ P'et'eren me əyitmoğö uk'at'an, sa asoy hari şot'oğö but'ek'i. İçoğoy loxol xoji bitat'an şot'oğon q'it'unbi.

³⁵ Asoyi boş't'an isə sa səse hari: «Mo Bezi Ğare, Bezi c'ək'p'iyone! Kot'o ibakanan!». *

³⁶ Səs bot'bakat'an şot'oğon İsusı savsat'un ak'i. Şagirdxon baki eşurxo sir k'inək' efi, me barada t'e vaxt' şuk'k'ala exlət tet'unbi.

Ğaraxun murdar urufi c'eysun
(*Mat'. 17:14-21; Mrk'. 9:14-29*)

³⁷ Əyc'indəri, şorox buruğoxun şiğat'an, İsusı bəş kala sa top camaate c'eri.

³⁸ Camaati aranexun sa işq'aren harayepi: «Məəlim, xoyinşezbsa, bez ğara bəğa, şo bez tək sa ğare.

³⁹ Ərəbir kot'ay boş sa murdar urufe baysa, t'e vədə kot'in ost'aar harayene, iz kiin-turin t'ut'unne. Urufen kot'o iz jomoxun kəf baramin

---

* **9:35 9:28-35** İsa. 42:1; Mat'. 3:17; 12:18; Mrk'. 1:11; 14:13-15; 2 P'et'. 1:17-18

incit'mişebsa. Əylə gele əzyət tadtit'uxun oşane iz boşt'an c'eysa.

⁴⁰ Zu Vi şagirdxoxun şot'o c'evksuna xaişbezu, ama şot'oğon bacartet'unbi».

⁴¹ İsusenal pine: «Ay nu vëbakala q'a yaq'a açesp'i nəsil! Heq'ədər Zu vëxun mandı vëx portp'oz? Vi ğara Bez t'öğöl eça».

⁴² Əyel İsusa İşalayınşakat'an murdar urufen şot'o oq'a saki jik'epi. Ama İsusen murdar urufa q'adağanebi, ğaral q'olaybi iz bavane qaydı.

⁴³ Bito Buxaçuğoy kalaluğa ak'i məət't'əlt'un manst'ay.

İsusi İzi bisuni barada p'urumal saturbëş av-abakest'un

(Mat'. 17:22-23; Mrk'. 9:30-32)

Amdarxo hələl İsusi biq'i əşurxoxun içoğol tet'un harey. Hame vədine İsusen İz şagirdxo pine:

⁴⁴ «Həysə bezi uk'alt'oğoy yönbəri ümüxlaxanan: Amdari Ğar amdarxoy kiyel tadeğale».

⁴⁵ Ama şagirdxon me əyitə q'amıştet'unbaki. Me əyitin məənə şot'oğoynak' c'ap'e mandı, Şot'oxun me əyiti k'ə upsuna xavar haq'suna isə zap't'unsay.

Ən kalo şuva?

(Mat'. 18:1-5; Mrk'. 9:33-40)

⁴⁶ Sa ği şagirdxon içoğoy arane ən kalo şu baksuni barada həcətbsat'un burqi.

⁴⁷ İsusen şot'oğoy ük'e boş bakala fikirxo avabaki, sa mis'ik' əylə eçeri İz t'öğöl çurdesedi.

48 Oşa şot'oğo pine: «Şin Bez s'iyen me əylə q'abulbayin, Zane q'abulbi baksa, Za q'abulbalt'in isə Za Yaq'abit'une q'abulbi baksa. Şot'aynak' ki, ef arane bitot'uxun mis'ik' bakalo ən kalone».

49 İoanen pine: «Məəlim, yan Vi s'iyen murdar urufxo c'evk'ala sa amdaryan ak'i, ama yallarik' Vi baç'anexun tağalt'oğoxun nu baksuna görə şot'o q'adağanyanbi».

50 Ama İsusen şot'o pine: «Şot'o mane ma bakanan! Efi əleyinə nu bakalo ef tərəfe».

Samariyaluğoy İsusə nu q'abulbsun

51 İsusi dünyənexun cöybaksuni vaxt' işalayınşaksunen Şot'in Yerusalamə taysunane q'ərara hari.

52 İsusen İçuxun bəş İz elçigone yaq'abi. Şorox İsusi eysuni həzirluğa bəğseynak' taşi samariyaluğoy sa ayizet'un başi.

53 Ama samariyaluğon İsusə q'abul tet'unbi, şot'aynak' ki, Şo Yerusalamə taysay.

54 İz şagirdxo bakala İak'oven q'a İoanen mot'o ak'i pit'un: «Çurensə, ay Q'onçux, İlyan bi k'inək' yanal mot'oğo əfçibseynak' göynuxun arux barst'una əmirben?» †

55 Ama İsusen fırtıpi şot'oğo q'adağanebi.

56 Şoroxal q'erəz sa ayizet'un taşi.

İsusi şagird baksun k'ə upsuna (Mat'. 8:19-22)

---

† 9:54 9:54 2 Padç. 1:10

⁵⁷ Şorox yaq' tağat'an sunt'in İsusı pine: «Hun maya tağayın, zu Vi bač'anexun eğoz».

⁵⁸ İsusen şot'o pine: «Tülküğoyal, göynul purk'ala q'uşurxoyal mese bu. Ama Amdari Gare bul laxala sa gaal tene bu».

⁵⁹ Q'erəz sunt'u isə pine: «Bez bač'anexun eki». Şot'inal coğabe tadi: «Ay Q'ončux, za icaza tada, süft'ə tağaz bez bava oçalaxbaz».

⁶⁰ İsusen şot'o pine: «Barta p'urit'oğonq'an içoğoy p'urit'oğo oçalaxbi. Hun isə taki Buxaçuğoy padçağluği barada bayanba».

⁶¹ P'urum q'erəz sunt'in pine: «Ay Q'ončux, zu Vi bač'anexun eğoz, ama süft'ə icaza tada tağaz bez k'ojint'oğoxun dirist'oğonbaz».

⁶² Ama İsusen şot'o pine: «Kötən əşp'est'i, ama qoş bəğalo Buxaçuğoy padçağluğa yarayınş tenebsa».

10

İsusi yetmiş tana karoozbsa yaq'absun

(*Mat'. 10:5-16; 11:21-24; Mrk'. 6:7-13; Luk'. 9:1-6*)

¹ Mot'oxun oşa Q'ončuğon q'erəz sa yetmiş tan c'ək'p'i, şot'oğoval p'ə tan-p'ə tan İz tağala şəhərmoğo q'a ayizmoğone yaq'abi.

² Şot'oğoy pine: «Məhsul gelene, əşp'al isə mal, şot'aynak'al məhsuli Q'ončuğoy xoyinşbanan ki, İz məhsula girbseynak' əşp'alxoq'an yaq'abi. *

³ Takinan! Zu vəx q'uziğoy canavarxoy boş yaq'abala k'inək'ez yaq'absa. †

* **10:2 10:2** Mat'. 9:37-38; İoan. 4:35 † **10:3 10:3** Mat'. 10:16

4 Vəxun nə toray ma ext'anan, nə zənbil, nəəl ki torok'al. Yaq'al şuk'k'alaxun savaxeyir-aabatxeyir ma banan.

5 Şinesa k'oya bağat'an süft'ə "vəynak' xeyirq'an baki!" upanan.

6 T'et'iya xeyir-bərəkətə layiğ sa amdar bakayin, efi şot'aynak' çureşi xeyir-bərəkət şot'ay loxol bakale. Nu bakayin isə şo vəynak' qaybakale.

7 Ef başi k'oyal mandanan, vəx tadalt'uxun ukanan-üğənan, şot'aynak' ki, əşp'al iz haq'q'a layiğe. K'oyaxun k'oya ma c'ovakanan.

8 Maninesa sa şəhərə bağat'an vəx q'abult'unbsasa, ef bəş laxalt'u ukanan.

9 T'iya bakala azariğoval q'olaybanan, şot'oğo "Buxaçugoy padçağluğ vəx ene işalayınşakene" upanan.

10 Ama maninesa şəhərə vəx nu q'abulbayt'un, t'e şəhəri küçəmoğo c'ekinan, metər upanan:

11 "Ef şəhərə beş turmoğo arşi tozal şap't'i vəxyan qayst'a, ama mot'oval avabakanan ki, Buxaçugoy padçağluğ ene işabakene."

12 Vəx nexzu, axırnci ğine t'e şəhəri hal Sodomaxun betər bakale.

13 Vay vi hala, ay Xorazin, vay vi hala, ay Bet'sayda! Vəst'a baki möcüzoox Sur q'a Sidona bakiniy, şot'oğon gele vaxt'axun çul lapi içoğoy bel jeq' şipi †toobabet'uniy.

14 Şot'aynak'al, axırnci ğine ef hal Sur q'a Sidonaxun betər bakale.

† **10:13 10:13** *çul lapi jeq'e boş arşi* - Damna israilluğon çul lapi içoğoy bel jeq' şit'unney ki, içoğoy yaslu baksuna nəəl toobabsuna ak'est'at'un.

15 P'oy hun, ay K'efernaum? Fikirenbsa ki, va göynul ěqevk'alt'un? Təə! Vi bula oçala badalt'un!

16 Metər luğen, vəx ũmũxlaxalo Za ũmũxlaxine baksa, vəx t'öǒxbalo za t'öǒxbine baksa. Za t'öǒxbalo isə Za Yaq'abit'une t'öǒxbi baksa». §

Yetmiş şagirdi qaybaksun

17 Yetmiş şagird mũq-mũq qaybaki, pit'un: «Ay Q'onçux! Vi s'i yen əmirbat'an murdar urufxoval yax tabit'un baksa!»

18 İsusen şot'oğo metəre coğab tadi: «Zu Şeytani s'əq' k'inək' göynuxun bist'una ak'ezu.

19 Mone, Zu vəx dizik'xo q'a sk'arp'ionxo, düşməni k'ə zor bunesa vən zərəl zapinut' turin oq'a laxi çaxçuxpsuna ext'iyərez tadi. *

20 Ama urufxoy vəx tabi baksuna təə, ef s'iyurxoy göynul şamesuna mũq bakanan».

İsusi mũqluğ

(Mat'. 11:25-27; 13:16-17)

21 Metər upsun q'a İvel Urufi mũqluğ İsusi loxol şiysun sane baki, şoval mũqluğen buybaki pine: «Ay göye q'a oçali Q'onçux bakala Bava! He şaat'a ki, mot'o içoğo haq'ullu, kamallu hesab-balt'oğoxun c'ap'bi xuri əyloğoynak'en qaypi! Hoo, ay Bava, mo Vi şaat' niyətey.

22 Bez Bavay tərəfəxun hər şey Zane tadeşe. Ğare Şu baksuna İz Bavaxun başq'a şuk'k'alen tene ava. Bavay Şu baksunal İz Ğaraxun q'a

§ 10:16 10:16 Mat'. 10:40; Mrk'. 9:36-37; Luk'. 9:47-48; İoan. 13:20 * 10:19 10:19 İvel məğ. 91:13

İz Ğaren avabakest'un çureğala amdarxoxun başq'a şuk'k'alên tene ava». †

²³ Oşa İsus şagirdxoç firipi şot'oğö cöycə pine: «He bəxt'əvərə t'e pulmux ki, ef ak'alt'oğone akxa!

²⁴ Vəx nexzu: xavareçalxoy q'a padçağxoy gelet'ine ef ak'alt'oğö aksun çureşi, ama tet'un ak'i, ef ibakalt'oğoval ibaksun çurt'unşi, ama tet'un ibaki».

Xeyirxax samariyalu barada bakala məsələ

²⁵ Sa k'anun zombalen İsusə sinəyinşbseynak' hayzeri pine: «Məəlim, zu k'ə şaat'luğ baz ki, həmişəluğ yəşəyinşə haq'az?»

²⁶ İsusenal şot'oxun xavare haq'i: «K'anuni boş k'ə şameşe? K'alpi hetəren q'amışaksa?»

²⁷ Şot'in coğabe tadi: «Q'onçuğö, Vi Buxaçuğö vi bütüm ük'en, vi bütüm elmüğen, vi bütüm zoren, saal vi bütüm haq'ilen çureki". Saal "vi işat'u hun va çureğalt'ullarik' çureki"».

²⁸ İsusen şot'o pine: «Hun düz coğaben tadi. Haketərəl ba - yəşəyinşalnu». ‡

²⁹ Ama k'anun zombalen içü təmizə c'evkseynak' p'urum İsusaxun xavare haq'i: «P'oy bez işoo şuva?»

³⁰ İsusen metərə coğab tadi:

«Sa amdar Yerusolimaxun Yerixoya tağala yaq'e loxol amdar fūq'k'alxoy kiyene kofst'a. Fūq'k'alxon şot'ay paltara c'eq'i, şot'o t'api, oşa isə elmoğoy loxol barti tat'unsa.

† 10:22 10:22 İoan. 1:18; 3:35; 10:15 ‡ 10:28 10:25-28 Lev. 19:18; 18:15; K'an. 6:5; Mat'. 22:35-40; Mrk'. 12:28-34

31 T'etəre baksa ki, t'e yaq'en sa bəyinşe c'ovaksa. Şot'in me amdara ak'at'an c'ovaki yaq'e t'e soğo tərəfene taysa.

32 Sa leviluyal t'et'iya İşalayınşakat'an t'e amdara ak'i c'ovaki yaq'e t'e soğo tərəfene taysa.

33 Samal oşa isə hat'e yaq'en sa samariyalune c'ovaksa. Şot'in me amdara ak'at'an şot'o iz goroxe eysa,

34 şot'ay yaroğo c'əyinen q'a finen os'k'iğaçene. Oşa me amdara iz elema arşevk'i q'onağxo mandala galane eş'ta, şot'ay q'ulluğene çure.

35 Əyc'indəri şot'in q'onağ mandala k'ojin kalat'u c'evk'i p'ə dinar § tadi nexə: "Me amdara şaat' bəğa, əgər mot'oxunal gele vi xarc c'eğayin, zu qoş qaybakat'an va tadoz."

36 Vi zənden, me xib tanaxun fūq'k'alxoy kiyel baft'i amdari işoo manuva?»

37 K'anun zombalen coğabe tadi: «Şot'aynak'ük' bok'osp'iyo». İsusenal şot'o pine: «T'e vədə taki, hunal haketər ba».

İsus Mart'ay q'a Mariyay k'oya

38 İsus İz şagirdxoxun yaq' tağat'an şorox yaq'e loxol bakala sa ayizet'un başı. Memiya Mart'a s'iyen sa çuğon Şot'o iz k'oyane k'alpi.

39 Şot'ay Mariya s'iyen sa xunçine buy. Şo Q'onçuğoy turmoğost'a arşi Şot'ay əyitmoğone ümüxlaxsay. *

---

§ 10:35 10:35 *dinar* - t'e gala manst'uni sa ğine toy 1/12 dinarey

* 10:39 10:38-39 İoan. 11:1

⁴⁰ Mart'ay isə bul əslə gərgürey. Şo İsusə İşalayınşaki pine: «Ay Q'onçux! Ten aksa ki, bez xunçen əşurxo bütümə bez loxole bose? Kot'o upa ki, za köməybeq'an!»

⁴¹ Q'onçuğon isə şot'o metərə coğab tadi: «Mart'a, Mart'a, hun gele şeyaxunen fikirbi naraat baksa,

⁴² ama lazım bakalo tək sa şeye. Mariyan həgigi lazım bakalt'une içeynak' c'ək'p'e. Moval iz kiyexun tene haq'eğal».

11

Afırıpsuni barada zombsun

(Mat'. 6:9-13; 7:7-11)

¹ Sa ği İsusen afırınney. Afırıpi çark'it'uxun oşa İz şagirdxoy sunt'in Şot'o pine: «Ay Q'onçux, İoanen iz şagirdxo zombi k'inək' Hunal yax afırıpsuna zomba».

² İsusen şot'oğö pine: «Afırık'at'an metər upanan:

Ay göynul bakala beş Bava,

Vi s'i İvelq'an baki,

Vi padçağluğq'an hari.

Göynul bakala k'inək'

Oçalal Vi əyitq'an baki.

³ Beşi ğilüğ şuma yax hər ği tada.

⁴ Yax borclu bakala amdarxo yan bağışlayınşala k'inək'

Hunal beş günaxxo bağışlayınşa.

Yax sinəyinşmaba,

Ama yax şərəxun çark'est'a».

⁵ Oşa İsusen şot'oğö pine: «Məsələ, ef boşt'an sunt'ay dost'e bu. Üşenin yarinest'a t'e dost'e t'öğöl taşi nexnu: "Bez dost', za xib dənə borc şum tada,

⁶ şot'aynak' ki, bez k'oya amdare hare, iz bəş laxala hik'k'al tezax bu".

⁷ Dost'enal k'oyaxun metəre coğab tast'a: "Za naraat ma ba. Çomo ene kirit'e, əyloxal bez t'öğöl bask'et'un, zu həysə hayzeri va hik'k'al tades tez baksa".

⁸ Vəx nexzu, me amdara iz dost' baksuna görə nuval tadayin, şot'ay inaden çuresuna görəl bakayin hayzeri şot'ay çureğalt'u tadale.

⁹ Şot'o görəl vəx nexzu: çurekinan - vəx tadeğale, qəvekinan - bəğəbalnan, çomo t'apanan - vəynak'al qayeğale.

¹⁰ Şot'aynak' ki, hər çureğalt'in haq'ale, hər qəveğalt'in bəğəbale, hər çomo t'ap'k'alt'aynak'al çomo qayeğale.

¹¹ Ef arane t'etər sa bava bune ki, iz ğaren içuxun çəli çureğane, ama çəlin gala şot'o dizik' tadane?

¹² Nəəl ki, qoq'la çureğayin, şot'o sk'arp'ion tadane?

¹³ Metərлуğen, əgər vən pis baksun-baksun ef əyloğö şaat' şeymux tades bananksasa, göynul bakala Bavan İçuxun çureğalt'oğö İvel Uruf tene tadon ki?»

İsus q'a Baal-Zevul

(Mat'. 12:22-30; Mrk'. 3:20-27)

14 Sa ği İsusen lal sa amdaraxun murdar urufane c'evk'i. Murdar uruf c'erit'uxun oşa lale muz qayeşi. Camaat mat manedi.

15 Ama şot'oğoy bəzit'oğon next'uniy: «Kot'in murdar urufxo şot'oğoy kalo bakala Baal-Zevuli zorene c'evksa». *

16 T'iyəmit'oğon isə İsusa sinəyinşbseynak' Şot'oxun göynuxun eğala sa möcüzə ak'est'unat'un tələbbsay. †

17 Ama şot'oğoy k'ə fikirbsuna avabakala İsusen şot'oğo pine: «İz boş dava bakala padçağluğ vərəne bakon. İz boş dava bakala k'ojal şareğon.

18 Əgər Şeytanal iç-içuxun davinane c'eysasa, şot'ay padçağluğ hetərə portp'on? Vən nexnan ki, Zu murdar urufxo Baal-Zevuli zorenez c'evksa.

19 Ama əgər Zu murdar urufxo Baal-Zevuli zorenez c'evk'sasa, t'e vədə ef amdarxon şi zorene c'evksa? Kot'aynak'al şorox içan vəynak' diyanbal bakalt'un.

20 Ama əgər Zu murdar urufxo Buxaçuğoy zorenez c'evk'sasa, mo şo upsune ki, Buxaçuğoy padçağluğ ef aranene.

21 Əgər zorba sa amdar belxun-oşe silaxlayınşaki iz k'oja q'orişebbsasa, şot'ay var-dövləteynak' q'ı butene.

22 Ama şot'oxun zorbat'in içü hücümbi q'alib eğayin, t'e vədə şot'ay güvəyinşəki silaxxo iz kiyexun exedon, talayinşi şeyurxoval cöyebon.

---

* **11:15 11:15** Mat'. 9:34; 10:25 † **11:16 11:16** Mat'. 12:38; 16:1; Mrk'. 8:11

23 Zaxun sagala nu bakalo Bez əleyinəne, Zaxun sagala nu girbalt'in şarene. ‡

24 Murdar uruf amdaraxun c'eğat'an xesus ganxone tarak'on, içeynak' irəətluğə qəveğon. Şot'o nu bəğəbat'an isə unek'on: "Bezi c'eri k'oya qaybakaz".

25 K'oya qaybakat'anal şot'o şameşi giresine ak'on.

26 Me vədə şot'in taşi içuxun samalal betər bakala vüğ murdar urufe eçon. Şoroxal t'iya başi mant'undon. T'e vədə me amdari hal süft'int'uxunal pise bakon».

27 İsusen mot'o uk'at'an sa çuğon amdarxoy boşt'an alloy səsen Şot'o pine: «Va iz tapane taradiyo, va döş tadiyo he bəxt'əvərə!»

28 Ama İsusen pine: «Buxaçuğoy əyitə ibaki şot'o əməlbəloroxe bəxt'əvər!»

Xavareçal İonay nişan

(Mat'. 12:38-42)

29 Camaat Şot'ay hərrəminə gelene bak-say. İsusenal pine: «Həysət'in nəsil gele pise. Şot'oğon möcüzət'un qəvesa, ama şot'oğon İonay möcüzənaxun başq'a sal sa möcüzə tene tadeğal. §

30 Şot'aynak' ki, İona Ninevin camaateynak' hetər sa möcüzə bakenesa, Amdari Ğaral me nəsiləynak' hat'etər bakale.*

---

‡ 11:23 11:23 Mrk'. 9:40 § 11:29 11:29 Mat'. 16:4; Mrk'. 8:12

* 11:30 11:30 İon. 3:4

³¹ Güney tərəfin çuux-padçağenal † axırinci ğine me nəsili amdarxoxun sagala bəyinbaki şot'oğə taxsirkər c'evk'i pisləyinşale. Axırı şo dünyəni t'e t'öğölxun hayzeri Solomoni müdrük əyitmöğə ümüxlaxsane harey. Ama memiya Solomonaxunal ala Bakalono.

³² Ninevin amdarxonal axırinci ğine me nəsiləxun sagala bəyinbaki şot'oğə taxsirkər c'evk'alt'un. Axırı şot'oğon İonay karooza ibaki toobabet'uniy. Ama həysə ef t'öğöl Bakalo İonaxunal üst'üne! ‡

Bədəni çirağ
(Mat'. 6:22-23)

³³ Şuk'k'alən şama bəc'ük't'i şot'o c'əp'k'in gala, nəəl ki q'ave oq'a latenexo. Ama şama çirağı q'ave boşə laxon ki, bona bağalt'oğon işiğa ak'at'un. §

³⁴ Amdara işiğlu balo isə izi pule. Əgər vi pul sağlam bakayın, dirist' vi bədənəl işiğlu bakale. Ama piin zəif ak'ayın, bədənəl bayinq'une bakon.

³⁵ Metərлуğen, bəğa ki, vast'a bakala "işig" bayinq'un maq'an baki.

³⁶ Şot'aynak' ki, dirist' vi bədən işiğlu baki sal sa ga bayinq'un nu mandayın, vast'a bakala işig şamen vi loxol sakala işig k'inək' bakale».

Vay ef hala, ay fariseyxo!
(Mat'. 23:1-36)

---

† **11:31 11:31** *güney tərəfi çuux-padçağ* - yəni, Səbaxun Solomoni t'öğöl hari çuux-padçağ. 1 Padç. 10:1-13; 2 Hadis. 9:1-12 ‡ **11:32 11:32** İon. 3:5 § **11:33 11:33** Mat'. 5:15; Mrk'. 4:21; Luk'. 8:16

37 İsusen mot'oğo pit'uxun oşa fariseyxoy sunt'in Şot'o iz k'oya şum uksane k'alpi. Şoval şot'ay k'oya taşi sulfin bel areşi.

38 İsusi şum ukalt'uxun bəş İz kulmoğo nu os'ksuna ak'ala farisey məət't'əle mandı. *

39 T'e vədə Q'onçuğon şot'o pine: «Vən, ay fariseyxo, ef t'alik'i, boşq'avi baç'anal os'nank'sa, ama ef bonaxun tamaxkərлуğen q'a pisluğen buynan.

40 Ay haq'ılsuzxo, q'amıştenanbaksa ki, qavuna bakalt'u Yaratmışalt'ine bona bakalt'uval yaratmışe.

41 Vəx isə ef q'ave boş bakalt'oğo kəsibxo tast'une manst'a, t'e vədə vəynak' hər şey təmize bakon.

42 Ama vay ef hala, ay fariseyxo! Şot'aynak' ki, vən irəəni q'a q'erəzəl göyüni vis' paye sunt'u tast'una ən vacib hesabbi, insafa q'a Buxaçuğo çuresuna isə t'öğxnan bost'a! Ama sunt'u bat'an, t'e sunt'uval gərəy eyexun nu c'evk'an! †

43 Vay ef hala, ay fariseyxo! Axırı vən sinagogxo ən hörmətlü gala arst'una, bazarin meydanxo amdarxon vəxun p'ə kiin kul-kiye biq'i "xeyirq'an baki" upsunanən çuresa.

44 Vay ef hala! Şot'aynak' ki, vən insanxoy nu avabaki iz looxun çaxp'i c'ovakala açi gərəmzoğxonan oşq'arst'a».

---

* **11:38 11:38** - T'e vaxt' iudeyxon sa ədət k'inək' şum ukalt'uxun bəş içoğoy kula oşk'alat'uniy. Me hərəkəten içoğo pakbsunat'un ak'est'ay. † **11:42 11:42** Lev. 27:30

45 T'e vədə k'anun zombalxoy sunt'in İsusa coğabe tadi: «Məəlim, hun mot'oğo upsunen yaxal təhk'irenbsa».

46 İsusenal metəre pi: «Vay efiyal hala, ay k'anun zombalxo! Şot'aynak' ki, amdarxo bihi yūken yūkləyinşnanbsa, ama vən ef k'əşinal me yūkürxo tenan duğsa.

47 Vay ef hala! Şot'aynak' ki, ef bavoğon bəsp'i xavareçalxoynak'nan məğbərəx‡ biq'sa.

48 Metərluğen, ef bavoğon, kalboğon bit'oğo təst'iğnanbsa. Şot'aynak' ki, şot'oğont'un xavareçalxo bəsp'e, vənəl şot'oğoynak' məğbərəxnan biq'sa.

49 Mot'aynak'al Buxaçuğoy əyit metərey: "Zu şot'oğoynak' xavareçalxo q'a ap'ost'olxo yaq'aboz, ama şot'oğon bəzit'oğo bəsp'alt'un, bəzit'oğo şəp'eğalt'un".

50 Mot'aynak'al me nəsilən dūnyəni binora laxesit'uxun mağay

51 bari bütüm xavareçalxoy p'iya görə coğab tadale: Aveli p'iyaxun burqı q'urban eçala gane q'a xrami arane bəsp'i Zəkəriyəy p'iyal şirik'. Hoo, Zu vəx nexzu, me əşurxo görə coğab tadalo me nəsil bakale. §

52 Vay ef hala, ay k'anun zombalxo! Şot'aynak' ki, avabaksuni çomoy açara exnandi, ama nə vən bağalo tenan baki, nəəl t'iya baysun çureğalt'oğo tenan barti».

53 İsus t'et'iin c'eğat'an, k'anun zombalxon q'a fariseyxon şot'o p'əbulla sualxo tadi çətinluğa

‡ 11:47 11:47 məğbərə - but' gala bakala gərəməzluğ § 11:51 11:50-51 Burq. 4:8; 2 Hadis. 24:20-21

bast'unt'un çuresay ki,

⁵⁴ İz jomoxun c'eğala sa sərf əyiten Şot'o təlinə badat'un.

12

Ma q'ıbanan

(*Mat'. 10:26-33*)

¹ Me vədə İsusi hərrəminə hazarxon amdarxone gireşi. Şorox t'eq'ədər gelet'uniy ki, sun-sunay loxolt'un laysay. İsusen süft'ə İz şagirdxoxun exlətə burqı pine: «Fəriseyxoy əyinəl ma vəbakanan! Şot'aynak' ki, şorox p'əçolat'un. *

² T'etər c'ap' sa şey teno ki, əşk'ərə nu c'eğane, t'etər c'əp'k'in sa şeyal teno ki, nu avabakeğane. †

³ Mot'o görəl vən bayinq'una pit'u ğene işığa ibakalt'un, t'e bonin otağa ümüğoy tume pi hər əyitəl üğülxun bayan bakale.

⁴ Ay Bez dost'urxo, vəx nexzu: bədənə bəsp'i şot'oxun oşa q'erəz hik'k'al nu bes bakalt'oğoxun ma q'ıbanan.

⁵ Ama şuxun q'ıbsun lazım baksuna vəx uk'az: amdara bəsp'it'uxun oşa, şot'o cəhənnəmə boşes bakala Buxaçuğoxun q'ıbanan! Hoo, vəx nexzu, Şot'oxun q'ıbanan.

⁶ Qo çoval tene ki, p'ə xuri tənginə toyəğalo? Ama şot'oğoyal sayco Buxaçuğoy eyexun tene c'eysa.

---

* **12:1 12:1** Mat'. 16:6; Mrk'. 8:15 † **12:2 12:2** Mrk'. 4:22; Luk'. 8:17

7 Ef bel bakala popurxoval isə bōq'ələsene! Ma q'ıbanan, vən bōq'əlpi çark'es nu bakala çovalxoxun gele dəyərlunan!

8 Zu vəx mot'oz nex: şiin Za amdarxoy bəş çalxayin, Amdari Ğarenal şot'o Buxaçuğoy angelxoy bəş təmiz ük'en çalxale.

9 Ama şiin Za amdarxoy bəş nu q'abulbayin, şoval Buxaçuğoy angelxoy bəş q'abul tene bakal.

10 Amdari Ğare əleyinə k'ənesa uk'ala amdar bağışlayınşakale, ama İvel Urufi əleyinə uk'alo tene bağışlayınşakal. ‡

11 Vəx sinagogxo, kalaluğbalxoy bəş eçat'an vəx hetər çark'est'uni, k'ə upsuni barada naraat ma bakanan.

12 İvel Urufen vəx t'e dayğınast'a k'ə upsuna zombale». §

Dövlətli q'ammazi barada məsələ

13 Amdarxoy boşt'an sunt'in İsusə pine: «Məəlim, bez viçə upa ki, bavaxun mandı mirasa zaxun cöybeq'an».

14 İsusen şot'o metərə coğab tadi: «Ay viçi, Za şina ef loxol divanbal, nəəl ki, mal cöybal laxe?»

15 Oşa İsusen şot'oğə pine: «Diggətlü bakanan, hər cür tamaxkərлуğaxun əxil bakanan, şot'aynak' ki, amdari saat' yəşəyınşbsun dövləti geleluğaxun asulu tene».

16 T'e vədə İsusen şot'oğə me məsəlinəne exlətp'i: «Sa varlu amdari oçalen bol məhsule tast'a.

---

‡ 12:10 12:10 Mat'. 12:31-32; Mrk'. 3:28-29 § 12:12 12:11-12 Mat'. 10:19-20; Mrk'. 13:11; Luk'. 21:14-15

17 Me amdarenal iz ük'e boş fikirebsa: "Me məhsula bez laxala ga butezax. İsə k'ə baz?"

18 Oşa pine: "Metər booz: bez bütüm ambarxo şark'oz. Oşa samalal kalo biq'i bez bütüm taxıla q'a mala t'iya bak'oz.

19 Oşa isə bez elmux irəətluğa c'eğale. Bez yəşəyiñşi axıral şirik' bəs bakala var-dövlətzax bu. Kəyi-üşgi kef booz!"

20 Ama Buxaçuğon şot'o pine: "Ay axmağ, me üşe vi elmoğoy vaxun haq'alt'un. P'oy vi girbiyo şu mandale?"

21 Hametər içeynak' dövlət girbi, ama Buxaçuğoy bəş dövlətlü nu bakala hər sunt'ay axır metər bakale».

Hik'k'ali fikirə ma zapanan!

(Mat'. 6:20-21; 25-34)

22 Oşa İsusen iz şagirdxo metərə pi: «Kot'aynak'al Zu vəx nexzu: "K'ə ukalyan?" pi, ef elmoğoy, "K'ə lak'alyan?" pi, ef bədəni fikirə ma zapanan.

23 Elmux uksunaxun, bədən isə lapsunaxun vacibe.

24 Gəynoğoy bəğanan: şot'oğon nə bitet'unst'a, nə extet'unbsa, nə ambarxo tet'ux bu, nə kururxo. Ama Buxaçuğon şot'oğoy ukesest'a. Vən isə q'uşurxoxun heq'ədər dəyərlunan!

25 Ef mat'ine fikirbsunen iz ömürə malcəəl bakayin boxoy bes bakon?

26 Əgər vən me mis'ik' şeyə bes tenan baksasa, ene q'erəz şeyurxoy fikirə zap'suni he məənə bu?

27 İse vardurxoy hetər kalabaksuna bəğanan! Şot'oğon nə zəhmət tet'un zap'e, nə əltet'unst'a. Ama vəx nexzu, lap Solomonenəl bütüm iz vardövləti boş me vardurxoy saycət'ullarik' tene lapey. *

28 Ay vələğ mal bakalxo, Buxaçuğon çöle ğe baki, əyc'ə isə aruğo boşəgala oya metər lapest'asa, yəni vəx tene lapest'on ki?

29 Şot'o görəl "k'ə ukalyan?", "k'ə uğəlyan?" pi fikir ma banan, mot'aynak' naraat ma bakanan.

30 Şot'aynak' ki, mo Buxaçuğon nu çalxalt'oğoy əsəs fikire. Ef Bavan isə efi het'u eht'iyəc baksuna avane.

31 Vən isə tək Buxaçuğoy padçağluğa qəveynan, t'e vədə mandi şeymuxal vəx avuzin tadəğale.

32 Ma q'ıba, ay mis'ik' sürü! Şot'aynak' ki, ef Bavan padçağluğa vəx tast'unane çureşi.

33 Ef bakalt'u toydanan, kəsibxo paybanan. Vəynak' isə nu bisibakala kisoox, göynul nu çark'ala dövlət həzirbanan. T'et'iya nə oğri tene eğon, nə şot'o miğmiğen tene k'as'k'on.

34 Şot'aynak' ki, ef dövlət mayanesa, ef ük'əl t'et'iya bakale».

Ayiğ bakanan

(*Mat'. 10:34-36; 24:42-51; Mrk'. 13:32-36*)

35 «Bəğanan ki, ef biğ həmişə ğaç, çirağxo isə bəc'ük't'i həzirq'an baki.

* 12:27 12:27 1 Padç. 10:4-7; 2 Hadis. 9:3-6

³⁶ Lašk'oyaxun qaybakala ağay yaq'a bəğala, şot'in çomo t'ap'sun q'a qaypsuna həzir bakala nökər k'inək' bakanan. †

³⁷ He bəxt'əvərə t'e nökərxo ki, içoğoy ağa qaybakat'an şot'oğoy muğure aksa! Vəx düzinəz nex: t'e vədə şot'in içine iz bığa gəçp'i nökərxo sulfin bel arsest'on, şot'oğoy q'ulluğebon.

³⁸ Ağan içoğoy lap üşenin yarine, nəəl ki kəykəymoğoy hari muğur ak'ala nökərxo he bəxt'əvərt'un!

³⁹ Avabakanan ki, əgər k'ojin q'onçuğon oğrin mani vədine eysuna avabakiniy, iz k'oj fūq'teneğoy.

⁴⁰ Hametər, vənal həzir bakanan, şot'aynak' ki, Amdari Ğar vən nu yaq'bəğala vədine eğale».

⁴¹ P'et'eren pine: «Ay Q'onçux, me məsəlinə tək yaynak'en exlətpsa, yoxsa bitot'aynak'?»

⁴² Q'onçuğon coğabe tadi: «Ağan iz nökərxo loxol kalo laxi, şot'oğoy iz vədineş'ta şum tast'una tapşurbi ext'ibərli q'a haq'ullu nökər şuva p'oy?»

⁴³ He bəxt'əvərə t'e nökər ki, iz ağan k'oya qaybakat'an içü əşlin bele aksa!

⁴⁴ Vəx düzinəz nex, ağan me nökərə iz bito var dövləti loxol kalo laxale.

⁴⁵ Ama əgər t'e nökəren iz ük'e boş "bez ağa c'əyi eğale" pi, t'iyəmi nökərxo q'a çuux-nökərxo t'ap'k'ayin, kəyi-üği finağoyluğbayin,

⁴⁶ t'e nökəriğa şot'in nu yaq'bəğala ğine, sal iz haq'ile nu eğala vədineş'ta eğale. Hariyal şot'o bīhi caza tadale, oşal ext'ibərsuzt'oğoxun sa biq'ale.

† 12:36 12:35-36 Mat'. 25:1-13

47 İz q'onçuğoy çureğalt'u avabaksun şot'ay çureğalt'u əməl nu bala nökor gele t'ap'eğale.

48 Ağay çureğalt'u nu avabaki cazina layiğ əş biq'alo isə mal t'ap'eğale! Şu gelene tadesesa, şot'oxun geleyal haq'eğale. Şu gele əşe tapşurbakesa, şot'oxun tələb bakaloval gele bakale.

Dünyəni p'ə gala cöybaksun

49 Zu dünyəne arux şip'saz hare. K'ə bakoy me arux bəc'ük'eşi bok'i bakiniy!

50 Ama Zu gele əzyət ak'i biyalazu. Za tapşurbaki əşləl bex p'ap'esp'amin Zu çətinluği boş bakalazu! †

51 Vən fikirnanbsa ki, Zu oçali çoyel şip'luğ eşt'az hare? Təə, vəx nexzu ki, Zu cöybaksun eşt'az hare!

52 Şot'aynak' ki, mot'oxun oşa sa k'oya qo tan yəşəyinşebəsasa, şorox sun-sunaxun cöybaki xib tan p'ə tani loxol, p'ə tan xib tani loxol eqeğale.

53 Bava ğaraxun, ğar bavaxun, nana xuyərəxun, xuyər nanaxun, q'aynako binaxun, bin q'aynakoxun cöybakalt'un». §

Nişanxo q'amışaksun

(Mat'. 16:2-3)

54 Oşa İsusen bütüm camaata mot'oval pine: «Vən bəğ batk'ala tərəfəxun eğala asoya ak'at'an hat'e saad "ağala eğale" nexnan, düzəl c'enesa.

55 Güney tərəfəxun muşe fupsuna ak'at'an "gele gam bakale" nexnan, düzəl c'enesa.

---

† 12:50 12:50 Mrk'. 10:38 § 12:53 12:51-53 Mat'. 10:34-36; Mik'. 7:6

⁵⁶ Ay p'əçolorox, oçali q'a göye nişanxon k'ə upsuna q'amişakes bananksa, ama həysət'in vaxt'en k'ə upsuna q'amişakes tenan baksax?

⁵⁷ Vəynak' het'ay düz baksuna het'u görə q'amişakes tenan baksax?

⁵⁸ Axırı əgər hun va taxsırkər balt'uxun sagala divanbali t'öğöl tağayin, vaynak' saat'e baxon ki, şot'oxun yaq'acə barişakavax. Tenesa, şot'in va divanbali t'öğöl xork'ale, divanbalen isə va zindani kalat'ay kiyel tadale. Şot'inal va zindana bosale.

⁵⁹ Vəx nexzu: t'et'iin axırinci köpiyal şirik' tadinut' ten c'eğal». *

13

Amdarxo toobabsuna k'alpsun

¹ Me vaxt' t'et'iya bakala bəzi amdarxon İsusaxavart'un tadi ki, P'ilat'en sa hema Galileyluğox besp'i şot'oğoy p'iya içoğoy eçala q'urbanxoy p'iyane gərbe.

² İsusen kot'o metəre coğab tadi: «Vən penanp'oy me Galileyluyox mandi Galileyluğoxun betər günaxkərt'uniy ki, me cürət'un p'uri?»

³ Təə! Ama Zu vəx nexzu: əgər tooba nu baynan, vənal bito şot'oğollarik' əfçibakalnan.

⁴ Nəəl ki, Siloami q'ala muğes's'e tane bel biti şot'oğox besebi, fikirnanbsa ki, şorox mandi Yerusolimluğoxun gele taxsırkərt'uniy?»

⁵ Təə! Ama Zu vəx nexzu: əgər tooba nu baynan, vənal bito şot'oğollarik' əfçibakalnan».

* 12:59 12:58-59 Mat'. 5:25-26

*Bar nu tadala incilnə xod
(Mat'. 21:18-19; Mrk'. 11:12-14)*

⁶ Oşa İsusen me məsəlinəne eçeri: «Sa amdari ganu incilnə xode baxsa. Me amdaren hari xodin loxol meyvəne qəvesa, ama tene bəğəbsa.

⁷ Şot'in bağbana nexə: «Mağay bəğa, xib usene ki, hari me incilnə xodin loxol meyvəz qəvesa, ama bəğətezbsa. Bot'a kot'o, het'aynak' ams'i gala ga biq'ane?»

⁸ Bağbanen isə metərə coğab tast'a: "Ağa, sa usenal kot'o ma galda. Zu iz tuma kaşezkon, peyinez şik'on.

⁹ Eğala usen meyvə tadayin, lap şaat'; nu tadayin, t'e vədə bont'on"».

Azari çuğoy Şamat' ğine q'olaybaksun

¹⁰ İsusen Şamat' ğine sa sinagoga zomebsay.

¹¹ T'et'iya sa çuuxə buy. Şot'o muğes's'e useney ki, murdar urufen azari boş efi iz baç'ana k'os'beney. Şot'in iz baç'ana sal düzbes tene baksay.

¹² İsusen me çuğə ak'at'an şot'o k'alpi pine: «Ay çuux, hun vi azaraxun çarenk'i».

¹³ İsusen İz kula şot'ay loxol lanexi, şoval hat'e saad düzbaki bureqi Buxaçuğə alxışpsa.

¹⁴ Ama sinagogi kalat'in İsusi azarina Şamat' ğine q'olaybsuna görə əcuğon biq'i camaata metərə pi: «Əş biq'seynak' üq ğino, hat'e üq ğimxoy sunt'ust'a q'olaybakseynak' ekinan, Şamat' ğine təə». *

---

* **13:14 13:14** C'eys. 20:9-10; K'an. 5:13-14

15 İsusen isə şot'o metərə coğab tadi: «Ay p'əçolorox! Şamat' ğine pi ef öküzə nəəl ki elema xe üğəst'inut', ağıla ğaç enanfsa?

16 İz bava Avraham bakala me çuğo Şeytanen muğes's'e usene ki, iz kula-tura ğaçp'i efene. P'oy isə Şamat' ğine pi, me çuğo çark'est'un lazım tene?»

17 İsusen me əyitmoğo uk'at'an İçuxun nu irəziləyişakalt'oğoynak' əyibe baki, camaat isə Şot'ay biq'ala saat' əşurxo görə müqəbaksay.

*Xardali şile q'a əyini barada bakala məsələox
(Mat'. 13:31-33; Mrk'. 4:30-32)*

18 Oşa İsusen pine: «Buxaçuğoy padçağluğ het'uva oşq'ar? Şot'o het'u oşq'ardaz?

19 Şo amdaren ext'i iz ganu bit'i sa xardali şiləne oşq'ar. T'e şil kalabaki xode baksa. Göye q'uşurxonal şot'ay taymoğoy loxol mest'un biq'sa».

20 İsusen saal pine: «Buxaçuğoy padçağluğ het'uva oşq'ar? Şot'o het'u oşq'ardaz?

21 Şo çuğon ext'i xib tay xarin boş bapi sa əyin k'inək'e. Şot'in dirist' boq'oyane ayevkon".

*Q'ac' çomo
(Mat'. 7:13-14; 21-23)*

22 İsusen şəhərmoğoxun, ayizmoğoxun c'ovaki zombsun Yerusolimane taysay.

23 Sa amdaren Şot'oxun xavare haq'i: «Ay Q'onçux, yəni mal amdar çark'eğale?» İsusen şot'oğo metərə coğab tadi:

24 «Çalışakanan q'ac' çomoxun bakinan. Vəx nexzu: gelet'in çalışakale me çomoxun bağane, ama bayes tene bakal.

25 K'ojin q'onçuğon hayzeri çomo but'k'it'uxun oşa isə vəñ c'öşin tərəf mandi çomo t'ap'k'alnan, xoyinşbi uk'alnan: "Ağa, çomo qaypa!", ama şot'in "nə vəx çaltezaxsa, nə efi mayin eysuna tez ava" pi coğab tadale. †

26 T'e vədə vəñ "yan vaxun sagala kəyi-yyəngə, hun beş küçəmoğo zomenbsay" uk'alnan.

27 Ama şot'in vəx uk'ale: "Ay şər bakalorox, Zu nə efi şu baksuna, nəəl efi mayin eysuna tez ava! Zaxun əxilbakanan bito!" pi coğab tadale. ‡

28 T'e vədə Avrahama, İak'ova, İsaak'a saal bütüm xavareçalxoBuxaçuğoy padçağluğa, vəx isə c'öş boşesi ak'at'an ef arane öñöp'sun, uluxxo ğıric'est'un bakale.

29 Ama me vədine dünyəni bip' t'öğölxun q'erəz amdarxo hari Buxaçuğoy padçağluğa, q'onaxluği sulfin bel arsalt'un. §

30 Metərluğen, həysə axırinci bakalorox samci, samci bakalorox isə axırinci bakalt'un». *

Yerusalimi axır
(Mat'. 23:37-39)

31 T'e vədə İsusi t'öğöl bəzi fariseyxo hari pit'un: «C'eki taki memiin, şot'aynak' ki, İrod padçağen Va bespsune çuresa».

† 13:25 13:25 Mat'. 25:11-12 ‡ 13:27 13:27 İvel məğ. 6:8

§ 13:29 13:28-29 Mat'. 8:11-12; 22:13; 25:30 * 13:30 13:30 Mat'. 19:30; 20:16; Mrk'. 10:31

³² İsusen şot'oğö pine: «Takinan t'e tülkünə upanan: "Metəre, Zu ğe q'a əyc'ə murdar urufxo c'evk'i amdarxo q'olayboz, xibimci ğine isə Bez əşlə çark'est'oz".

³³ Ama ğe, əyc'ə saal oşin ği Bez yaq'a davambiz buq'on. Axırı bakes tene bakon ki, xavareçala Yerusalimaxun əxil bəsp'at'un!

³⁴ Ay Yerusalim, Yerusalim! Xavareçalxo bəsp'ala, t'iya yaq'abakit'oğö jəlayınşala şəhər! Zu vəx hema kərəmez q'urten iz s'irik'xo q'ənədxoy oq'a girbala k'inək' girbsun çureşi? Ama vən çurtenanı!

³⁵ İsə mone, ef k'oj vərəne manst'a. Vəx mot'oz nex: vən "Q'onçuğoy s'iyen Eğalt'u alxışq'an baki!" uk'amin Za ene tenan ak'al». †

14

İsus q'a fariseyxoy kalo

¹ Sa Şamat' ğine İsus fariseyxoy kalat'oğoy sunt'ay k'oya şum uksane taşi. Bitot'in İçune fikir tast'ay.

² İçuxun çobaço içust'a bədənə xe giresuni azar bakala sa amdare buy.

³ İsusen fariseyxoxun q'a k'anun zombalxoxun xavare haq'i: «Şamat' ğine amdarxo q'olaybsun k'anunen düze yoxsa təə?»

⁴ Ama şot'oğon qaqtet'unpi. İsusen isə t'e amdari kula biq'i şot'o q'olaybi yaq'anebi.

† 13:35 13:35 İvel məğ. 118:26; Yer. 12:7; 22:5; 26:6

⁵ İsusen şot'oğo pine: «Əgər efi mat'aysa ğar, nəəl ki öküž Şamat' ğine kərizə baft'ayin, şot'o hat'e saad c'evtenank'on?» *

⁶ Şot'oğonal İsusi me suala coğab tades tet'un baki.

*Q'onağxoy barada məsələ
(Mat'. 22:1-10)*

⁷ Oşa İsusen k'aleşit'oğoy içoğoynak' best'a ga c'ək'psuna ak'at'an şot'oğoynak' metər sa məsələne exlətp'i:

⁸ «Əgər sunt'in va laşk'oy k'alpenesa, mərəkəye taşi best'a ma arsa. Bərkə k'ojin q'onçuğoy vaxunal hörmətlü sa q'onağə bu?

⁹ T'e vədə vəx p'rannal laşk'oy k'alpit'in hari va "me amdara ga tada" uk'ayin, hun ot'psun taşi oq'a gala arsala bakalnu.

¹⁰ Ama maninesa mərəkəye tağat'an ən oq'a gala arsa ki, va k'alpi amdaren hari va "dost', t'e bel c'ovaka" peq'an. T'e vədə vaxun sagala arşit'oğoy bitot'ay bəş hörməten q'azayinşon. †

¹¹ Şot'aynak' ki, içu ala biq'alo oq'a, içu oq'a biq'alo isə ala bakale». ‡

¹² İçu q'onağ k'alpit'u isə İsusen metəre pi: «Berezərin nəəl ki biyəsin ukun tadat'an vi dost'urxo, viçimoğo, q'oomxo, dövlətlü q'onşiğo ma k'alpa, şot'aynak' ki, oşa şot'oğonal va k'alpi t'e q'onaxluği əvəzə c'eğalt'un.

¹³ Ama q'onaxluğ tadat'an kəsibxo, mayifxo, axsağxo, k'aç'iğo k'alpa.

---

* **14:5 14:5** Mat'. 12:11 † **14:10 14:7-10** Məs. 25:6-7 ‡ **14:11 14:11** Mat'. 23:12; Luk'. 18:14

14 T'e vədə hun bəxt'əvər bakalnu, axırı şot'oğost'a t'e q'onaxluği əvəzə c'eyseynak' hik'k'al butene. Şot'aynak' ki, hun düzgün amdarxoxun sagala bəyinbakat'an va şot'ay əvəz tadeğale».

15 Sulfin bel arsit'oğoy sunt'in mot'o ibaki İsusə pine: «Buxaçugoy padçağluğa şum ukalo he bəxt'əvərə!»

16 İsusen isə şot'o metərə coğab tadi: «Sunt'in gele amdar k'alpi kala sa q'onaxluği həzirluğe bəğsa.

17 Şuma arşala vədə hari p'ap'at'an iz nökerə k'alpit'oğoy t'öğöl yaq'abi nexə ki, "bürüşanan, hər şey həzire".

18 Ama şot'oğoy bitot'in sa məənə bəğəbi hərt'in sa əyite nexə. Sunt'in "za bağışlayınşa, oçalez haq'e, taşi şot'o bəğalazu" nexə.

19 T'iyəmint'in "za bağışlayınşa, qo çüt öküzəz haq'e, taşi şot'oğoy hetər əşbsuna bəğalazu" nexə.

20 Xibimcit'in isə nexə: "Zu təzəz laşk'oybake, kot'aynak'al eyes tez bakon".

21 Nökərenal qaybaki bitova iz ağa exlətebsa. T'e vədə k'ojin q'onçux əcuğləyinşəki nökerə nexə: "Usumluğən taki, şəhəri küçəmoğə, dönboğə bakala kəsibxo, mayifxo, axsağxo, k'aç'iğə miya eça".

22 Oşa nökerən hari nexə: "Ağa, vi əmirbit'u biyan, hələ avuzin gaal manedi".

23 Ağan isə iz nökerə metərə əmirbsa: "Taki, bütüm yaq'moğə, çəpərxo tarapi şu ak'ayin bez k'oya eça. Barta bez k'oj q'onağxon buybeq'an.

24 Vəx nexzu: süft'ə k'alešit'oğoxun sayco bez sulfin bel tene aršal!"»

Şagird baksuni toy
(Mat'. 10:37-38)

25 İsusaxun sagala gele amdare taysay. İsusen şot'oğox fıripi pine:

26 «Bez t'öğöl hari, ama iz bava-nana, çuğoyloğ, viçə-xunça nəəl ki lap iz elmoğox Zaxun üst'ün biq'alo Bezi şagird bakes batenekon.

27 İz xaça için iz əmna bel taşeri Bez bač'anexun nu eğaloval Bez şagird bakes tene bakon. Ş

28 Ef boşt'an sunt'in sa q'ala biq'sun çureğayin, süft'ə arşi xaşlayınşakala tənginə tene bəq'əlk'on ki, bəyn me əşlə çark'est'eynak' iz təngə p'oyesa yoxsa təə?

29 Axiri şot'in q'alın binorına laxi əşlə çark'est'es nu bakayın, mot'o ak'alt'oğoy bitot'in şot'o lağa haq'i uk'alt'un:

30 "Biq'sa burqene, çark'est'es tene baksa".

31 Nəəl ki, sa padçağ t'iyəmi padçağaxun davına c'eğat'an şot'in iz vis' hazar əsk'əri içoğoy loxol eğala q'a hazar əsk'əri bəş çurpes baki-nu baksuna saturbəş fikirtenebon ki?

32 Nu bacarbes baksunal ak'ayın, t'iyəmi padçağ hələ əxil amaq'un elçiğox yaq'abi şot'oxun barişaksune çureğon.

33 Hametərəl, ef boşt'an sayco iz bakala hər şeyaxun kul nu haq'ayın, Bez şagird bakes tene bakon.

34 El saat' şeye, ama elen iz elaxoyluğa açesp'ayın, şot'o het'ina elaxp'es bakon?

35 Şo nə oçaleynak' tene lazım bakon, nəəl peyin k'inək' tene yarayınşon. Şot'o hat'etər bot'unson. Ümüx bakalt'in ibakeq'an!» *

15

Açi eğeli barada bakala məsələ (Mat'. 18:12-14)

1 Bütüm naloggirbalxo q'a günaxkərxo İsusə ümüxlaxseynak' İz t'öğölt'un eysay.

2 Fariseyxon q'a k'anun zombalxon isə "me amdaren günaxkərxone q'abulbsa, şot'oğoxun şume ukxa" pi t'ot'ot'unney. *

3 T'e vədə İsusen şot'oğoynak' me məsəlinəne eçeri:

4 «Sa amdari sabaç eğele bu, sa ğiyal şot'oğoy sunt'u açesebsa. Ef zənden, şot'in doxsan vuy eğela çöle barti, t'e açi eğela bəğəbamin şot'o qəvteneğon ki?

5 Bəğəbiyal şot'o müq-müq iz əmna bel laxi,

6 k'oya hari isə iz dost'urxo, q'onşiğo k'alpi tene uk'on ki, "ekinan, bezi müqluğa şərik bakanan, açesp'i bez eğela bəğəbezu"?

7 İsə avabakanan ki, göynulal sa toobabi günaxkərə görə doxsan vuy toobina eht'iyəc nu bakala düzgün amdara görə müqbaksunaxun gele müqbakalt'un.

Açi təngin barada bakala məsələ

* 14:35 14:34-35 Mat'. 5:13; Mrk'. 9:50

* 15:2 15:2 Luk'.

⁸ İse vəynak' sa məsələl exlətp'az. Sa çuğoy vis' draxmane † bu, sa ğiyal şot'in şot'oğoy sunt'u açesebsa. Ef zənden, şot'in t'e sa draxmina bəğğəbamin şama bəc'ük't'i k'ojin bip' dönbinə şampi şot'o tene qəveğon ki?

⁹ Bəğğəbiyal iz İşat'oğoy, q'onşığo k'alpi tene uk'on ki, "ekinən, bezi müqluğa şərik bakanən, açesp'i tənginə bəğğəbezu"?

¹⁰ İse avabakanən ki, Buxaçuğoy angelxoval toobabi sa günaxkərə görə müqt'unbaksa».

Açi ğare barada bakala məsələ

¹¹ İsusen mot'oval exlətebi: «Sa amdari p'ə ğare bu.

¹² Sa ği ğarmoğoy mis'ik't'in iz bava nexə: "Ay bava, vi var-dövlətəxun bez paynu koft'alt'u za tada". Bavanal iz var-dövlətə iz p'ə ğare arane cöyebəsa.

¹³ Sa hema ği oşa mis'ik' ğaren iz bakalt'u girbi əxil sa oçala yaq'ane bafst'a. Şot'in t'iya p'ap'it'uxun oşa pozğun yəşəyinş c'ovakest'i iz var-dövlətə çark'esest'a.

¹⁴ Ğaren iz bakala hər şeyə xaşlayınşəbsa.

Samal oşa, t'e ölkinə kala sa busaluğə baksa. Şot'in çətinluğ aksane burqsa.

¹⁵ Mot'aynak'al ğaren t'e ölkin amdaxoy sunt'ay t'öğöl əşbalane baksa. T'e amdaren şot'o iz oçalxo bəq' bəğsane yaq'absa.

¹⁶ Şo t'ema busane manst'a ki, bəq'urxon ukala yemenal tapana boşevksuna irəzine baksa, ama haşot'oval tadal tene baksa.

---

† 15:8 15:8 draxma - gümüş təngə

17 Ğaren iz taxsıra q'amışakat'an isə nexə: "Bez bavay heq'ədər tənginen əyiteşi əşp'ale bu, bitot'ayal boşamin ukala şume bu. Zu isə memiya busa bisaz!

18 Hayzeri bavay t'öğöl taşi şot'o uk'oz: "Ay bava, zu göye † q'a vi bəş günaxezbe.

19 Zu ene vi ğar k'alesuna layiğ tezu. Za tənginen əyitp'i sa əşp'al k'inək' hesabba".

20 Metərluğen, ğar hayzeri iz bavay t'öğöle taysa. Şo hələ əxil amaq'un iz bavan şot'o ak'i goroxe eysa. İz ğare bəş t'it'eri şot'o q'ujbi muçene.

21 Ğaren nexə: "Ay bava, zu göye q'a vi bəş günaxezbi. Zu ene vi ğar k'alesuna layiğ tezu."

22 Bavan isə iz nökerxo nexə: "Usum bakanan, ən gözəl xələt eçeri şot'o lapest'anan. İz k'əşine boğoçal lavk'anan, iz turel torok'al lapest'anan.

23 Kökbi mozinal eçeri şampanan. Ekinan uken-üğən müqluğben!

24 Şot'aynak' ki, bezi me ğar p'ureney - qayebaki, açeney - bəğəneşi". Metərluğen, me müqluğa c'ovakest'at'un burqsa.

25 Bavay kala ğar isə çölöney. Şo k'oya qaybakat'an fare, əçin səsurxo ibaki

26 nökerxoy sunt'u iz t'öğöl k'alpi xavare haq'sa: "Mo hik'ə?"

27 Nökəren şot'o nexə: "Vi viçine qaybake. Vi bavanal şot'ay salamat qaybaksuna görə kökbaki mozinane şampe".

---

† 15:18 15:18 göy - yəni, Buxaçux

28 Kala ğar t'eq'ədər əcuğləyinşebaksa ki, bona baysunal tene çuresa. Bavan isə c'öş c'eri şot'o xoyinşeba.

29 Ama ğaren iz bava metəre coğab tast'a: "Bəğə, hema usene ki, vaynak' nökar k'inək' əşezbsa. Sal sa vədəl vi əyitəxun tez c'ere. Ama zaynak' sa keçin balal ten q'iymişi ki, bez dost'urxoxun kəyi-üğəz.

30 Me vi ğaren isə vi bütüm var-dövlətə tarak'ala çupuxxoynak' xaşlayinşi çark'esedi. Ama şo qaybakat'an hun içeynak' kökbi mozi-nan şame".

31 Bavan şot'o nexə: "Ay bez ğar, axırı hun həmişə zaxunnu, bez bakaloval bito vine.

32 Ama yan həysə müq bakalayan, müqluğ c'ovakest'alayan! Axırı, vi me viçi p'ureney - qayebaki, şo açəney - bəğəneşi!"».

16

Yön bəğəbala kalaluğbali barada məsələ

1 İz şagirdxo isə İsusen mot'oğone pi: «Dövlətlü sa amdari iz əşurxo bəğala sa amdare baksa. Şot'o xavart'un tast'a ki, t'e amdaren iz var-dövlətə şarene.

2 Dövlətlü amdarenal şot'o iz t'öğöl k'alpi nexə: "Mo hik'ə, vi barada zu k'əz ibaksa? Za hər şeyi hesaba tada. Hun ene kalo bakala ten".

3 T'e vədə əşurxo bəğala amdaren için içeynak' nexə: "İsə zu k'ə booz? Ağan kalaluğbsuna bez kiyexun exest'a. Nə kaşp'sun kaşk'alt'oğoxun tezu, nə dilənçiluğbalt'oğoxun.

4 Ama avazu k'ə booz! Gərəy t'etər baz ki, me əşləxun c'erit'uxun oşa za içoğoy k'ojurxo q'abulbala amdar bakane".

5 Şot'aynak'al iz ağa borclu bakalt'oğə soğə-soğə k'alpi nexə: "Bez ağa heq'ədərən borclu?"

6 Sunt'in nexə "sabaç bat' * zeytuni c'əyin". Əşurxo bəğalen şot'o pine: "Vi q'əbizə ext'a, arsa usum şampa: əlli".

7 Oşa t'iyəmint'une nexə: "P'oy vi heq'ədər borcvax bu?" Şot'in coğabə tast'a: "Sabaç k'or † arum". Əşurxo bəğalt'in şot'o nexə: "Vi q'əbizə ext'a şampa: səksən".

8 Dövlətlü amdarenal t'e haq'suzluğbala əşp'ala iz yön bəğəbsuna görə tərifləyinşəbsa. Axiri me dünyəni amdarxon içoğollarikt'oğoxun bakala əşurxost'a işiğa tarak'ala amdarxoxun gelet'un q'amış.

9 Zuval vəx nexzu: me dünyəne bakala var-dövlətən vəynak' dost' q'azayınşanan ki, oşa me dövlət çark'at'an vəx həmişəluğ dünyəne q'abulbal bakane.

10 Mis'ik' sa əşləst'a ext'ibərli bakalo, kala əşləst'al ext'ibərlune. Mis'ik' sa əşləst'a haq'suz bakalo isə kala əşləst'al haq'suze.

11 Metərluğən, əgər me dünyəni var-dövlətə vəx ext'ibərbəs tene baksasa, əsil var-dövlətə vəx şina ext'ibərbən?

12 Əgər q'ert'ay bakalt'u ext'ibərli tenan c'eysasa, efi bakalt'u vəx şina tadon?

---

* **16:6 16:6** *sabaç bat'* - təxminən 3950 lit'ir † **16:7 16:7** *sabaç k'or* - təxminən 39500 lit'ir

13 Sal sa nökören p'ə ağa q'ulluğbes batenekon. Şot'aynak' ki, nə sunt'u nifrətbi t'iyəmint'u çureğale, nəəl ki sunt'u gəçesi t'iyəmint'u pis piin bəğale. Vənal ham Buxaçuğo hamal var-dövlətə q'ulluğbes batenankon». ‡

14 Təngəpərəst' fariseyxon bütüm me əyitmoğo ibaki İsusı loxol axşumt'unney.

15 İsusen isə şot'oğo pine: «Vəx amdarxoy bəş düzgünnan ak'est'a, ama Buxaçuğon ef ük'əne aksa. Ama avabakanan ki, amdarxon üst'ün biq'alt'uxun Buxaçuğon irit'ene.

Buxaçuğoy padçağluğ q'a K'anun

16 K'anuni q'a xavareçalxoy girkurxo İoan eğaminey. Şot'oxun oşa isə Buxaçuğoy padçağluği Müq Xavare yəymişaksa, bütüməl t'iya baysunt'un çuresa. §

17 Ama göye q'a oçali əfçibaksun K'anuni girke boş bakala sa ğis'e aşt'unaxun hasande. *

18 İz çuğo c'evk'i q'erəz çuğoxun laşk'oybakalo pozğune. İşq'araxun c'eri çuğo haq'aloval pozğune. †

Dövlətlün q'a kəsibi barada məsələ

19 Sa dövlətlü amdare baksa. Şot'in həmişə iz loxol toyexlu tünd ç'oç'a irəngen paltar q'a nəzik' kətani parçinen paltare layey, izi hər ğiyal köfe boşe c'ovaksay.

---

‡ 16:13 16:13 Mat'. 6:24 § 16:16 16:16 Mat'. 11:12-13 * 16:17 16:17 Mat'. 5:18 † 16:18 16:18 Mat'. 5:32; 19:19; Mrk'. 10:11-12; 1 K'or. 7:10-11

²⁰ Saal Lazar s'iyen sa kəsibe baksa. Şot'ay bədən dirist' yara baft'ine baksa. Şo t'e dövlətlü amdari çomoy tume bask'i

²¹ iz pul şot'ay sulfinaxun barala k'ot'orxoy loxole baksa. Xəyoğonal hari şot'ay yaroğone lamey.

²² Mone, kəsib bisane, angelxonal şot'o lap Avrahami t'öğölt'un taşt'a. Dövlətlü amdari vaxt'al p'anep'sa, şoval bisane. Şot'o oçalaxt'unbsa.

²³ Me amdaren cəhənnəmə koruğ ak'at'an, iz pulmoğo alabi əxil bakala Avrahama, saal iz t'öğöl Lazarane akxa.

²⁴ Şot'in ost'aar nexə: "Ay bez bava Avraham, za gorox eki! Lazara yaq'aba, iz k'əşin bula xena badi bez muza şəyinbeq'an, me aruğoy boş koruğez akxa".

²⁵ Ama Avrahamen nexə: "Bez ğar, vi eyex bada ki, hun vi yəşəyinşast'a saat' şeymux, Lazaren isə pis şeymuxə ak'e. İsəəl şot'in miya irəətluğə bəğəbe, hun isə koruğen akxa.

²⁶ Hamal ef q'a beş arane t'etər sa bəğəloyluğə laxesə ki, nə memiin ef tərəf, nəəl kekiin me tərəf şinesa çuralğayin, c'ovakes tene bakxa".

²⁷ Dövlətlü amdaren nexə: "Ay bava, t'e vədə va xoyinşezbsa, Lazara bez külfəti t'öğöl yaq'aba.

²⁸ Axiri qo viçizax bu. Barta şot'oğo metər sa ga baksuna avabakest'eq'an ki, şorox me koruğ ak'ala gala maq'at'un hari.

²⁹ Avrahamen şot'o nexə: "Şot'oğost'a Moiseyi q'a xavareçalxoy girkurxono, barta tiya

śameśit'oğoq'at'un əməlbı".

³⁰ Dövlətlü amdaren isə nexə: "Təə, ay bez bava Avraham, şot'oğoy t'öğöl p'urit'oğoxun soğo nu tağayın, toobabalo tet'un".

³¹ T'e vədə Avrahamen şot'o nexə: "Əgər şot'oğon Moiseya q'a xavareçalxo tet'un ümüxlaxsasa, p'urit'oğoxun soğo bəyinalbakayın tet'un vəbakal"».

17

Günax, vəlūğ saal vəzifə
(Mat'. 18:6-7; Mrk'. 9:42)

¹ Oşa İsusen İz şagirdxone pi: «İnsanxo pis yaq'a taşala şeymux müt'lək' bakale. Ama t'iyəmint'u yaq'nuxun c'evksuni səbəb bakalt'ay vay hala!

² Şiin me mis'ik' hesabakalt'oğoxun sunt'u pis yaq'a zap'k'ayın, t'e amdareynak' iz q'oq'exun kala sa jomok'ojin jə suruk'bi dənizə bosesun şaat'e bakon.

³ Şot'o görə vəx fikir tadanın.

Əgər vi viçen günax əşp'est'i va pısluğbenesa, şot'o töhmətba. Ama şot'in toobabayın, şot'o bağışlayınşa. *

⁴ Əgər lap sa ğınast'a vüğ kərəm günax əşp'est'i va pısluğbayın, oşa vüğ kərəməl vi t'öğöl hari "toobazbi" uk'ayın, şot'o bağışlayınşa». †

⁵ Sa ği ap'ost'olxon Q'onçuğo pit'un: «Yast'a bakala vəlūğa avuzba!»

---

* 17:3 17:3 Mat'. 18:15 † 17:4 17:4 Mat'. 18:21-22

⁶ Q'onçuğon şot'oğo metəre pi: «Əgər vəst'a sa xardali şile hama vėluğ bunesa, me tutna xoda "va tumexun c'evk'i taşa dənizə bit'a" unank'on, şot'inal ef əyitə bənəğon. ‡

⁷ Ef boşt'an mat'ina iz kötən zap'k'ala nəəl ki eğel bəğala nökərə çölöxun qaybakat'an "usum baka, arsa şum uka" uk'on?

⁸ Şuk'k'alən! Şot'o "bezi biyəsin şuma həzirba, zu kəyi-üğəminal vi bığa ğaç'p'i za q'ulluğba, oşa hun unkon" uk'alnan?

⁹ Oşal hayzeri t'e nökərə iz bit'oğo görə "dirist'bakal" ten uk'al. Axırı şot'in iz borcane bi.

¹⁰ Vənal haketər, vəx bürüşit'oğo bitova bex p'ap'esp'it'uxun oşa upanan: "Yan tərifə layiğ nu bakala nökərxoyan, şot'aynak' ki, k'ə beyansa beş borce"».

Vis' tani cuzam azaraxun q'olaybaksun

¹¹ İsus Yerusalisa tağala yaq'e loxol Samariin q'a Galileyin arane bakala zahmani t'öğölxune c'ovaksay.

¹² Ayizmoğoy sunt'u bağat'an şot'o vis' cuzamlu amdare irəst'hari. Şorox əxil çurpi

¹³ ost'aar harayt'unpi: «İsus! Ay məəlim, yax gorox eki!»

¹⁴ İsusen şot'oğo ak'i «takinan, vəx bəyinşxo ak'est'anan» pine. Şoroxal tat'unşi. Tet'əre baki ki, şorox hələ yaq'a amaç'un təmizt'unbaki. §

¹⁵ Şot'oğoxun sunt'in izi q'olaybaksuna ak'at'an Buxaçuğo ost'aar alxışpsun qayebaki.

---

‡ 17:6 17:5-6 Mat'. 17:20 § 17:14 17:14 Lev. 14:1-32

16 Şo İsusı turin oq'a bitı Şot'o dirist'bakane pi. Me amdar isə sa samariyaluney.

17 T'e vədə İsusen pine: «Q'olaybakiyorox vis' tan teney ki? P'oy mandı vuy tan maya?»

18 Yəni me samariyalunaxun başq'a qoş qaybaki Buxaçuğoy alxısp'al batene ki?»

19 Oşa t'e amdara pine: «Hayza, taki, vi vėbaksunen va çark'esedi».

Buxaçuğoy padçağluğ hevaxt' eğala?

20 Sa ği fariseyxon İsusaxun «Buxaçuğoy padçağluğ hevaxt' eğala?» pi xavart'un haq'i. İsusenal şot'oğoy metəre coğab tadi: «Buxaçuğoy padçağluğ ef piin aksunen tene eğal.

21 Şuk'k'alən şot'o "bəğa, şo memiyane" nəəl ki "t'et'iyane" tene uk'al, şot'aynak' ki, Buxaçuğoy padçağluğ ene ef aranene». *

22 İz şagirdxo isə İsusen mot'oğone pi: «T'etər ğimxo eğale ki, Amdari Ğare ef arane bakala ğimxoy sunt'u aksun çureğalnan, ama ak'alatenan.

23 Amdarxon vəx "bəğa, Şo t'et'iyane" nəəl ki, "memiyane" uk'alt'un. T'it'eri bəmağanan!

24 Şot'aynak' ki, s'əq'en göye sa tərəf duği t'iyəmi tərəfəl şirik' hetər işiğəbsasa, Amdari Ğaral İz qaybakala ğine hat'etər bakale. †

25 Ama süft'ə Şot'in gele əzyət zap'k'alane, həysət'in nəsili amdarxoy tərəfəxun t'öox boseğalane.

---

* **17:21 17:21** Mat'. 24:23; Mrk'. 13:21 † **17:24 17:23-24** Mat'. 24:23,26-27; Mrk'. 13:21

26 Noye döörəst'ə hetərə bakesa, Amdari Ğar eġala ġimxost'al hat'etər bakale.

27 Noy gəminə başı ġinal śirik' insanxon kəyi-üt'ünġsay, lašk'oyt'un baksay, işq'arat'un taysay. Oşa sel hari bitova əfçinebi. ‡

28 Lut'e ġimxost'al hametərey. İnsanxon kəyi-üt'ünġsay, haq'i-toyt'unst'ay, bit'unst'ay, bit'unq'say.

29 Ama Lut' Sodonaxun c'eri ġine göynuxun arux q'a kükürde bari, bitoval əfçinebaki. §

30 Amdari Ğare eġala ġiyal hametər bakale.

31 T'e ġi iç k'ojin bel, iz şeymux isə k'ojin boş bakala amdar * şot'oġo exst'eynak' bona maq'an başı. Çölö bakaloval qoş maq'an qaybaki. †

32 Lut'e çuġo ef eyex badanan! ‡

33 İz elmoġo çark'est'un çureġalt'in şot'o açesp'ale, ama šiin iz elmoġo açesp'ayın, şot'in iz elmoġo efale. §

34 Vəx nexzu: t'e üşe sa gane boş bakala p'ə tanaxun sunt'u ext'alt'un, t'e soġo isə mandale.

35 Sagala dən berxala p'ə çuġoxun sunt'u ext'alt'un, t'e soġo isə mandale. *

36 Çölö bakala p'ə tanaxun sunt'u ext'alt'un, t'e soġo isə mandale».

---

‡ **17:27 17:26-27** Burq. 6:5-8; 7:6-24; Mat'. 24:37-39 § **17:29**

17:28-29 Burq. 18:20-19:25 * **17:31 17:31** *k'ojin bel* - Filist'inə k'ojurxoy bul hamavare bake. T'iya c'öşin tərəfi k'as'kalent'un laşe. Amdarxon içoġoy gele vaxt'a k'ojin belt'un c'ovakest'e: aşt'unbe, afirt'unpe, useni eġarix vədəmoġo t'et'iya bast'unk'e.

† **17:31 17:31** Mat'. 24:17-18; Mrk'. 13:15-16 ‡ **17:32 17:32**

Burq. 19:26 § **17:33 17:33** Mat'. 10:39; 16:25; Mrk'. 8:35; Luk'.

9:24; İoan. 12:25 * **17:35 17:34-35** Mat'. 24:40-41

³⁷ Şot'oxun xavart'un haq'i: «Ay Q'onçux, me əşurxo maya bakala?» Şot'in isə pine: «Cəmdəy mayanesa, q'irğiyoخال t'iya gireğale». †

18

Süpür çuğoy q'a insafsuz divanbali barada məsələ

¹ İsusen İz şagirdxoynak' həmişə afırıp'i uru-faxun maq'at'un bit'i pi sa məsələne eçeri:

² «Sa şəhərə sa divanbale baksa. Şot'in nə Buxaçuğə tene çalxsay, nə amdarxo tene hörmətbsay.

³ Hat'e şəhərə sa süpür çuuxal baneksa. Çuğon t'e divanbali t'öğöl hari nexə: "Bez rəgibəxun bakala məhk'əmin əşlə hun bəğa".

⁴ Ama divanbalen sa heq'ədər vaxt' mot'o əməlbsun çurtenesa, oşa isə için içeynak' metərə fikirbsa: "Düze, zu nə Buxaçuğə tez çalxsə, nə amdarxo tez hörmətbsə,

⁵ ama me çuğon bez zəhlə şipsuna görə iz əşlə bəğoz, tene bez ümüğə taşale"».

⁶ Oşa Q'onçuğon pine: «İnanbaksa me haq'suz bakala divanbalen k'ə nex?

⁷ Kot'in ketərə bsasa, t'e vədə Buxaçuğon hetərə bon? Yəni İz c'ək'p'it'oğoy, üşə-ğena İçuxun köməy çurəğalt'oğoy əşlə bəği düzgün q'ərar tene c'evk'on ki? Şot'oğə gele yaq'bəğesədon ki?

† 17:37 17:37 İov. 39:30; Mat'. 24:28

⁸ Vəx nexzu: şot'oğoy əşlə usumluğen bəğale. Ama Amdari Ğar eğat'an oçali çoyel Buxaçuğo vëluğ bəğəbale?»

Farisey q'a naloggirbali barada məsələ

⁹ İçoğo düzgün hesabbi, t'iyəmit'oğo isə oq'a sakala amdarxoynak' İsusen me məsəlinəne eçeri:

¹⁰ «Sa ği p'ə tan afırıpseynak' xramat'un baysa. Soğo farisey, t'iyəmino isə naloggirbal.

¹¹ Fariseyen turel çurpi iz barada metərə afırıpsa burqi: "Ay Buxaçux, Va şükürezbsa ki, zu nə t'iyəmit'oğollarik' amdarfüq'k'al, haq'suz, q'ert'ay çuğoy loxol bəğal tezu, nəəl ki me naloggirbalt'ullarik'.

¹² Şamat'e p'ə kərəm ğuruxez efsa, bütüm bez q'azanci vis' paye sunt'uval tast'a".

¹³ Naloggirbal isə əxil çurpi, iz pulmoğo göynul alabsunal q'inebsa. Saycə iz bel t'api nexey: "Ay Buxaçux! Za günaxkərə gorox eki!"

¹⁴ İse Zu vəx nexzu: t'e farisey təə, naloggirbale Buxaçuğoy piyes düzgün ak'əsi iz k'oya taşi. Şot'aynak' ki, için içü ala biq'alo oq'a bakale, içü oq'a biq'alo isə ala». *

İsusi əyloğo xeyir-bərəkət tast'un
(*Mat'. 19:13-15; Mrk'. 10:13-16*)

¹⁵ Amdarxon İsusi t'öğöl körpə əyloğoval et'unşt'ay ki, Şot'in xeyir-bərəkət tast'eynak' İz kula şot'oğoy loxol laxane. Şagirdxon isə mot'o ak'i şot'oğo İša tet'un barti.

* **18:14 18:14** Mat'. 23:12; Luk'. 14:11

16 Ama İsusen əyloğo İz t'öğöl k'alpi pine: «Bartanan əylux Bez t'öğölq'at'un hari. Şot'oğo galmadanan! Şot'aynak' ki, Buxaçuğoy padçağluğ metərt'oğoye.

17 Vəx serinaz nex: şiin Buxaçuğoy padçağluğa sa əyel k'inək' nu q'abulbayin, t'iya sal sa vədine bayes tene bakon».

*Var-dövlət q'a Buxaçuğoy padçağluğ
(Mat'. 19:16-30; Mrk'. 10:17-31)*

18 Sa kalaluğbalen İsusaxun xavare haq'i: «Ay şaat' Məəlim, zu k'ə baz ki, həmişəluğ yəşəyinşə miras k'inək' haq'az?»

19 İsusen şot'o pine: «Za het'aynak'en şaat' nexə? Şaat' bakalo tək Buxaçuxə.

20 Şot'ay əmirxo avanu: "Əxlagsuzluğ ma ba, bəsmaba, başmaq'a, əfçidən şuk'k'ali əleyinə şahidluğ ma ba, bava-nana hörmətba"». †

21 Şot'in isə pine: «Mot'oğo bitova əyelluğaxun əməlezbsa».

22 Mot'o ibakat'an İsusen şot'o pine: «Vi sa şey kame: hik'k'ə buvaxsa toydi kəsibxo payba. T'e vədə göynul vi var-dövlət bakale. Oşa qaybaka, Bez baç'anexun eki».

23 Şot'in isə me əyitmoğo ibaki pərtə baki, şot'aynak' ki, gele dövlətlüney.

24 İsusen şot'ay pərt baksuna ak'i pine: «Var-dövlət bakalt'oğoynak' Buxaçuğoy padçağluğa baysun heq'ədər çətine!

† 18:20 18:20 C'eys. 20:12-16; K'an. 5:16-20

25 Serine ki, buşe bəke deşiyexun c'ovaksun dövlətlü amdari Buxaçuğoy padçağluğa bay-sunaxun hasande».

26 Mot'oğo ibakalt'oğon pit'un: «Ketəresa, şuva çark'eşes bakon»?

27 Şot'in isə pine: «İnsanxoynak' mümkün nu bakala əşurxo Buxaçuğoynak' mümkünə».

28 T'e vədə P'et'eren pine: «Mone, yan hər şeyə bosu vi baç'anexunyan hare».

29 İsusen şot'oğo pine: «Vəx serinaz nex: Buxaçuğoy padçağluğeynak' iz k'oja, iz çuğo, iz viçimoğo, iz bava-nana, nəəl ki əyloğo efi t'etər sa amdar tene bakal ki,

30 me dünyəne şot'oxun hema q'at gele, gələcəyə isə həmişəluğ yəşəyiş nu haq'ane».

İsusen İz p'uri-bəyinbaksuni barada xibimci kərəm xavare tast'a

(Mat'. 20:17-19; Mrk'. 10:32-34)

31 İsusen İz p'as's'e şagirdə t'öox zapi şot'oğo pine: «Mone, yan Yerusolimayan taysa, xavareçalxonAmdari Ğare barada şampiyoroxal bito bex p'ap'ale.

32 Şot'o Buxaçuğo nu vəbakalxoy kiyel tadalt'un, lağa haq'alt'un, təhk'irbalt'un, Şot'ay çoyel çuk'alt'un.

33 Şot'o tatarlayişi oşa bəsp'alt'un. Xib ğinaxun oşa isə Şo bəyinbakale».

34 Ama şagirdxon me əyitmoğoxun hik'k'al q'amış tet'unbaki. Me əyitmoğoy məənə c'ap'e mandi, şot'oğonal Şot'ay pit'oğo tet'un q'amışaki.

*İsusi k'ač'i amdari pulmoğo qaypsun
(Mat'. 20:29-34; Mrk'. 10:46-52)*

35 İsus Yerixoya İşalayınşakat'an sa k'ač'i amdar yaq'e t'öğöl arşi dilənçiluğəbsay.

36 K'ač'i amdaren iz t'öğölxun gele amdar c'ovaksuna ibaki xavare haq'i: «K'ə bake?»

37 Şot'o pit'un: «Nazaret'lu İsuse memiin c'ovaksa».

38 T'e vədə şot'in harayepi: «Ay Davidi Ğar İsus, za gorox eki!»

39 Bəş tağalt'oğon şot'o q'adağanbi şipbsunt'un çuresay, ama şot'in samalal ost'aare haraypi: «Ay Davidi Ğar! Za gorox eki!»

40 İsusen çurpi əmirebi ki, şot'o İz t'öğöq'at'un eçeri. Amdar İşalayınşakat'an İsusen şot'oxun xavare haq'i:

41 «K'ən çuresa vaynak' baz»? Şot'in pine: «Ay Q'onçux, bez pulmoğon ak'eq'an».

42 İsusen şot'o pine: «Vi pulmux qayeşeq'an, vi və baksunen va çark'esedi».

43 Hat'e saad me amdari pulmux qayeşi, şot'inal Buxaçuğə alxışp'i İsusi bač'anexune taşi. Amdarxonal mot'o ak'i bitot'in Buxaçuğə alxışt'unbi.

19

İsus q'a Zak'k'ay

1 İsus Yerixoya başi t'et'iin c'ovaneksay.

2 T'et'iya naloggirbalxoy kalo bakala Zak'k'ay s'ila sa dövlətlü işq'are buy.

³ İsus a ak'seynak' içü besebsay. Ama iz boy oq'oloy baksuna görə amdarxoy kiyexun Şot'o ak'es tene baksay.

⁴ Şot'o görəl bəş t'it'eri sa incilnə xodane laşi ki, İsus t'et'iin c'ovakat'an ak'ane.

⁵ İsus t'e gala p'ap'at'an ala bəği pine: «Zak'k'ay, usum oq'a şiki. Ğe Zu vi k'oya mandalazu».

⁶ Şoval usum oq'a şiri İsus a müqlüĝen q'abulebi.

⁷ Amdarxon mot'o ak'i t'ot'opsat'un burqi: «Taşi sa ĝünaxkəri k'oyane q'onağ baki!»

⁸ Zak'k'ay isə turel hayzeri Q'onçuĝo metəre pi: «Ay Q'onçux, bez var-dövləti qıt'u kəsibxo payboz, şuxunal haq'suz sa şey ext'ezsa, bip' q'at avuz qaydoz».

⁹ İsusen şot'o pine: «Ğe me k'oya çark'esune hari, şot'aynak' ki, me amdaral Avrahami ĝare.

¹⁰ Axiri Amdari Ğar açit'oĝo qəvesi çark'est'eynak'e hare».

Amanat təngin barada məsələ

(Mat'. 25:14-30)

¹¹ İsusen amdarxoynak' sa məsələl exlətebi, şot'aynak' ki, Şo ene Yerusalamla İşalayınşakeney, amdarxonal t'etərt'un fikirbsay ki, Buxaçuĝoy padçaĝluĝi eyseynak' male mande.

12 İsusen pine: «Sa s'ila amdar əxil sa ölkinə yaq'ane bafst'a ki, t'iya iz padçağ baksuna təst'iğbi qaybakane. *

13 Tağalt'uxun bəş iz nökerxoxun vis' tana k'alene, şot'oğö vis' mina † tənginə tadi nexə: "Zu eğamin me tənginə alverbanan".

14 Ama t'e ölkən amdarxon şot'o nifrətsuna görə şot'ay baç'anexun elçiğö yaq'abi pest'unst'a: "Me amdari beş padçağ baksuna çurteyansa".

15 Ama me amdar padçağ baneksa. Qaybakat'an isə təngə tadi nökerxo izi t'öğöl k'alpest'i şot'oğöy heq'ədər q'azayınşbsunane avabaksun çuresa.

16 Samcit'in hari nexə: "Ağa, vi sa minan vis' minane eçere".

17 Ağan şot'o nexə: "Dirbaşnu, bez şaat' nöker. Ən mis'ik' sa əşləst'a ext'ibərli c'eysuna görə va vis' şəhəri loxol kalaluğbsunaz ext'ibərbsa".

18 P'əmcit'in hari nexə: "Ağa! Vi sa minan qo minane eçere."

19 Ağan şot'o "vaal qo şəhəri kaloz laxsa" nexə.

20 T'iyəmint'in isə hari nexə: "Ağa! Mo vi vis' mina, kot'o dəsmərə bəc'ürpi ezfe.

21 Şot'aynak' ki, vaxun q'izbe. Axırı hun gorox nu eğala sa amdarnu. Nu laxi ganuxun exenst'a, nu ezbi ganuxun exenbsa".

---

* **19:12 19:12** T'e döürəst'ə Rime İmperin sa bölgən padçağ c'ək'eşi amdar iz kalaluğa burqsunaxun bəş süft'ə Rima taşi iz padçağluğa təstiğbakalaney. † **19:13 19:13** mina - 100 dirhəmə barabar, 100 giluğ maşey.

22 Ağan şot'o nexe: "Ay pis nöker, va vi jomoxun c'eğala əyitmoğon biq'oz! Huncə nexnu ki, bezi q'əddar baksuna, nu laxi ganuxun exst'una, nu bit'i ganuxun exbsuna avanuy.

23 P'oy t'e vədə het'u görə bez tənginə faizen ten tade ki, zu eğat'an bez laxit'uxun avuzin ext'az?"

24 Oşa iz t'öox bakalt'oğə nexe: "Me am-dari kiyexun tənginə ext'i vis' mina bakalt'u tadanan!"

25 Şot'o next'un: "Ağa, axırı şot'ay ene vis' mina bune!"

26 Ama şot'in coğabe tast'a: "İsə ibakanan, vəx nexzu: şust'a bune, şot'o samalal gele tadeğale, şust'a tenosa, iz kiye bakaloval haq'eğale. †

27 Bezi içoğoy loxol padçağ baksuna nu çureğala bez düşmənxo isə miya eçanan, bez piin bəş içoğoy bula bot'anan!"»

İsusi Yerusalisa baysun

(Mat'. 21:1-11; Mrk'. 11:1-11; İoan. 12:12-19)

28 İsusen me məsəlinə exlətp'it'uxun oşa p'urum bəş baft'i Yerusalisaçe taşi.

29 Zeytuni buruğoy döşel bakala Bet'fagen q'a Bet'anya uk'ala ayizmoğə işalayınşakat'an, Şot'in İz şagirdxoxun p'ranna bəş yaq'abi pine:

30 «Ef bəş bakala ayize takinan. T'iya bağat'an hələ şuk'k'alən nu c'idi,ğaç sa elemi bala bəğəbalnan. Şot'o şadbi miya eçanan.

---

† 19:26 19:26 Mat'. 13:12; Mrk'. 4:25; Luk'. 8:18

31 Şiin vëxun "het'aynak'nan me elemi balina şadbsa?" xavar haq'ayin, upanan: "Q'onçuğone lazım"».

32 Şagirdxonal taşi bitova içoğo pi k'inək' at'unk'i.

33 Şot'oğon elemi balina şadbat'an şot'ay q'onçuğon xavare haq'i: «Me elemi balina het'aynak'nan şadbsa?»

34 Şot'oğon çoğabt'un tadi: «Mo Q'onçuğone lazım».

35 Şot'oğon elemi balina İsusi t'öğöl et'unçeri, oşal t'e elemi loxol içoğoy paltara lap't'i İsusa şot'ay loxol arşevt'unk'i.

36 Şo tanesay, amdarxonal Şot'ay tağala yaq'a içoğoy paltarxot'un past'st'ay.

37 İsus hari Zeytun buruğoy döşel p'ap'at'an t'iya bakala şagirdxon içoğoy ak'i bito möcüzoğo görə müq baki, Buxaçuğo ost'aar səsen alxışpsat'un burqi:

38 «Q'onçuğoy s'iyen eğala padçağa xeyir-bərəkətq'an baki!

Göynul şip'luğ, ən alloyluğxo alxışq'an baki!» Ş

39 Amdarxoy arane bakala bəzi fariseyxon Şot'o pit'un: «Məəlim, vi şagirdxoy səsə bot'a!»

40 Ama İsusen şot'oğo metəre çoğab tadi: «Vëx nexzu, əgər korox şip' çurk'ayin, jëyurxo muzal bakale!»

İsusi Yeruslimeynak' öñöpsun

41 İsus Yerusalima İşalayınşakat'an şəhərə ak'i şot'aynak' öñönepi.

⁴² Şot'in pine: «K'ə bakoniy, hun ğeq'a bakayin va serluğa taşala yaq'a q'amişakinuy! Ama me yaq' hələ ki vaynak' c'ap'e.

⁴³ İsəəl, va t'etər sa ğimxone yaq'bəsa ki, vi düşmənxon va haq'seynak' eçeri vi q'alın tume k'ul şipi oçala şot'oxun barabar balt'un. Şot'oğon vi bip' t'öğə biq'i va hər tərəfəxun sıxışt'irişalt'un.

⁴⁴ Vaal, vi boş bakala amdarxoval əfçibalt'un. Vast'a sa jəna jəne loxol tet'un bark'al, şot'aynak' ki, Buxaçuğoy va işalayınşakala vədinə ten q'amişaki».

İsusi alverçiğə xramaxun şəp'esun

(Mat'. 21:12-17; Mrk'. 11:15-19; İoan. 2:13-22)

⁴⁵ Oşa İsus xrame məəlnə başi t'et'iyə alverbaltoğə şəp'esane burqi.

⁴⁶ Şot'oğə metərə pi:

«"Bez k'oj afırıbseynak' bakala k'oj bakale" * pine şameşe. Ama vən şot'o fūq'k'alxoy mesanan c'urevk'e!»

⁴⁷ İsusen hər ği xrama zomebsay. Samci bəyinşxon, k'anun zombalxon q'a azuk'i sanballu amdarxon isə Şot'o bespseynak' yaq't'un qəvesay.

⁴⁸ Ama mot'o hetər balt'un avatet'uniy, şot'aynak' ki, amdarxo dim İz hərrəminet'un baksay, Şot'ay jomoxun c'eğala sa əyitəl tet'un c'ovakest'ay. †

* 19:46 19:46 İsa. 56:7; Yer. 7:11 † 19:48 19:47-48 Luk'. 21:37

20

İsusa tadesi ext'iyər

(Mat'. 21:23-27; Mrk'. 11:27-33)

¹ Ğimxoy sa ği İsusen xrama amdarxo zombi hamal Mũq Xavara yəymişat'an samci bəyinşxo, k'anun zombalxo saal ağsaq'q'alxo Şot'o İşalayınşaki

² pit'un: «Upa bəyn, Hun me əşurxo mani ext'iyərənen bsa? Va me ext'iyərə şina tade?»

³ İsusen şot'oğö metərə coğab tadi: «Zuval vəx metər sa sual tadoz. Za upanan:

⁴ İoanen k'unuk'bseynek' ext'iyərə mayina haq'ey? Göynul bakala Buxaçuğoxun, yoxsa amdarxoxun?»

⁵ Şot'oğonal içoğoy arane maslaatp'i metərt'un pi: «Əgər uk'ayan "Buxaçuğoxuney", t'e vədə "p'oy het'aynak' şot'o vėtenanbaki?" uk'ale.

⁶ Uk'ayan "amdarxoxuney", dirist' azuk'en yax jėlayınşebon. Şot'aynak' ki, amdarxon İoani xavareçal baksuna vət'un».

⁷ Axırdal Şot'o "yan avateyan mayina" pit'un coğab tadi.

⁸ İsusen isə şot'oğö pine: «T'e vədə Zuval vəx me əşurxo mani ext'iyərənen bsuna uk'alatez».

Pis bağbanxoy barada məsələ

(Mat'. 21:33-46; Mrk'. 12:1-12)

⁹ Mot'oğö pit'uxun oşa İsusen amdarxoynak' metər sa məsələne exlətpsa burqı: «Sa amdaren t'ulluğə lasaksa. Oşa t'e t'ulluğa bare vədine içü p'ap'ala paya tast'uni şərten bağbanxo tadi

q'erəz ölkinəne taysa. Şo t'et'iya boxoy vaxt' manst'uni s'iyene taysa. *

¹⁰ Hari t'ul p'ap'i vədine t'e bağbanxoy t'öğöl iz nökerəne yaq'absa ki, izi paya şot'oğoxun ext'ane. Ama t'ulluği əsp'alxon t'e nökerə t'api kul ams'i yaq'at'unbsa.

¹¹ T'ulluği q'onçuğun q'erəzəl sa nökerə yaq'absa, ama bağbanxon mot'oval t'api biyaburt'unbsa, kul ams'i qoşt'un yaq'absa.

¹² T'ulluği q'onçuğun xibimci nökerəl yaq'anebsa, ama bağbanxon şot'oval yaralayınşı şəp't'unbsa.

¹³ T'e vədə t'ulluği q'onçuğun nexə: "İsə k'ə baz? Barta bez bakal nu bakal sa ğara yaq'abaz, bərkə şot'o hörmətbət'un".

¹⁴ Ama bağbanxon şot'o ak'i içoğoy arane exlətp'i next'un: "Mo varise! Ekinan kot'o besp'en ki, miras yaxq'an mandi".

¹⁵ Haketərəl bsat'un, şot'o t'ulluğaxun c'evk'i best'unbsa.

İsə ef zənden, t'ulluği q'onçuğun şot'oğə k'ə bale?

¹⁶ Şot'in hari me bağbanxo əfçibale, t'ulluğa isə q'erəzt'oğə tadale». Amdarxon mot'o ibaki "Buxaçuğun maq'an bi!" pit'un.

¹⁷ Ama İsusen şot'oğoy piin boş bəği pine: «P'oy me Şam k'ə upsuna?

"Barizap'k'alxon bosı jə Ən vacib t'öğün jəne baki". †

¹⁸ Me jəne loxol bitalo şareğale, jə mat'ay loxol bitayin isə şot'o č'ak'k'ale».

* 20:9 20:9 İsa. 5:1-7 † 20:17 20:17 İvel məğ. 118:22

19 K'anun zombalxon q'a samci bəyinşxon q'amışt'unbaki ki, İsusen me məsəlinə içoğoy baradane exlətp'i. İmkan bakiniy Şot'o hat'et'iya bit'unq'oy, ama amdarxoxun q'it'unbsay.

Hər tani iz haq'q'

(Mat'. 22:15-22; Mrk'. 12:13-17)

20 K'anun zombalxon q'a samci bəyinşxon İsusi bač'anexun busmişt'unbsay. Şot'ay t'öğöl sa hema amdaral yaq'abet'uniy. T'e amdarxon içoğə təmiz ak'est'i dim İsusi t'öğöl bakalat'uniy, İz jomoxun sa sərf əyit c'eğala k'inək' isə Şot'o biq'i Rimen təyinbi kalat'ay kiyel tadalat'uniy.

21 Şot'oğon İsusaxun xavart'un haq'i: «Məəlim, yan avayan ki, Hun düzen əyitp'i zombsa, şuk'k'aleynak'al tərəfkəşlüğ tenbsa. Buxaçuğoy yaq'a düzen zombsa.

22 İsə upa bəyn, beşi Rime imp'erat'ora nalog tast'un düze, yoxsa təə?»

23 Ama İsusen şot'oğoy bic'luğa q'amışaki metəre pi:

24 «Za sa dinar ak'est'anan. Şot'ay loxol bakala şikil q'a s'i şiya?» Şot'oğon coğabt'un tadi: «İmp'erat'ori».

25 İsusen şot'oğə pine: «T'e vədə imp'erat'ori haq'q'a imp'erat'ora, Buxaçuğoy haq'q'a isə Buxaçuğə tadanən».

26 Metər, İsusə amdarxoy bəş əyiti loxol biq'es tet'un baki. Şot'ay coğabal mat mandi şip' çurt'unpi.

Bëyinbaksuni barada sual
(*Mat'. 22:23-33; Mrk'. 12:18-27*)

27 Bëyinbaksun tene bu uk'ala sa hema saduk'eyen‡ İsusı t'öğöl hari xavare haq'i:

28 «Məəlim, Moiseyen yaynak' metəre şampe: "Əgər sa amdari laşk'oy baki viçi əyelsuz biyayın, şot'in t'e viçey süpür mandi çuğə haq'i p'uri viçey nəsilə davam beq'an".

§

29 Məsələn, vüğ viçine baksa. Samcit'in sa çuuxə haq'sa, içəğoy əyel bakinut' bisane.

30 Oşa p'əmcı viçene me çuğə haq'sa, ama şoval içəğoy əyel bakinut' bisane.

31 Oşa xibimcit'inal şot'o haneq'sa. Haketər vüğ viçey vüğəranal me çuğə haq'i, ama içəğoy əyel bakinut' bisat'un.

32 Axırda me çuux içal bisane.

33 P'oy isə p'uriorox bëyinbakat'an me çuux şot'oğoy mat'ay çuux bakale? Axırı, vüğ viçey vüğəranal me çuğə haq'enedey».

34 İsusen şot'oğə metəre coğab tadi: «Me döörin amdaxo laşk'oyt'un baksa, işq'arat'un taysa.

35 Ama p'urit'oğoy bëyinbakit'uxun oşa həmişəluğ yəşəyinşə layiğ hesabkalorox isə nə laşk'oy tet'un bakal, nə işq'ara tet'un tağal.

---

‡ 20:27 20:27 *saduk'eyen* - Rime hökmətəxun çaç bakala arist'ok'rat p'art'iya. İvel Şamaxun tək Moiseyi qo girkət'un q'abulbsay, nə bëyinbaksuna, nə angelxo, nəəl axırinci ğine tet'un vėbaksay. § 20:28 20:27-28 K'an. 25:5; Ap'ost'. 23:8

36 Ene biyalatet'un, şot'aynak' ki, angelxo oşq'ardalt'un, bəyinbakala ğarmux baksuna görəl şorox Buxaçuğoy ğarmuxt'un.

37 Moiseyenal şaşe barada bakala hadisinə şamk'at'an Q'onçuğō "Avrahami Buxaçu, İsaak'i Buxaçu saal İak'ovi Buxaçuşe" nexē. Metər, Moiseyen içinal p'urit'oğoy bəyinbaksunane ak'est'a. *

38 Buxaçu p'urit'oğoy tene, dirist't'oğoy Buxaçuşe, axırı Şot'aynak' bito dirist'e».

39 K'anun zombalxoy bəzit'oğon metərt'un pi: «Məəlim, Hun he gözəlen pi».

40 Eneyal İsusaxun sa şey xavar haq'suna zap't'unşı.

Xrist'os şi Ğara?

(Mat'. 22:41-46; Mrk'. 12:35-37)

41 T'e vədə İsusen şot'oğō pine: «Het'aynak't'un nex ki, Xrist'os Davidi Ğare?

42-43 Axırı Daviden için "İvel məğurxo" girke boş

"Q'onçuğon bez Q'onçuğō pine:

Zu Vi düşmənxo Vi turin oq'a sakamin

Bez yön tərəf arşa" †

pene.

44 Metərluğen, Daviden Şot'o "Ağa" pine k'ale. T'e vədə Şo hetərə Davidi ğar bakes bakon?»

K'anun zombalxoxun vəx bəğanan

(Mat'. 23:5-7; Mrk'. 12:38-40)

---

* 20:37 20:37 C'eys. 3:6 † 20:42-43 20:42-43 İvel məğ. 110:1

45 Amdarxon bitot'in me əyitmoğo
 ümüxlaxat'an, İsusen İz şagirdxo pine:

46 «K'anun zombalxoxun vəx bəğanan.
 Şot'oğoy çureğalo boxoy paltar lapi tarapsun,
 amdarxoy içoğo bazarin meydanxo ak'i p'ə kiin
 kul-kiye biq'i "xeyirq'an baki" upsun, sinagogxo
 q'a q'onaxluğxo best'a arst'une.

47 Şot'oğon süpür çupuğoy dövlətə ut'unksa,
 oşa isə içoğo ak'est'eynak' boxoy afırt'unne. Me
 amdarxoy caza lap bîhi bakale».

21

Süpür çuğoy nəzir

(Mrk'. 12:41-44)

1 İsusen xrama bakala nəziri q'utin t'öğöl
 nəzir laxala dövlətlü amdarxone bəğsay.

2 Şot'in sa kəsib süpür çuğoyal nəziri q'utina
 p'ə lep't'on * təngə laxsuna anek'i.

3 İsusen pine: «Vəx düzinəz nex: me kəsib
 süpür çuğon bitot'uxun gele təngəne laxi.

4 Şot'aynak' ki, bitot'in içoğoy bakala ganux-
 unt'un laxi, me çuğon isə iz kəsib ganuxun, iz
 xaşluğeynak' kiyel bakalt'une tadi».

Dünyəni axırı işalayınşaksuni nişanxo

(Mat'. 24:1-28; Mrk'. 13:1-23)

5 T'iya bakalt'oğon xrame q'əşəng jëyurxoxun,
 Buxaçuğoy s'iyal laxesi payurxoxun exlətp'at'an
 İsusen pine:

---

* 21:2 21:2 lep't'on - ən mis'ik' təngə

6 «T'etər ğimxo eǵale ki, vən memiya ak'alt'oǵoxun hik'k'al tene mandal. Jəne loxol jě tene mandal, bito oçalaxun barabar bakale».

7 Şot'oxun xavart'un haq'i: «Məəlim, me Vi piyoroş hevaxt' bakale? Me əşurxoy İşalayınşaksuna mani möcüzəlü nişanxon ak'est'ale?»

8 İsusen pine: «Eht'iyat'lu bakanan, feret' ma bakanan! Şot'aynak' ki, Bez s'iyen gele amdaren hari "zu Şozu", "vaxt' İşalayınşakene" uk'ale. Şot'oǵoy baç'anexun ma baft'anan.

9 Davoǵoy q'a amdarxoy eşesuni s'iya ibakat'an ma q'ıbanan. Şot'aynak' ki, morox süft'ə bakalane. Ama mo hələ axır tene».

10 Oşa şot'oǵo metərə pi: «Azuk' azuk'i, padçaǵluǵ padçaǵluǵi loxol eǵeǵale.

11 Ost'aar oçal galpsunxo, hər gala busaluǵ, pis azarxo saal dəhşətlü əşur bakale, göyenal yax möcüzəlü nişanxo ak'est'ale.

12 Ama bito me əşurxoxun bəş Za görə vəx biq'alt'un, təqibalt'un, zindanxo badalt'un. Vəx sinagogxo q'a padçaǵxoy saal kalaluǵbalxoy bəş coǵab tast'eynak' taşalt'un.

13 Morox vəynak' Mıq Xavara yəymişbseynak sa fürsət bakale.

14 Vənal saturbəş k'ə coǵab tast'uni barada ma fikirbanan.

15 Şot'aynak' ki, Zu vəx t'etər sa exlətpsuni yönə avabaksun q'a haq'il tadoz ki, ef bəş c'eǵalt'oǵoy saycət'in nə ef sa əyitə p'ə bes tene bakal, nəəl ki şot'ay bəş çurpes tene bakal. †

† 21:15 21:14-15 Luk'. 12:11-12

16 T'etər bakale ki, vəx lap ef nanoğon, bavoğon, viçimoğon, q'oomxon q'a dost'urxonal biq'est'alt'un, vəxun bəzit'oğo bəsp'esaldalt'un.

17 Za görə bitot'in vəx nifrət balt'un. ‡

18 Ama ef belxun sa popal kam tene bakal.

19 Hər şeyə portbsunen ef elmoğo çark'est'alnan.

20 Q'oşunxoy Yerusalmi bip' t'öğə haq'layinşbsuna ak'at'an avabakanan ki, şot'ay vərən baksuni vaxt' işalayinşakene.

21 T'e vədə İudeyina bakalorox bito buruxmoğoq'at'un t'it'eri, barta şəhərə bakalorox t'et'iin c'ereq'at'un, şəhərexun t'öğx bakalorox isə t'et'iya maq'at'un başı.

22 Şot'aynak' ki, me ğimxo həyif haq'ala ğimxo bakale, bito şameşiyorox bex p'ap'ale. §

23 T'e ğimxost'a bñhi çupuğoy q'a döş tadala çupuğoy vay hala! Şot'aynak' ki, me ökin bel kala bələ eğale, Buxaçuğoy əcuğal me azuk'i bel barale.

24 Şorox q'ılincaxun biyalt'un, q'erəz millətxonal şot'oğo kiyel badi içoğoy əsir balt'un. Hametərəl, Yerusalm q'erəz millətxoy kiyel bakala vaxt' çark'amin, şəhər şot'oğoy turin oq'a çaxçuxegale.

Amdari Ğare eysun

(Mat'. 24:29-35; Mrk'. 13:24-31)

25 Göynul bakala bəğen, xaşen, muç'uliğon möcüzəlü nişanxo ak'est'alt'un. Millətxo

---

‡ 21:17 21:12-17 Mat'. 10:17-22 § 21:22 21:22 Yer. 5:29; Hos. 9:7

oçali çoyel bakala dənizi gürultinaxun q'ıya baft'alt'un, şot'oğon koruğ ak'alt'un. *

²⁶ Oçali loxol eğala bəlinəxun amdarxon içoğo açesp'alt'un, şot'aynak' ki, göynul bakala p'lanet'xo jik'eğale.

²⁷ T'e vədə şot'oğon Amdari Ğare asoyxoy loxol tamtarağen q'a İz kala zoren eysuna ak'alt'un.

²⁸ Me əşurxo bex p'ap'sa burqat'an tikbaki ef bula alabanan, şot'aynak' ki, ef çark'esun ene İşane».

²⁹ Oşa İsusen şot'oğoynak' sa məsələl eneçeri: «İncilnə xoda q'a mandi xodurxo bəğanan:

³⁰ şot'oğon xazal qayk'at'an vən mot'o ak'i avananbaxsa ki, yəy ene İşane.

³¹ Haketərəl vən me şeymoğoy burqesuna ak'at'an avabakanan ki, Buxaçuğoy padçağluğ İşane.

³² Vəx düzinəz nex: hələ me nəsil c'ovaki tağamin morox bito bex p'ap'ale.

³³ Göy q'a oçal c'ovaki tanəğon, ama Bezi əyitmux sal sa vədə c'ovaki tene tağon.

³⁴ Bəğanan ki, ef fikir tarapsuni, uğsuni saal hetər yəşəyinşbsuni loxol maq'an baki, tene t'e ğinen vəx bürdən biq'ale, sal ef xavaral tene bakal!

³⁵ Axırı t'e ği oçali çoyel yəşəyinşala amdarxoy bitot'aynak' eğale.

³⁶ Vənal ef bel eğala me bəloğoxun çark'əsi Amdari Ğare bəş çomas'i çurpes bakseynak' afırıpsunaxun çurmapanan».

* 21:25 21:25 İsa. 13:10; Yez. 32:7; Yol. 2:31; Qay. əyit 6:12-13

37 İsusen hər ği xrama amdarxo zomebsay, üşena isə taşi Zeytuni burux uk'ala galane c'ovakest'ay. †

38 Savaxt'an üşenen isə camaat İsusə ümüxlaxseynak' Şot'ay t'öğöl, xramat'un eysay.

22

İsusa bəspseynak' həzirluğ bəğsun

(*Mat'. 26:1-5; Mrk'. 14:1-2; İoan. 11:47-53*)

¹ Əyinsuz Şume axsibay İşalayinşebaksay. Me axsibayi s'iya C'ovaksuni axsibayal next'uniy. *

² Samci bəyinşxon q'a k'anun zombalxon camaati İsusə baç'anexun taysunaxun q'ıt'unbsay, şot'aynak'al Şot'o bəspseynak' sa yaq't'un qəvesay.

İuday İsusə toyst'un

(*Mat'. 26:14-16; Mrk'. 14:10; İoan. 13:18-30*)

³ Hame vədə Şeytan p'as's'e şagirdaxun soğo bakala, İsk'ariot' k'aleğala İuday boşe başi.

⁴ Şot'inal taşi samci bəyinşxoxun q'a xrame q'aroolçığoy kalat'oğoxun İsusə şot'oğoy kiyel mani yönen tast'uni barada exlətebi.

⁵ Şorox müqt'unbaki, şot'o təngə tast'unat'un əyit tadi.

⁶ İudal irəzine baki. Şot'in İsusə camaataxun c'əp'k'in şot'oğoy kiyel tast'eynak' yaq'e qəvesa burqi.

---

† 21:37 21:37 Luk'. 19:47-48 * 22:1 22:1 C'eys. 12:1-27

Axırncı biyəsin ukun

(*Mat'. 26:17-30; Mrk'. 14:12-26; İoan. 13:21-30; 1 K'or. 11:23-25*)

⁷ Əyinsuz şume axsibayi C'ovaksuni axsibayi q'urbanluğ q'uzina şamk'ala ği hare. †

⁸ İsusen P'et'era q'a İoana bəş yaq'abi pine: «Takinan, yaynak' axsibayi ukuneynak' həzirluğ bəğanan».

⁹ Şot'oğon isə İsusaxun xavart'un haq'i: «P'oy həzirluğa maya bəgen?»

¹⁰ İsusen şot'oğo pine: «Bəğanan, vən şəhəre bağat'an ef bəş gamaten xe taşala sa amdar c'eğale. Şot'ay baç'anexun takinan, şo bağala k'oya bakinan.

¹¹ T'e k'ojin q'onçuğo upanan: "Məəlimen vaxun xavare haq'sa: <Bez şagirdxoxun sagala C'ovaksuni axsibayi ukuna ukseynak' q'onaği otağ maya?>"

¹² K'ojin q'onçuğon vəx alin k'oya həzirbaki sa otağ ak'est'ale. T'et'iya həzirluğ bəğanan».

¹³ Şot'oğon taşi hər şeyə İsusen pi k'inək't'un ak'i, C'ovaksuni axsibayi ukuneynak' həzirluğa bət'unği.

¹⁴ Ukuni vədə hari p'ap'at'an İsus ap'ost'olxoxun sagala sulfin bel areşi.

¹⁵ İsusen şot'oğo pine: «Zu koruğ aksa burqamin me C'ovaksuni axsibayi ukuna vəxun sagala uksuna gelez çuresay.

¹⁶ Vəx mot'oz nex: Buxaçuğoy padçağluğa C'ovaksuni axsibay k'ə upsuni tam çoyel c'eğamin, Zu me axsibayi ukuna ene ukalatezu».

† 22:7 22:7 C'eys. 12:1-27

17 Oşa İsusen cama ext'i şükürbi pine: «Mot'o ext'anan, ef arane cöybanan.

18 Vəx nexzu: Buxaçuğoy padçağluğ eğamin Zu t'ulen tadala me baraxunal űğalatez».

19 Oşa İsusen şumal ext'i şükürebi. Şot'o cöybi İz şagirdxo tadi pine: «Mo vəynak' q'urban tadeğala Bez bədəne. Za eyex bast'eynak' metər banan».

20 Haketərəl biyəsin ukunaxun oşa camane ext'i pi: «Me cam vəynak' barala Bez p'iyen ğaçesi Təzə İrəzilüğe. ‡

21 Ama mone, Za xəyənətbalt'in Zaxun sagala iz kula me sulfinane boxost'a. §

22 Amdari Ğar İçeynak' hetər şameşenesa t'etərə taysa, ama Şot'o xəyanətbala amdari vay hala!»

23 Şagirdxon me amdari içoğoy boşt'an şuva bakes bakon pi sun-sunaxun xavar haq'sat'un burqi.

24 Oşa içoğoy arane ən kalo şu hesabaksuni baradal sa exlote baki. *

25 Ama İsusen şot'oğoy pine: «Q'erəz millətxoy padçağxonal q'a kalaluğbalxonal amdaxoy löxol kalaluğt'unbsa, oşal içoğoy şot'oğoy havadart'un † hesabbsa.

26 Ama vən metər ma bakanan! Barta ef arane ən kalo ən mis'ik'o k'inək'q'an baki, kalaluğbaloval q'ulluğçi k'inək'q'an baki. ‡

‡ 22:20 22:20 Yer. 31:31-34 § 22:21 22:21 İvel məğ. 41:9

* 22:24 22:24 Mat'. 18:1; Mrk'. 9:34; Luk'. 9:46 † 22:25 22:25 *havadar* - t'iyəmint'oğoy köməybala amdar. Kalaluğbalxoynak' q'a c'ək'esi amdaxo tadeğala s'i. ‡ 22:26 22:25-26 Mat'. 20:25-27; 23:11; Mrk'. 9:35; 10:42-44

27 Axırı şuva kalo, sulfin bel arsiyo, yoxsa q'ulluğ balo? Sulfin bel arsiyo tene ki? Ama Zu ef arane q'ulluğçi k'inək'zu. §

28 Zu sınaıxoxun c'ovakat'an Zaxun sa gala bakiyoroı vënnan.

29 Bez Bavan Za padçağluğa tapşurbi k'inək', Zuval vëxez padçağluğ tapşurbsa ki,

30 vënal Bez padçağluğast'a Bez sulfin bel arsi kəyi-üğënan, hamal İsraili p'as's'e tayfina divanbseynak' taxt'urxo arsanan.

P'et'eri danmişaksuna saturbëş avabakest'un
(Mat'. 26:31-35; Mrk'. 14:27-31; İoan. 13:36-38)

31 «Simon, Simon! Şeytanen vëx arum k'inək' xaxalaxun c'ovakest'eynak' ene icazina haq'ene.

32 Ama Zu vast'a bakala vëluğ maq'an açi pi vaynak' afırızpi. Oşa hun p'urum Zaç qay-bakat'an vi viçimoğo ük' tada».

33 Şot'in İsusa coğabe tadi: «Ay Q'onçux, zu Vaxun zindanal, bisunal taysuna həzirzu».

34 Ama İsusen pine: «P'et'er, va nexzu: ğe dadalen elk'amin hun Za çalxsunaxun xib kərəm danmişakalnu».

35 Oşa şagirdxoxun xavare haq'i: «Zu vëx təngəsuz, toraysuz, torok'alsuz yaq'abat'an sa şeyaxun koruğ ak'enan?» Şot'oğon coğabt'un tadi: «Sal sa şeyaxun». *

---

§ 22:27 22:27 İoan. 13:12-15 * 22:35 22:35 Mat'. 10:9-10; Mrk'. 6:8-9; Luk'. 9:3; 10:4

³⁶ T'e vədə İsusen şot'oğə pine: «Həysə isə şi ki təngə q'a toray bune şot'o ext'eq'an. Q'ılinc nu bakalt'inal iz paltara toydi q'ılincq'an haq'i.

³⁷ Şot'aynak' ki, vəx nexzu: İvel samast'a bakala "k'anuna pozmişalt'oğoxun taye baki" † əyitə tam bex p'ap'esp'iz buq'on. Şot'aynak' ki, Bez barada sameşiyorox bito bakale».

³⁸ Şot'oğon pit'un: «Ay Q'onçux, mone, memiya p'ə q'ılince bu». Şot'in isə şot'oğə pine: «Bəse».

İsusi Zeytun buruğoy bel afırıpsun
(*Mat'. 26:36-46; Mrk'. 14:32-42*)

³⁹ İsus c'eri həmişənin k'inək' Zeytun buruğone laşi. İz şagirdxoval İz baç'anexunt'un taşi.

⁴⁰ T'iya p'ap'at'an İsusen şot'oğə pine: «Afırıpanan ki, sinəyişaksun vəxun əxilq'an baki».

⁴¹ İsus İç isə şot'oğoxun sa jə boses bakala q'ədər aralayınşaki, oşa diz çökt'i afırınepi.

⁴² Şot'in metərə pi: «Ay Bez Bava, əgər mümkünesə, me cama ‡ Zaxun əxilba. Ama Bez təə, barta Vi çureğala k'inək'q'an baki».

⁴³ T'e vədə göynuxun sa angel İsusa ak'eşi İçu zore tadi.

⁴⁴ İsusen əzyət aksun samalal ük'en afırınney. Şot'ay ap' oq'a bitala p'iyə k'at'punxo k'inək'ey.

⁴⁵ İsus afırıpit'uxun oşa hayzeri İz şagirdxoy t'öğöle hari, ama şot'oğə nep'axe ak'i.

---

† **22:37 22:37** İsa. 53:12 ‡ **22:42 22:42** cam - İsusi xaçə loxol bisuni nişan

46 Şot'in İz şagirdxo pine: «Het'aynak'nan bask'e? Hayzeri afırıpanan ki, sinəyinşaksun vəxun əxilq'an baki».

İsusi biq'esun

(*Mat'. 26:47-56; Mrk'. 14:43-50; İoan. 18:3-12*)

47 Mone, İsusen metər əyitk'ala vədine, bürdən sa dəst'ə amdare ak'əsi. P'as's'e şagirdxoxun soğo bakala, İuda uk'ala şagird isə t'e dəst'in bəşe taysay. Şo İşalayınşebaki ki, İsusa muçk'ale.

48 Ama İsusen şot'o pine: «İuda, yəni Amdari Ğara sa muçbsunenən toyst'a?»

49 İsusi hərrəmine bakalt'oğon isə me əşurxo ak'at'an Şot'o pit'un: «Ay Q'onçux, bərkə beş q'ılincxo ext'en?»

50 Hat'e dayğal şot'oğoy sunt'in q'ılincen duği samci bəyinşxoy kalat'ay nökeri yön ümōgo tumexun bonet'i.

51 Ama İsusen "bəsp'anan!" pi İz kula nökeri ümoğoy loxol laxi şot'o q'olayebi.

52 Oşa İsusen İz baç'anexun hari samci bəyinşxo, xrame q'aroolçiğoy kalat'oğo saal ağsaq'q'alxo pine: «Zu amdard fūq'k'alzu ki? Q'ılincen q'a maqen het'aynak'nan hare Bez baç'anexun?»

53 Zu hər ği vəxun sagala xramazuy, t'e vədə Za galtenanst'ay. Ama həysə ef vaxt'e hare - bayinq'luği Ş kalaluğbala vaxt'!» *

Ş 22:53 22:53 bayinq'luği - yəni, şeytani * 22:53 22:53 Luk'. 19:47-48; 21:37

P'et'eri İsusaxun danmişaksun

(*Mat'. 26:57-58; 26:67-75; Mrk'. 14:53-54; 14:65-72; İoan. 18:13-18; 18:25-27*)

⁵⁴ İsusaxun biq'i tat'unşeri, Şot'o samci bëyinşxoy kalat'ay k'oyat'un eçeri. Samal aralu isə P'et'eral şot'oğoy baç'anexun tanesay.

⁵⁵ Məəlin biyex eçeri aruxt'unbi. P'et'eral hari t'e aruğoy hərrəmine arşit'oğoy arane areşi.

⁵⁶ Aruğoy işiğ P'et'eri loxole biti, t'iya bakala çuux nökrəxoy sunt'inal şot'o anek'i. Şot'in P'et'eri loxol saal bëği pine: «Moval İsusaxun sagalaney».

⁵⁷ Ama P'et'eren "ay çuux, zu t'e amdara çaltezsa!" pi danmişebaki.

⁵⁸ Samal oşa q'erəz sa amdarenal şot'o ak'i pine: «Hunal şot'oğoxun soğonu». Ama P'et'eren pine: «Təə, ay işq'ar!»

⁵⁹ Sa saadaxun oşa q'erəz sa amdarene ak'i pi: «Həgigiyal, me amdar şot'oxun sagalaney! Atenank'sa ki, mo galileyalune?»

⁶⁰ Ama P'et'eren pine: «Ay işq'ar, hun het'uxunen əyite avatez».

Mot'o uk'ala vədine dadalen elepi.

⁶¹ T'e vədə Q'onçuğon fırlıpi P'et'eri loxole bëği. P'et'eriyal Q'onçuğon içü "ğə dadalen elk'amın hun Zaxun xib kərəm danmişakalnu" pi əyit eyexe baft'i.

⁶² Şoval t'et'iin c'eri hönkür-hönkür önönepi.

⁶³ İsusaxun q'aroola zap'k'ala amdarxon isə Şot'o lağa haq'i t'ap't'unney.

⁶⁴ Şot'ay pulmoğə ğaç'p'i xavart'un haq'say: «Sa xavareçalluğba bëyn, va şina duği?»

⁶⁵ Şot'o q'erəzəl gele əyitmux pi lağat'un haq'say.

İsus Kala Şurin bəş

(*Mat'. 26:57-66; Mrk'. 14:53-64; İoan. 18:19-24*)

⁶⁶ Kəybakat'an azuk'i ağsaq'q'alxoy, samci bəyinşxoy saal k'anun zombalxoy Kala Şurane gireşi, İsusal içoğoy bəşt'un c'evk'i.

⁶⁷ Şot'oğon pit'un: «Yax düz upa, hun Xrist'osnu?» İsusen şot'oğoy pine: «Vəx uk'ayiz, tenan vəbakal,

⁶⁸ vəxun xavar haq'ayiz isə Za coğab tenan tadal.

⁶⁹ Ama mone, mot'oxun oşa Amdari Ğar zorba Buxaçuğoy yön tərəf arsale».

⁷⁰ Şot'oğoy bitot'in xavare haq'i: «İsə Hun Buxaçuğoy Ğarnu?» İsusen şot'oğoy coğabe tadi: «Vənnan nexə ki, Zu Şozu».

⁷¹ T'e vədə şot'oğon pit'un: «Ene q'erəz şahidluğa k'ə eht'iyəcə bu ki? Me əyitə İz jomoxunyan ibaki!»

23

İsus Rimen təyinbi başçı P'ilat'i q'a Galileyin kalo İrodi bəş

(*Mat'. 27:1-2; 11-26; Mrk'. 15:1-15; İoan. 18:28-19:16*)

¹ T'e vədə Kala Şurin üzviyox bito hayzeri İsusə P'ilat'i t'öğölt'un taşeri.

² Şot'o taxsırkər c'evksun çuresi pit'un: «Yan q'ərarayan hari ki, me amdaren beş millətə

yaq'nuxune c'evksa. Amdarxo imp'erat'ora nalog tast'una tene bare, içü isə Xrist'os pi padçağə hesabbsa».

³ P'ilat'en Şot'oxun xavare haq'i: «Hun iudeyxoy padçağnu? İsusen coğab tadi şot'o pine: «Hunen metər nex».

⁴ P'ilat'en samci bəyinşxo q'a camaata pine: «Zu me amdarast'a sal sa taxsır atezak'sa».

⁵ Ama şot'oğon içoğoy əyitin loxol çurpi pit'un: «Me amdaren Galileyinaxun burqi me oçalxol şirik' dirist' İudeyina İz zombsunen camaata yaq'nuxune c'evksa».

⁶ P'ilat'en Galileyin s'iya ibaki xavare haq'i: «Me amdar galileyalune ki?»

⁷ İsusi İroden kalaluğbala oçalaxun bak-suna avabakiyal Şot'o İrodi t'öğöle yaq'abi. Şot'aynak' ki, t'e vədə İrodal Yerusalamaney.

⁸ İroden İsusa ak'i gele müqebaki. Şot'aynak' ki, Şot'ay barada t'ema ibakeney ki, Şot'o gele vaxt'axun aksune çuresay. Şot'in İsusi içeynak' sa möcüzə ak'est'unane çuresay.

⁹ İroden Şot'o gele sualxone tadi, ama İsusen şot'o sal sa coğab tene tadi.

¹⁰ Samci bəyinşxon q'a k'anun zombalxon hayzeri gele əyitmux pi Şot'o taxsırkərt'un c'evksay.

¹¹ İroden q'a iz əsk'ərxon isə İsusi loxol boşşamin axşumpi lağa haq'it'uxun oşa Şot'o padçağ k'inək' lapest'i qaydi P'ilat'i t'öğölt'un yaq'abi.

12 Süft'ə sunaxun düşmən bakala P'ilat' q'a İrodal t'e ğinaxun oşa dost't'un baki.

13 T'e vədə P'ilat'en samci bəyinşxo, kalaluğbalxo saal camaata topbi

14 şot'oğo pine: «Vən me amdara bez t'öğöl şot'aynak'nan eçere ki, kot'in amdarxo yaq'nuxune c'evksa. Mone, zu ef piin bəş me məsəlinə bəği q'əraraz hari ki, me amdarast'a ef uk'ala əşurxost'a saal sa taxsır butene.

15 İrodenal sa taxsır tene ak'i, şot'aynak'al beş loxole qaydi. İsə vəncə ananksa ki, me amdaren bisuna layiğ bakala sal sa əş tene biq'e.

16 Şot'aynak'al kot'o saycə t'apsuni caza tadi tərboz».

17 Hər usen P'ilat'en me axsibaya görə sa biq'əsit'u tərebsay.

18 Ama camaaten harayepi: «P'ureq'an, p'ureq'an! Yaynak' Barabbina tərba!»

19 Barabba isə şəhərə amdarxo hökmətə q'arşi əqevksuna görəne zindana boşəşey.

20 P'ilat'en İsusə tərbsuni tərəf baki p'urum amdarxoxun əyitepi.

21 Ama şot'oğon «kot'o xaçe loxol t'əq't'a, xaçe loxol t'əq't'a!» uk'a harayt'unney.

22 P'ilat'en xibimci kərəm xavare haq'i: «Axırı me amdaren k'ə pısluğa be? Zu kot'o bəsp'est'una layiğ bakala sal sa taxsır tez aksa. Mot'o görəl Kot'o saycə t'apsuni caza tadi tərboz».

23 Ama şot'oğon p'urum içoğoy əyiti loxol çurpi harayk'a Şot'ay xaçe loxol t'əq'tesunat'un tələbbsay. Camaaten uk'aloval baneki.

24 P'ilat'en şot'oğoy çureğalt'u bine:

25 şot'in amdar bespsuna görə, amdarxo hökmətə q'arşi eşevksuna görə biq'eşi amdara tərəbi. İsusə isə şot'oğoy kiyele tadi.

İsusi xaçe loxol t'əq't'esun

(*Mat'. 27:32-44; Mrk'. 15:21-32; İoan. 19:17-25*)

26 Əsk'ərxon İsusə t'əq'st'a taşat'an, hame vədine ayizexun eğala Simon s'iyen k'irenalı sa amdara biq'i xaça şot'ay baç'ane lat'unxi. Şot'in İsusə baç'anexun taşi xaça taşalaney.

27 İsusə baç'anexun gele amdarxo, Şot'aynak' önöpi neğ şik'ala çupuxə taysay.

28 İsusen fırtı şot'oğoy pine: «Ay Yerusəlimi xuyərmux, Bez dərden ma önöpanan. Vəynak' q'a ef əyloğoynak' önöpanan.

29 Şot'aynak' ki, t'etər ğimxone eysə ki, "he bəxt'əvərə songsuzxo, me dünyəne əyel nu eçeri q'a döş nu tadi çupuxxo!" uk'alt'un.

30 Me vədə "buruxmoğoy <beş loxol bitanan!>, təpoğoy <yax but'k'anan!> uk'alt'un". *

31 Şot'aynak' ki, əğər göyün xode bel me eşurxo et'unşt'asa, t'e vədə q'ari xoda k'ət'un bon?» †

32 İsusə saxun sagala p'ə cinəyətəkərel bespsat'un taşt'ay.

---

* **23:30 23:30** Hos. 10:8; Qay. əyit 6:16 † **23:31 23:31** - Memiya İsusen İçu "göyün xod" upsunen İzi düzgünluğa, günaxkərxo "q'ari xod" upsunen isə şot'oğoy günaxi boş batk'sunane ak'est'a.

33 Şorox "Kəllə" uk'ala gala hari p'at'unp'i. T'iya Şot'oval t'e p'ə cinəyətkərəl - sunt'u İz yön, t'e sunt'u isə İz tərş tərəf xaçe loxol t'əq't'undi.

34 İsusen pine: «Ay Bava! Me amdarxo bağışlayınşa, şot'aynak' ki, içoğoy k'ə bsuna içanal tet'un ava!» Əsk'ərxon isə çöp bosı İsusı paltara içoğoy arane cöyt'unbi. ‡

35 Camaaten çurpi tamaşanebsay. T'iya samci bəyinşxon q'a k'anun zombalxonal İsusa lağa haq'i next'unıy: «Mot'in q'erəzt'oğone çark'est'ay. Əgər Buxaçuğon c'ək'p'i Xrist'osesa, t'e vədə İçuval çark'est'eq'an!»

36 Əsk'ərxonal işalayınşaki Şot'o lağat'un haq'say. Şot'o fine oq'oy tadi

37 next'unıy: «Əgər hun iudeyxoy padçağnusa, va çark'est'a!»

38 Şot'ay best'a xaçe loxol "me amdar iudeyxoy padçağə" şame buy. §

39 Xaçə loxol t'əq't'əsi cinəyətkərxoy sunt'inal Şot'o təhk'irbi pine: «P'oy Xrist'osnuy, t'e vədə vaal, yaxal çark'est'a!»

40 T'iyəmi cinəyətkərən isə şot'o q'adağanbi pine: «Hun sal Buxaçuğoxun q'itenbsa? Axırı hunal xaçe loxolnu!

41 Yan beş əməlxo görəyan cazina zap'e, me Amdari isə sal sa taxsır butene».

42 Oşa İsusane pi: «Ay İsus, Vi padçağluğa padçağ k'inək' eğat'an za eyex bada!»

---

‡ 23:34 23:34 İvel məğ. 22:18 § 23:38 23:38 şameşey - bəzi kiinşamurxost'a grek'i, lat'ini saal əbrani t'arurxone şameşey.

⁴³ İsusen şot'o pine: «Va düzinöz nex, ğe hun Zaxun sagala cənnəte bakalnu».

İsusi bisun

(*Mat'. 27:45-56; Mrk'. 15:33-41; İoan. 19:25-30*)

⁴⁴ Üqūmci saadey, * ama dirist' oçali çoyel vuyumci saadal şirik' † bayinq'luğe baki.

⁴⁵ Bəğen iz işiğa satenek'say, xrame pərdəəl bïyexun cöyebaki. ‡

⁴⁶ İsusen ost'aar «ay Bava! Bez Urufa Vaz tapşurbsa» § pi elmuxe tadi. Şo pure.

⁴⁷ Me əşurxo ak'i q'oşuni baçtani kalat'in «həgigiyal, me Amdar düzgün amdarey» pi Buxaçuğo alxışebi.

⁴⁸ Tamaşabseynak' t'iya giresi amdarxonal bütüm me əşurxo ak'i içoğoy bel t'ap'sun qoşt'un qaybaki.

⁴⁹ İsusa çalxalt'oğon isə Galileyinaxun İz baç'anexun hari çupuxxoxun sagala bütüm me baki əşurxo t'öğxun çurpi bət'unğsay. *

İsusa oçalaxbsun

(*Mat'. 27:57-61; Mrk'. 15:42-47; İoan. 19:38-42*)

⁵⁰⁻⁵¹ T'iya İosif s'iyen sa amdare buy. Şo Kala Şurin üzviney, ama şot'ay c'evk'i q'əraraxun irəzi teney, şot'aynak' ki, düzgün, xeyirxax hamal Buxaçuğoy padçağluği eysuna

* **23:44 23:44** *üqūmci saad* - həysət'in vaxt'en berezəre saad p'as'se. † **23:44 23:44** *vuyumci saad* - həysət'in vaxt'en berezərexun oşa saad xib.

‡ **23:45 23:44-45** C'eys. 26:31-33

§ **23:46 23:46** İvel məğ. 31:5 * **23:49 23:49** Luk'. 8:2-3

yaq'bəğala sa amdarey. Şo İudeyin Arimat'eya şəhərexuney.

⁵² Şot'in P'ilat'i t'öğöl taşi İsusı meydəne çureşi.

⁵³ Meyidə xaçe loxolxun şivk'i parçına bəc'ürepı. Oşa q'ayane kaşesi, hələ memaçağ şuk'k'al nu oçalaxeşi sa mağarina lanexi.

⁵⁴ T'e gi Həzirluğ bəğala ğiney, †Şamat' ğiyal işalayınşebaksay.

⁵⁵ İsusaxun sagala Galileyinaxun hari çupuxal İosifi bač'anexun taşi mağarina q'a Şot'ay meydə t'ıya hetər laxsuna at'unk'i.

⁵⁶ Şot'oğon k'oya taşi saat' adeğala oyurxoxun toyexlu c'əyinxot'un həzirbi. Şamat' ğine isə Buxaçuğon bürüşü k'inək' hik'k'al əştet'unbi. ‡

24

İsusı bəyinbaksun

(*Mat'. 28:1-10; Mrk'. 16:1-11; İoan. 20:1-18*)

¹ Şamat'i samci ğine* savaxt'an üşenen, çupuğon içoğoy həzirbi adeğala oyurxo ext'i mağarin t'öğölt'un taşi. Şot'oğoxun sagala q'erəzəl sa hema amdar buney.

² Şot'oğon hari mağarin çomost'a bakala jəna t'öğx t'ik'ireşit'un ak'i.

³ Bona başi isə Q'onçux İsusı meydə tet'un bəğəbi.

---

† **23:54 23:54** *Həzirluğ bəğala ği* - yəni iudeyxost'a İvel hesab-bakala Şamat' ğineynak' həzirluğ bəğəğala qomci ği. ‡ **23:56 23:56** C'eys. 20:10; K'an. 5:14 * **24:1 24:1** *şamat'i samci ği* - yəni bazarın ği

⁴ Şorox çəşmişəki mandet'uniy. Bürdən içoğoy bəş s'əq'e işig k'inək' s'aldala paltarla p'ə işq'are c'eri.

⁵ Çupuxxo q'iyene haq'i. Şorox çooq'a past'unşi. İşq'arxon isə xavart'un haq'i: «Vən het'aynak'nan dirist' Bakalt'u p'urit'oğoy arane qəvesa?

⁶ Şo memiya butene, Şo bəyinbakene! Hələ Galileyina bakat'an Şot'in vəx pit'u ef eyex badanan:

⁷ "Amdari Ğar günaxkərxoy kiye tadeğalane, şot'oğonal Şot'o xaçe loxol t'əq't'alt'un. Xibimci ğine isə Şo bəyinbakalane"». †

⁸ Çupuğonal İsusı əyitmoğoy eyext'un badi.

⁹ Şot'oğon t'et'iin qaybaki bütüm me baki əşurxo İsusı sas's'e şagirdə q'a t'iyəmin amdarxo exlətt'unbi.

¹⁰ Me xavara ap'ost'olxo p'ap'esp'alorox Magdallu Mariya, Yoxanna, İak'ovi nana Mariya saal sa hema q'erəz çupuxey.

¹¹ Ama ap'ost'olxo şot'oğoy əyitmoğoy tet'un vəbaki, bütüm me əşurxo içoğoynak' vəbakala tene ak'esay.

¹² Ama P'et'er t'it'eri mağarina bəğsane taşi. Şot'in hari bona bəği t'iya saycə meydə bəc'ürpi parçoğone ak'i. Me əşlə gele mət't'əl mandiyal iz k'oyane qaybaki.

*İsusı p'ə şagirdə ak'esun
(Mrk'. 16:12-13)*

† 24:7 24:6-7 Mat'. 16:21; 17:22-23; 20:17-19; Mrk'. 8:31; 9:31; 10:32-34; Luk'. 9:22; 18:31-33

13 Hat'e ği şagirdxoxun p'öğö Yerusolimaxun altmış st'adi †  xil bakala Emmaus uk'ala ayizet'un taysay.

14 Şot'oğon bito me əşurxoy barada içoğoy arane exlətt'unbsay.

15 Şot'oğon exlətp'ala, sun-suna içoğoy fikirxo uk'ala v dineyal İsus İ  İşalayinşaki şot'oğoxun sagala yaq' taysane burqi.

16 Ama şot'oğon İsusa tet'un  alxi, içoğoy pulmux  a es ney.

17 İsusen şot'oğoxun xavare haq'i: «Mo het'ay baradanan met r yaq' taysun exl tpsa?» Şorox beyk f  urt'unpi.

18 Şot'oğoy boşt'an K'leop'a s'iyen bakalt'in pine: «Yerusalima baksun-baksun me baki  şurxoxun xavar nu bakalo sayc  hunnu unko p'oy?»

19 İsusen «mani  şurxoxun?» pine. Şot'o coğabt'un tadi: «Nazaret'lu İsusi bel hari  şurxoxun. Şo Buxa uğoy q'a amdarxoy piyes İz uk'ala  yitmoğon q'a  m lxon c' k'eğala sa xavare aley.

20 Beşi samci b yinşxon q'a kalaluğbalxon Şot'o bespsuni caza tadi xa e loxol t' q't'est'undi.

21 Yanal umudyanbaksay ki, me amdar g l c ye İsraila  ark'est'alone. Hamal, me  şur xib ği b şe bake,

22 ama beş  upuxxoxun b zit'oğon yax mat mandala  şurt'un exl tpsa. Şorox savaxt'an üşenen meyid laxeşi mağarina taşi

† 24:13 24:13 altmış st'adi - t xmin n 11 k'ilometr

23 bəğet'un ki, t'iya meyid butene. Next'un ki, içoğo t'et'iya angelxone ak'eşe, şot'oğon İsusi dirist' baksunat'un pe.

24 Oşa beşt'oğoxun bəziyoroخال mağarina taşi hər şeyə çupuğon içoğo exlətpi k'inək't'un ak'e. Ama İsusə İçu ak'itet'un».

25 T'e vədə İsusen şot'oğo pine: «Ay haq'ılsuzxo! Xavareçalxoy pit'oğo vəbaksun vəx heq'ədər çətine tadesa!

26 P'oy tenan k'alpe ki, Xrist'osen İz kala s'iya bütüm me koruğoxun c'ovaki q'azayınşalaney?»

27 Oşa Şot'in İvel Şame boş Moiseyi girkurxoxun burqi xavareçalxoy girkurxol şirik' İz barada şameşi bito ganxo q'andırışebi.

28 Şorox içoğoy tağala ayiza hari p'ap'at'an, İsusen İçu t'etərə taşeri ki, güvə hələ t'et'iinal t'ağay tağale.

29 Ama şot'oğon İsusə "eki, yaxun manda! Ene biyəne, bəğal batksaxe" pit'un. Şoval içoğoxun sagala k'oyane başi.

30 Hari şum ukala vədine, İsusen şuma ext'i şükürbala afırmal pit'uxun oşa cöybi şot'oğone tadi.

31 Hame vədə şot'oğoy pulmux qayeşi, şot'oğonal İsusə çalt'unxi. Ama İsus şot'oğoy piyexun aneçi.

32 Şot'oğon pit'un: «Şot'o görəne Şot'in yaxun yaq'a exlətp'i İvel Şama q'andırışat'an beş ük' metər bəc'ük'eşi boksay!»

33 Şorox hat'e saad hayzeri Yerusalamat'un qaybaki. Hariyal sas's'e şagirdə q'a şot'oğoxun sagala bakalt'oğə giresit'un ak'i.

34 Şot'oğonal içoğə Q'onçuğoy həgigiyal bəyinbaksuna saal Simona ak'esunat'un exlətpi.

35 T'e vədə harit'oğonal yaq'a içoğoy bel hari əşurxo q'a İsusə şum cöybat'an hetər çalxsunat'un exlətp'i.

İsusi sas's'e şagirdə ak'esun

(Mat'. 28:16-20; Mrk'. 16:14-18; İoan. 20:19-23; Ap'ost'. 1:6-8)

36 Mot'oğon me barada exlətp'ala vədine bürdən İsus İç şot'oğoy arane çurpi pine: «Vəynak' xeyirq'an baki!»

37 Şorox çəşmiş't'unbaki, içoğə q'iyen haneq'i, fikirt'unbi ki, içoğoy piyese ak'esa.

38 Ama İsusen şot'oğə pine: «Het'aynak'nan q'İbsa? Het'u görənən ef ük'e metər fikirxo eşt'a?»

39 Bez kulmoğə q'a turmoğə bəğanan. Mo Zuzu! Za kuldanan bəğanan! Axiri urufi nə bədən tene baksa, nə üq'ən, ama Zast'a bune».

40 İsusen mot'o pi şot'oğə İz kulmoğə q'a turmoğone ak'est'i.

41 Şorox içoğoy müqexun hələl vətet'unbaksay, mat mandet'uniy. T'e vədə İsusen pine: «Ukala şey buvəx?»

42 Şot'o sa tikə ap'esp'i çəli q'a sa k'ot'or uç'e şamt'un tadi.

43 İsusenal ukuna ext'i şot'oğoy piin bəş kəye.

44 Oşa İsusen şot'oğö pine: «Vəxun sagala baka'tan Bez pi əyitmoğoy məənə money: Moiseyi k'anunast'a, xavareçalxoy girkurxost'a q'a İvel məğurxost'a Bez barada sameşiyorox bex p'ap'alane».

45 Oşa İsusen İvel Sama hetər düzgün q'amışaksunane şot'oğö zombi.

46 Şot'in pine: «Metəre sameşe: Xrist'os koruğ zapi biyalane, xib gi oşa isə bəyinbakalane.

47 Yerusalimaxun burqi bütüm millətxoynak' içoğoy günaxxo toobinen bağışlayınşaksun Şot'ay s'iyen karooz bakalane.

48 Vən bütüm me əşurxoy şahidxonan.

49 Mone, Zu Bez Bavan vəx əyit tadi Bakalt'u yaq'aboz. Vən isə, göynuxun eğala zora haq'amin, Yerusalimaxun c'emakinan». §

İsusi göynul eşesun

(Mrk'. 16:19-20; Ap'ost'. 1:9-11)

50 Oşa İsusen şot'oğö şəhərexun c'evk'i Bet'anyanal şirik' eneçeri, İz kula alabi şot'oğö xeyir-bərəkəte tadi.

51 Xeyir-bərəkət tast'unal şot'oğoxun əxilbaki göynule eşesi.

52 İz şagirdxon Şot'o bult'un k'os'bi, müq-müqal Yerusalimat'un qaybaki.

53 Metərluğen, şorox həmişə Buxaçuğö alxıpsun xramat'un baksay.

CXXX

Udi Bible
Udi Scripture translation

copyright © 2020 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: (Udi)

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

All rights reserved.

2020-11-30

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Apr 2025 from source
files dated 29 Jan 2022

174556f0-71b4-5f1c-b512-2117b07ebbf0